TITUL

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2010
ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HL. M. PRAHY

Zoologická zahrada hl. m. Prahy
U Trojského zámku 120/3, 170 00 Praha 7-Troja
telefon: 296 112 111
fax: 233 540 287
e-mail: **zoopraha@zoopraha.cz**
www.zoopraha.cz

Zřizovatel
Magistrát hl. m. Prahy
Mariánské náměstí 2, 110 01 Praha 1
telefon: 236 001 111
e-mail: **posta@cityofprague.cz**
www.praha.eu

Ředitel
Mgr. Miroslav Bobek
Prusíkova 2493/11, 155 00 Praha 5
telefon: 296 112 109

Tiskový mluvčí
Mgr. Jana Ptačinská Jirátová
Maternova 627/8, 148 00 Praha 4
telefon: 296 112 232

Zpracovatel výroční zprávy
Prom. biolog Romana Anděrová
Na Březince 3, 150 00 Praha 5
telefon: 296 112 260

MANAGEMENT

K 31. 12. 2010

Bc. **Ondřej Pecha** (do 30. 11. 2010)
radní hl. m. Prahy pro oblast kulturní politiky, památkové péče, cestovního ruchu a volného času

Mgr. **Ivan Kabický** (od 1. 12. 2010)
zastupitel, náměstek primátora hl. m. Prahy pro oblast pro oblast zdravotnictví, volného času a výstavnictví

Mgr. **Jan Kněžínek** (do 30. 11. 2010)
ředitel Odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy

Mgr. **František Cipro** (od 1. 12. 2010)
ředitel Odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy

Mgr. **Miroslav Bobek**, ředitel Zoo Praha

Mgr. **Jaroslav Šimek**, Ph.D., zoologický náměstek
Mgr. **Dušan Michelfeit**, náměstek útvaru kontaktu s veřejností
Ing. **Šárka Nováková**, provozně ekonomická náměstkyně
Zdeněk Vodsloň, náměstek personálně správního útvaru

RNDr. Ivan Rehák, CSc. – odborný poradce pro zoologii
Mgr. Jana Ptačinská Jirátová – tisková mluvčí
RNDr. Pavel Brandl, Ph.D. – kurátor (savci kromě kopytníků)
Jan Marek – kurátor (savci – kopytníci)
Antonin Vaidl – kurátor (ptáci)
Petr Velenský – kurátor (plazi)
MVDr. Roman Vodička, Ph.D., MVDr. Jaromír Král – veterinární lékaři
Ladislav Žoha – vedoucí oddělení krmiv
RNDr. Evžen Kůs – vedoucí oddělení dokumentace
Ing. Tomáš Kapic – vedoucí oddělení obchodu a výměny zvířat
Pavlína Plchová − vedoucí výchovně vzdělávacího oddělení
Martin Lukač – vedoucí oddělení prodeje a služeb
Eva Macháčková – vedoucí oddělení návštěvnického servisu
Ing. Vít Kahle – vedoucí oddělení PR a marketingu
Karel Hasman – vedoucí odboru provozu
Ing. Radka Zvonečková – vedoucí oddělení životního prostředí

Stanislav Kupsa – vedoucí oddělení údržby
ing. Petr Sumerauer – vedoucí stavebního oddělení
Bc. Martin Munzar – tajemník ředitele
Dana Podzemská – personalistka

Projekty in-situ

Díky podpoře MHMP pokračovala také v roce 2010 podpora šesti vybraných mezinárodních ochranářských projektů *in-situ*, a to převedením části prostředků ze vstupného (projekt koruna ze vstupného).

Návrat koně Převalského do oblasti původního
Kůň Převalského byl ve volné přírodě vyhuben. V posledních několika letech je ve spolupráci mezinárodní organizace International Takhi Group (ITG) a příslušných mongolských orgánů realizován projekt na vrácení koní Převalského do přírody s využitím odchovů v lidské péči. Zoo Praha patří k celosvětově významným chovatelům koní Převalského. Od roku 1959 vede jejich mezinárodní plemennou knihu. Do projektu návratu koní Převalského se Zoo Praha zapojila v roce 1998, kdy do aklimatizační stanice Tachin Tal v Národním parku Gobi B odešel jeden hřebec a dvě klisny. Z nich klisna Zeta zde žije dodnes a stala se matkou 7 hříbat. V roce 2000 odešla do národního parku Hustain Nuruu poblíž Ulánbátaru další klisna Babeta. Téměř 3/4 koní Převalského, kteří dnes žijí volně v přírodě, mají ve svém rodokmenu předka z Prahy. Finanční podpora v částce 300 tis. Kč bude využita na zajištění technické pomoci, potřebné pro stálý dohled nad volně žijícími stády, základní monitorovací a vědeckou činnost a pomoc při budování infrastruktury managementu parku. Největší část prostředků je určená na nákup terénního vozidla strážní služby značky UAZ, který by měl nahradit nejstarší a poruchový vůz.

Záchrana gaviála indického před vyhubením
Gaviál indický je kriticky ohrožený a jedinečný druh krokodýla mimořádné ochranářské hodnoty. Jedná se o vůbec nejvzácnějšího velkého živočicha indického subkontinentu. V současnosti volně žijící populace (cca 200 dospělých gaviálů) alarmujícím tempem vymírá. Zoo Praha je jedinou evropskou zoo, která tyto unikátní živočichy chová, a vlastní jednu z nejperspektivnějších skupin gaviálů v lidské péči mimo Indii. V souladu s ochranářským posláním moderních zoologických zahrad a podle směrnic ochranářské strategie WAZA propojuje Zoo Praha svůj chovný program ex-situ se záchrannými opatřeními in-situ, realizovanými mezinárodní organizací Gharial Conservation Alliance (GCA), na jejíž práci se Zoo Praha přímo podílí ve spolupráci s příslušnými indickými úřady. Dar do programu (300 tis. Kč) „Záchrana gaviála indického před vyhubením“ k podpoře záchranných operací Gharial Conservation Alliance, zaměřených zejména na odvrácení aktuální krize v rezervaci Chambal, bude využit k nákupu zařízení k telemetrickému sledování gaviálů, pořízení gumového člunu, vybavení terénní stanice, technického vybavení „gaviálích hlídek“ atp.

Návrat adaxů do severoafrických pouští
Cílem projektu je ochrana poslední životaschopné populace adaxe na světě, která žije v oblasti Termit/Tin Toumma v Nigeru. Tato oblast vzhledem ke své rozloze a

izolovanosti od okolního světa zůstala významným útočištěm mnoha kriticky ohrožených pouštních druhů savců, ptáků i plazů. Vlajkovým druhem ochrany přírody je zde adax. Podle sčítání prováděných nevládní organizací Sahara Conservation Fund (SCF) zde přežívá posledních 200 kusů. SCF ve spolupráci s vládou Nigeru pracuje na dlouhodobém zajištění ochrany dané oblasti, mimo jiné na ustanovení národní přírodní rezervace o rozloze cca 100 000 km². V poslední době je nejzásadnějším problémem zvýšený výskyt pytláctví.
Zoo Praha se již zapojila do záchrany pouštních antilop adaxů v prosinci 2007, kdy poskytla jednu ze svých odchovaných samic k reintrodukčnímu projektu SCF v NP Djebil v jižním Tunisku. Historicky se jednalo o prvního jedince z řad antilop z chovu pražské zoo, kterého se podařilo vrátit do volné přírody. Reintrodukční projekty v Tunisu jsou dobře zajištěné a úspěšně probíhají od 80. let 20. století. Podpora pouštních antilop je proto nyní směrována do Nigeru, kde je situace mnohem vážnější a kde se jedná o poslední původní populaci daného druhu. Podpora projektu v částce 87 900 Kč směřuje k technickému zajištění protipytláckých jednotek, jejichž úkolem je neustálý monitoring zájmové oblasti a zamezení ilegálního zabíjení zvířat.

Příprava chovného zařízení pro výra filipínského na ostrově Negros
Populace výrů filipínských je rozdrobená v důsledku kácení tropických lesů a početní stavy tohoto endemického druhu stále klesají. V rámci projektu na záchranu výra filipínského (The Philippine Owl Conservation Programme – POCP) jsou od roku 1995 shromažďováni výři v záchranné stanici na ostrově Negros. Nejpalčivějším problémem se jeví nedostatek vhodného prostoru pro rozšíření chovu. S tím je spojeno financování výstavby nových chovných zařízení a hledání potenciálních partnerů pro vytvoření oddělené záložní populace v Evropě. Pro případ krizového vývoje volně žijící populace se jeví jako nezbytné vytvořit záložní populaci v lidské péči, jejíž potomci budou moci být ve vhodných lokalitách navraceni do přírody. Zoo Praha úzce spolupracuje se záchrannou stanicí na ostrově Negros. Přípravou chovného zařízení se Zoo Praha v budoucnu stane jedním z prvních evropských chovatelů tohoto druhu.
Poskytnutá finanční částka (60 tis. Kč) bude využita na rozvoj chovné stanice NFEFI (Negros Forest and Ecological Foundation Inc.) v hlavním městě ostrova Negros Bacolodu. Stanice je jedním ze dvou chovatelských zařízení, kde je výr filipínský chován, a jedinou stanicí, kde byl úspěšně rozmnožen. Po výstavbě 4 voliér je v dalším plánu generelu dostavba chovných voliér, výstavba edukačního centra a zařízení pro chov krmných hlodavců. Částečně se počítá s pokrytím nákladů na chov a provoz stanice.

Záchrana goril v Národním parku Kahuzi Biega, DR Kongo
Cílem projektu je znovunastolení dohledu a pravidelného monitoringu populace goril v Národním parku Kahuzi-Biega ve východní část DR Kongo, který byl vážně postižen vojenskými operacemi. NP Kahuzi Biega je útočištěm největšího poddruhu

goril nížinných, a to goril východních. Zdejší populace v uplynulých 10−15 letech utrpěly ze všech goril největší početní ztráty. Ozbrojené konflikty na více než deset let přerušily možnost správy rezervace a otevřely prostor pro ilegální lov a drancování přírodních zdrojů. V současnosti je nutno znovu nastolit dohled a pravidelné sledování zbývající gorilí populace. Projekt záchrany goril v NP Kahuzi-Biega zajišťuje za mezinárodní podpory Konžský institut pro ochranu přírody (Congolese Institute for the Conservation of Nature). Tento projekt byl vyhlášen v rámci probíhajícího Roku gorily, podporovaného UNEP a UNESCO, do něhož se Zoo Praha aktivně zapojila prostřednictvím Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA). V minulém roce jsme poskytli dar národnímu parku Kahuzi-Biega, určený na zabezpečení monitoringu místní, existenčně ohrožené gorilí populace. V této podpoře (30 tis. Kč) pokračujeme i v roce 2010.

Podpora záchranné stanice pro primáty v Limbe v Kamerunu
Limbe Wildlife Centre (LWC) je zařízení specializované na ochranu primátů, které se nachází v západním Kamerunu, na okraji přímořského městečka Limbe. Vzniklo v roce 1994 na základech tehdejší zoologické zahrady, zásluhu na zřízení mají kamerunské ministerstvo životního prostředí a nevládní organizace Pandrillus. Dnes funguje jako záchranná stanice pro primáty – kromě paviánů, kočkodanů a mandrilů pečují zaměstnanci LWC o šimpanze a gorily. Vesměs se jedná o sirotky zabavené pytlákům či soukromým chovatelům. Zároveň však zaměstnanci LWC rozvíjejí vzdělávací projekty − kromě víkendového Nature Clubu realizují výuku environmentální výchovy ve školách v Limbe a jeho širokém okolí. Finanční podpora stanice Limbe Wildlife Centre má za úkol přispět k realizaci osvětových aktivit na západě Kamerunu, jejichž cílem je zvýšit ochranu ohrožených goril, a mj. podpořit distribuci pohádkových knížek a vzdělávacích materiálů do tamních škol.
Již v předchozích letech jsme vydali a ve spolupráci s LWC distribuovali do škol v Kamerunu knihu gorilích pohádek, jejichž hlavní hrdinkou je Moja. Pohádky mají místním dětem pomoci vytvářet si vztah nejen ke gorilám, ale k přírodě vůbec. Letošní příspěvek (60 tis. Kč) je určen na financování vzdělávacích aktivit LWC, výrobu osvětových materiálů a mj. také na další distribuci knížek o gorilách do tamních škol.

Pomoc strážcům biosférické rezervace Dja
V souvislosti s podporou ochrany goril nížinných proběhla v červenci roku 2010 mise Zoo Praha do Kamerunu, jejímž cílem bylo předat satelitní telefon, notebook, fotoaparát, stany, boty a další vybavení strážcům rezervace Dja na jihovýchodě Kamerunu, kteří zde chrání gorily a další zvířata před pytláky. Prostředky na vybavení pro strážce byly získány mimo jiné i díky akci „Přineste starý mobil, podpořte strážce pralesa“. V rámci této kampaně byly sbírány staré mobilní telefony a za každý telefon společnost REMA Systém přispěla na ochranu goril částkou 10 Kč. Během mise byla také prohloubena spolupráce s výše zmíněnou záchrannou stanicí pro primáty – Limbe Wildlife Center. Při příležitosti návštěvy Kamerunu

podepsal ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek s kamerunskými úřady deklaraci o spolupráci při ochraně rezervace Dja, která je součástí světového kulturního dědictví UNESCO. Zoo Praha má tak otevřené možnosti podílet se za exkluzivních podmínek na ochraně jedné z přírodně nejcennějších oblastí na světě i v budoucnosti.

Ostatní projekty in-situ

Kromě výše zmíněných ochranářských projektů spolupracuje Zoo Praha též na dalších in-situ projektech a reintrodukčních programech v České republice i v Evropě. Jedná se o program reintrodukce a ochrany sysla obecného v Trojské kotlině (ve spolupráci s AOPK), reintrodukce sovy pálené ve středních Čechách (ve spolupráci se záchrannou stanicí Aves v Brandýsku), reintrodukce puštíka bělavého v NP Šumava (v roce 2010 byla poskytnuta 3 mláďata), reintrodukce orlosupa bradatého v Alpách (bylo vypuštěno jedno mládě, odchované našimi pěstounskými rodiči), renitrodukce majn Rothschildových na Bali (zatím jsou 3 mláďata připravena na transport v Zoo Kolín n. R.), dlouhodobý monitoring populace užovky podplamaté v Trojské kotlině, sýčka obecného na území Prahy, volně žijící kolonie kvakoše nočního v areálu zoologické zahrady či o spolupráci při monitoringu užovky stromové, ropuchy obecné a bobra evropského na různých lokalitách ČR.

Kůň Převalského – projekt *in-situ*

Pražská zoologická zahrada se aktivně podílí na projektech záchrany posledního druhu divokého koně v jeho někdejší domovině. V letech 1998 a 2000 poslala do dvou lokalit v Mongolsku jednoho hřebce a tři klisny. Od roku 2006 spolupracuje Zoo Praha se správou Národního parku Gobi B a každoročně materiálně podporuje výzkum a sledování volně žijících stád. V roce 2008 se stala řádným členem mezinárodní skupiny International Takhi Group (ITG), která projekt návratu koně Převalského do původních biotopů v Gobi řídí a realizuje. Od roku 2009 je osobou vedoucího plemenné knihy Zoo Praha zastoupena v představenstvu zmíněné skupiny. Na posledním zasedání ITG v Curychu 14. prosince 2010 se projednávala situace v Národním parku Gobi B po katastrofální zimě na přelomu let 2009 a 2010. Vzhledem k tomu, že bude třeba přeživší populaci v národním parku doplnit o nové jedince, pokusí se Zoo Praha za podpory ITG zorganizovat v létě 2011 transport 4−6 koní z Prahy.
Za metodické podpory oddělení dokumentace vznikla v roce 2010 diplomová práce Kristýny Novákové z fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU, katedry speciální zootechniky (vedoucí ing. Jan Navrátil, CSc.) na téma „Rozdíly mezi vývojem reprodukčních parametrů koně Převalského ve volné přírodě a v zoologických zahradách“. Autorce se podařilo prokázat, že u volně žijících koní Převalského dochází již během druhé generace k zřetelnému omezení doby porodů, což je výsledek adaptace na tvrdé přírodní podmínky.

RNDr. Evžen Kůs, vedoucí plemenné knihy koně Převalského

Dokumentace

Oddělení dokumentace je součástí zoologického útvaru. Sleduje a eviduje stavy zvířat chovaných v pražské zoologické zahradě. Ve spolupráci s odborem ochrany přírody Magistrátu hl. m. Prahy zajišťuje veškerou agendu vyplývající z platných zákonů a mezinárodních úmluv (Zákon 114/1992 Sb. CITES apod.), spolupracuje s ČIŽP a AOPK ČR. Součástí oddělení je také veřejně přístupná odborná knihovna registrovaná ministerstvem kultury ČR v systému knihoven se specializovaným knižním fondem.

Evidence
Systém evidence zvířat „Animalia“ slouží k základní evidenci změn ve stavech chovaných zvířat a jeho výstupy jsou podkladem k ekonomické evidenci zvířat a pravidelné roční inventuře stavů. V síťové verzi jsou údaje obsažené v systému (historický přehled chovu jednotlivých druhů − tzv. historické karty a databáze odborných názvů druhů) přístupné všem pracovištím v zoologické zahradě s možností tvorby výpisů a sestav dat podle zadaných kritérií. Na základě aktuálních požadavků provedla firma GIOS (tvůrce a externí softwarový správce systému Animalia) rozšíření programu o aplikace týkající se individuálního značení zvířat (vytvoření nové úrovně evidence kroužků, vrubů, čipů, tetování, ušních značek a fotografií) a vkládaní dalších provozních údajů do systémů. Tyto úpravy bylo nutno realizovat vzhledem k stále rostoucím požadavkům úřadů na nezaměnitelné značení jedinců druhů podléhajících zákonné registraci. V roce 2010 se Zoo Praha zapojila do systému národního registru hospodářských zvířat, konkrétně se týká chovu domácích plemen koz, ovcí a skotu. Součástí práce oddělení bylo i pravidelné zasílání údajů o chovaných zvířatech do mezinárodního systému evidence zvířat ISIS/ARKS.

Elektronický deník
Po zkušebním provozu v závěru roku 2009 přešel elektronický deník shromažďující veškeré denní informace chovatelského a provozního charakteru od ledna 2010 do běžného užívání. Přístup k němu a možnost zapisovat mají všichni vedoucí, kurátoři chovů a vrchní ošetřovatelé. Elektronický deník podstatným způsobem zrychlil a zefektivnil komunikaci mezi jednotlivými provozními subjekty.
Oddělení dokumentace uspořádalo v listopadu 2010 v Kostelci n. Černými lesy tradiční seminář českých a slovenských zoologických zahrad, věnovaný problematice evidence zvířat a vydávání Ročenky českých a slovenských zoologických zahrad.

Publikační činnost
V roce 2010 bylo vydáno 37. číslo sborníku odborných prací **Gazella**, a to v rozsahu 204 strany. Sborník Gazella je nejstarším a dosud jediným odborným periodikem vydávaným v českých zoologických zahradách, první číslo vyšlo v roce 1969, od roku

1975 vychází pravidelně. Je to publikace srovnatelná s podobnými periodiky předních světových zoo (např. Bongo, Milu, Panthera). Vzhledem k tomu, že všechny články publikované v Gazelle mají anglické souhrny nebo jsou doslovně přeloženy, uveřejňují anotace a rešerše těchto prací prestižní bulletin Zoological records a magazín International Zoo News. Gazella je výměnnou publikací a je rozesílána na více než 200 knihoven a institucí v celém světě.

Mezinárodní plemenná kniha koní Převalského, jejímž vydáváním byla pražská zoologická zahrada pověřena v roce 1959, existuje od roku 2001 i ve webové verzi, přesto je mezi chovateli stále zájem o klasickou knižní podobu. Plemenná kniha zachycující vývoj světové populace koně Převalského od roku 1899, včetně jedinců volně žijících v národních parcích Mongolska a Číny, registrovala do konce roku 2009 celkem 5 456 koní, z toho bylo 1 880 žijících. Na celkové populační dynamice druhu se nepříznivě podepsal úhyn 98 koní v národním parku Gobi B v Mongolsku v průběhu mimořádně tuhé zimy v letech 2009/2010

V roce 2010 se uskutečnila distribuce sborníku **Equus** vydaného v roce 2009 k 50. výročí svolání 1. sympozia na záchranu koně Převalského v září 1959 v Praze. Sborník obsahuje řadu prací našich i zahraničních autorů, které se týkají se historie chovu, biologie a etologie koňovitých, především pak koně Převalského. Zahraničním kolegům byl tento sborník oficiálně představen na setkání členů komisí EEP a TAG pro koňovité, pracujících v rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Setkání se uskutečnilo v národním parku Hortobágy, který je v současné době největším chovatelem koní Převalského v Evropě. Sborník Equus byl distribuován také na výročním zasedání EAZA v září 2010 ve Veroně, krátkou anoncí sborník představil také časopis pro biologickou práci Živa. Z dosavadních ohlasů je zřejmé, že o publikaci je mezi našimi i zahraničními odborníky zájem.

Ročenka českých a slovenských zoologických zahrad, vydávaná pražskou zoologickou zahradou pravidelně od roku 1984, obsahuje seznam všech druhů chovaných v zoo ČR a SR a zachycuje všechny změny ve stavech (narození, počty mláďat, příchody, odchody, úhyny apod.) v průběhu roku. Ročenka za rok 2009 byla vytištěna a distribuována počátkem dubna 2010 v nákladu 90 výtisků; k dispozici byla pro zájemce i v elektronické verzi. Publikace slouží především jako pracovní materiál pro kurátory a chovatele v jednotlivých zoologických zahradách, je však cenným zdrojem informací i pro státní instituce do jejichž působnosti patří i ochrana světové fauny (Česká inspekce životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, ministerstva životního prostředí ČR a SR).

Sbírková činnost

Do působnosti oddělení dokumentace patří i **shromažďování zoologicky cenného materiálu** pro vědecké a naučné účely. V roce 2010, a to i za využití prostředků dotace MŽP, se podařilo ve spolupráci s preparátorskou firmou Vladimíra Čecha z

Klenčí p. Čerchovem získat dermoplastické preparáty hrabáče, klisny koně Převalského, arguse okatého a dracény krokodýlovité. Cennými přírůstky jsou vyčiněné kůže takina a kulana, krunýře vzácných druhů želv, lebky různých druhů antilop, stejně jako dokladové exempláře v zoologických zahradách ojediněle chovaných druhů sojkovců. Za zmínku stojí rovněž zkompletování, změření a zvážení ojedinělé sbírky shozů paroží jelenovitých shromážděných v průběhu 70. a 80. let minulého století. Získané údaje budou publikovány ve sborníku Gazella, celá sbírka by měla být časem předána k odpovídajícímu uložení v depozitářích zoologického oddělení Národního muzea.

Archivní činnost

Součástí činnosti dokumentačního oddělení je i shromažďování a třídění historických dokumentů jako je historická korespondence a fotografie, zápisy ze schůzí a valných hromad, novinové zprávy apod. Písemné dokumenty jsou katalogizovány a přepisovány do elektronické podoby, fotografie se elektronicky ukládají jako náhledy, originály jsou uloženy v archivu. Ke dni 31. 12. 2010 se podařilo digitalizovat a popsat 6 710 fotografií. Významným počinem bylo navázání kontaktů s bývalými zaměstnanci Zoo Praha, díky nimž jsme z osobních archivů získali cenné historické snímky, např. z transportu slonů z Cejlonu v 70. letech nebo žiraf z Antverp. Část nově objevených a získávaných historických dokumentů a fotografií bude využita v souvislosti s oslavami 80. výročí založení Zoo Praha.

Knihovna

Odborná knihovna zajišťovala služby pro veřejnost i zaměstnance v celotýdenním režimu. Nedílnou součástí práce knihovnice je meziknihovní výpůjční služba týkající se především obtížně dostupných titulů knih a periodik, která má knihovna Zoo Praha ve svém fondu (např. časopis Ethology vlastní v souvislé řadě pouze 2 knihovny v ČR). V roce 2010 měla knihovna 400 registrovaných čtenářů, kteří si vypůjčili celkem 1 272 titulů knih a periodik. Na nákup nových titulů periodik a knih bylo v roce 2010 vynaloženo 127 000 Kč.

V průběhu roku 2010 došlo k definitivnímu uložení knihovny z odkazu prof. Z. Veselovského s tím, že knihovna bude zachována jako celek se zvláštní přírůstkovou evidencí. Systematická inventarizace a zápis titulů do přírůstkového seznamu byla zahájena v polovině roku 2010 a vzhledem k rozsahu kolekce potrvá několik měsíců. V průběhu 1. čtvrtletí 2010 proběhla v knihovně celková inventura knižního fondu. Na jejím základě byly podány návrhy na předání či vyřazení nepotřebných titulů a titulů s omezenou dobou platnosti.

RNDr. Evžen Kůs, odd. dokumentace

Veterinární zpráva

Veterinární činnost byla v roce 2010 zajišťována 2 stálými veterinárními lékaři, veterinární techničkou a jedním zastupujícím veterinárním lékařem. Během srpna se kolektiv rozšířil o veterinární lékařku, která se bude profilovat na aviární medicínu a práci v laboratoři. Rozvinuli jsme spolupráci s kolegyní dr. H. Vaidlovou, která nám vypomáhá v řešení závažnějších zdravotních problémů u exotických ptáků a podílí se na odborném růstu naší nové kolegyně. Velmi pozitivně pokračuje spolupráce s MěVS, která nám opět hradila okolo 200 postmortálních vyšetření v rámci státních zakázek. Během roku 2010 jsme provedli 115 vakcinací, přes 300 vyšetření krve (hematologie a biochemie) a přes 1 000 parazitologických vyšetření trusu.

Nákazová situace se příliš nelišila od let předchozích. Museli jsme vyhlásit několik ohnisek salmonely, která se většinou obešla bez prodloužení doby ochranných opatření. Pouze v jednom případě (samice damana stromového) jsme vzhledem k možnému riziku přistoupili k euthanázii zvířete. Poměrně komplikovaně jsme řešili pozitivní reakce na bovinní tuberkulin u dvou mladých samců a samice orangutanů sumaterských. U žádného z orangutanů jsme nezaznamenali ani náznak klinických příznaků svědčících o mykobakteriálním onemocnění. Během karanténních opatření probíhala další vyšetření – sérologická diagnostika a vyšetření trusu. Výsledkem bylo vyloučení patogenních kmenů mykobaktérií a případ byl uzavřen jako zkřížená reakce na atypická mykobaktéria vyskytujících se v prostředí. Došetřením vzorků odebraných ve venkovní ubikaci se zjistilo, že největším zdrojem byl kmen stromu v expozici.
V oblasti veterinární péče jsme spolupracovali s četnými tuzemskými i zahraničními zařízeními, subjekty, pracovišti či jednotlivci (Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Česká zemědělská univerzita Praha, humánní a veterinární nemocnice, SVS, MěVS, Policie ČR, Městská Policie, Lesy hl. m. Prahy, veterinární a humánní specialisté…). Touto cestou bych chtěl také poděkovat za spolupráci a ochotu všem institucím i jednotlivcům, kteří nám v loňském roce nějak vypomohli, ať již radou nebo i jiným způsobem.

Výběr zajímavých pacientů řešených v roce 2010
Ačkoliv se nám v roce 2009 podařilo opět úspěšně rozmnožit **gepardy** (*Acinonyx jubatus*), o všechna mláďata jsme v následujícím roce přišli. Příčinou byla FIP, kdy byl Coronavirus způsobující tuto infekci nalezen v trusu všech našich gepardů. Gepardi jsou momentálně umístěni v karanténních prostorách a zatím se neví, jaký bude jejich další osud. U 4 jedinců **batagura** jsme řešili závažné kožní problémy, vedle antibiotické a podpůrné terapie se velmi osvědčilo jejich oddělení do nádrže s rašelinným výluhem, roztokem Betadine a příměsí určitého procenta soli. Na počátku roku 2010 jsme ve spolupráci s humánním ortopedem poprvé použili aplikaci krevních destiček do ramenního kloubu u **losa evropského**. Mladá samice

opakovaně kulhala na levou hrudní končetinu a byla u ní zjištěna chondropatie. Výkon byl proveden v celkové anestézii a zvíře po aplikaci vykazovalo známky určitého zlepšení. V rámci výzkumného projektu s ČZU Praha jsme opakovaně uspávali a vyšetřovali krevní parametry u několika samců **antilop losích**. U mladého**bukáčka malého** jsme opakovaně ošetřovali poraněné oko, které mu pravděpodobně poranili rodiče. Přes počáteční skepsi se stav oka velmi rychle upravil a stabilizoval. U samce **orangutana sumaterského** Kamy jsme odebírali a vyšetřovali sperma. Nejprve nebyla kvalita uspokojivá, ale po několikaměsíčním podávání přípravku Neo–Carnitargin došlo až k neuvěřitelnému zlepšení. Samec **krysy obláčkové**, který v loňském roce trpěl zásadními problémy s lokomocí pánevních končetin, byl na sklonku roku 2010 opět vrácen do expozice. Klid a podpůrná terapie splnila naše očekávání a samec může opět plnohodnotně využívat větví v expozici v pavilonu Indonéská džungle. Pro rok 2010 bylo typické **velké stěhování**, kdy kvůli výstavbě nového slonince bylo nutno přesunout desítky **antilop**, což se neobešlo bez uspávání většiny zvířat. Naštěstí se vše obešlo bez ztráty na životech. U **koní Převalského** jsme očekávali narození až 3 hříbat. Bohužel, narodila se pouze 2 a navíc mrtvá. Obě klisny byly prvorodičky, což také mohlo sehrát roli. Laboratorní diagnostikou jsme pouze u jednoho z hříbat nalezli streptokokovou infekci, u druhého hříběte jsme žádnou infekční příčinu neprokázali. Hřebce i klisny jsme podrobili virologickému a genetickému vyšetření, taktéž bez nálezu. Uvidíme, jak se bude situace dále vyvíjet, možná je chyba v novém hřebci. Několikrát za rok jsme odchytli a provedli korekci přerostlých paznehtů u **ovcí aljašských** a **tlustorohých**. Ovce tlustorohé se zdají být více náchylné k přerůstání paznehtů. Bohužel v posledních 3 měsících jsme ztratili 2 samice u tohoto druhu ovcí. Zvířata byla vyhublá a postmortálním vyšetřením se prokázalo výrazné zamoření parazity, především plicnivkami. Zvířata se v prvním roce zdála být dobrá, ale přes pravidelnou kontrolu trusu a podávání antiparazitik jsme nedokázali těmto úhynům zabránit. Možným vysvětlením je, že původním obyvatelem výběhu byla skupina muflonů, která byla na plicnivky adaptovaná na rozdíl od nově příchozích ovcí tlustorohých, které pocházely z halového chovu. U **varanů komodských** došlo k třem zajímavým případům. Nejprve náhle uhynul chovný samec. Pitva prokázala atrofii srdečního svalu. Posléze jsme ze Zoo Plzeň přivezli nového samce, který je zároveň největším, ale také nejstarším varanem žijícím v lidské péči. Po převozu, který byl proveden za plného vědomí zvířete, jsme varana uvedli do inhalační anestézie. Zkontrolovali jsme stav očí (chronický zákal čoček), odebrali jsme krev (anémie, masivní infestace klíšťaty) a pokusili se vypláchnout hemipenisové kapsy. Celý výkon proběhl vcelku bez komplikací až na chvilkovou apnoi, kdy jsme se zvíře pokusili přetočit do hřbetní polohy. V druhé polovině roku samice přelezla bariéru a dostala se k plzeňskému samci. Došlo k šarvátce, kdy jí samec rozpáral dutinu tělní. Z velké rány na břiše visel tuk a střeva. Chovatelům se podařilo zvíře odchytit v expozici a uvést do inhalační anestézie. Po intenzivní laváži dutiny tělní a očistě znečištěného tuku a orgánů jsme 2 břišní rány zašili vstřebatelnými stehy. Následující týden byla samici distančně (foukačkou) aplikována antibiotika a

analgetika. U chovné samice **kozorožce kavkazského** objevili chovatelé zákal na pravé rohovce. Na rozdíl od minulého případu u jiné samice, stačilo toto zvíře dvakrát odchytnout a ošetřit a zákal ustoupil. Samozřejmostí byla aplikace očních léků. Ačkoliv se kozorožci dobře rozmnožovali, nevyhnuli jsme se úhynům. U několika zvířat jsme zaznamenali apatii, neochotu k pohybu a otoky kloubů všech 4 končetin. Přes intenzivní terapii se 3 mláďata nepodařilo zachránit. Pitvou byla zjištěna mykoplazmová infekce kloubů. Jak se mláďata nakazila, je zatím nejasné, dospělá zvířata byla bez jakýchkoliv klinických symptomů. Do CITES centra bylo umístěno několik zabavených **papoušků**. Vedle klasického karanténního vyšetření jsme provedli i další testy (virologie, určení pohlaví). U několika jedinců se objevila chlamydióza a 3 jedinci měli trávicí obtíže. Díky včasné terapii se podařilo jejich stav stabilizovat. Samice**muntžaka** úspěšně porodila jedno mládě. Po několika dnech odmítala mláděti přístup k mléčné žláze. Opakovanou aplikací depotní formy oxytocinu se podařilo toto období překlenout. U samce **želvy sloní** jsme se potýkali s dýchacími obtížemi, které vyústily v pneumonii. Intenzivní terapií se podařilo zvířeti zachránit život. U importovaných **hlodounů krtkovitých** jsme zaznamenali úbytek hmotnosti. Prohloubeným vyšetřením se zjistilo zamoření zvířat kokcidiemi, které u několika jedinců vedlo k vážným zdravotním obtížím. Aplikací antikokcidik se podařilo ztráty minimalizovat.

Samice **supa hnědého** měla na křídlech v oblasti karpálních kloubů ošetřovány léze, které silně granulovaly. Chytání a ošetřování probíhalo v průměru ve dvoutýdenních intervalech. Na konci roku bylo patrné úplné zahojení karpu na levém křídle, avšak na pravém došlo k recidivě. K další terapii bude možné přistoupit až po době hnízdění.U mláděte **holuba podkovního**, který byl nakrmen horkou směsí, došlo k nekrotizaci celého volete. Nekrotická tkáň byla operačně odstraněna dr. Vaidlovou. Výkon dopadl úspěšně a holub začal přijímat potravu.Od září docházelo k postupnému zvětšování nádoru lokalizovaného na bázi zobáku u samce **pižmovky bělokřídlé**. Nádor bylo možné operačně odstranit pouze částečně. Histologický nález byl potěšující, jednalo se o melanocytom, benigní nádor epitelu kůže.

V půlce října byly pozorovány respiratorní příznaky u samce **pelikána kadeřavého**. Výtěr z průdušnice nepotvrdil mykoplazmovou infekci, naopak byla prokázána aspergilóza. Granulomy patrné při RTG vyšetření neukázaly optimistickou prognózu. I přes inhalační léčbu došlo k úhynu. Mykóza byla také potvrzena post mortem u **morčáka prostředního**, kdy granulomy způsobily deviaci páteře na pravou stranu se silně problematickou chůzí. Náhodné cytologické vyšetření trusu u **arguse okatého** ukázalo přítomnost megabakterií. Tato infekce je velmi nebezpečná pro papoušky, ale u jiných skupin ptáků je popisována jako případná sekundární infekce. Argusové nejevili žádné klinické příznaky, proto byli léčeni pouze okyselením pitné vody.Velké množství krve v trusu bylo pozorováno u **kolpíka růžového**. Abychom vyloučili, že se nejedná o betakaroten, bylo nutné trus vyšetřit různými metodami. Pomocí papírků Hexaphan byla potvrzena přítomnost hemoglobinu. Cytologické vyšetření potvrdilo přítomnost červených krvinek a také byl patrný nález masivního přemnožení giardií – trofozoitů. Flotační vyšetření nepotvrdilo nález cyst tohoto

parazita. Otázkou zůstává, proč došlo k takto silnému a rychlému přemnožení, giardióza je spíše sekundární infekce. Každopádně přímá terapie byla velmi úspěšná a k výraznému zlepšení došlo během několika dní. Při kontrolách byl trus cytologicky zcela v pořádku a kolpík nejevil příznaky onemocnění. Diagnostika pomocí papírků Hexaphan stále ukazovala pozitivitu na přítomnost hemoglobinu v trusu. Proto byl vyšetřen další trus (včetně cytologie) od jiných rybožravých ptáků a došli jsme k závěru, že pravděpodobně myoglobin z ryb způsobuje falešnou pozitivitu na přítomnost hemoglobinu. U **členozobců afrických** byli znova nalezeni helminti z krmných ryb – *Contracoecum*. Nebyly však přítomny klinické příznaky onemocnění, bylo tedy přistoupeno k podání antiparazitika bez dalšího zásahu.**Bradavičník velký** se ukázal být problematickým chovancem. U dvou zvířat docházelo k velmi snadnému potrhání kůže, u které byly zjištěny atrofické změny. Příčinu této poruchy se nám nepodařilo stanovit. Předpokládáme vliv prostředí. U dvojice našich **hrochů obojživelných** jsme řešili dva neobvyklé zdravotní problémy. Samice si vylomila levý spodní špičák, což se neobešlo bez silného krvácení. Lokální oplachy dezinfekčním roztokem jí však nijak nevadily. U samce se objevil zánět spojivek levého oka. Naštěstí ani u něj nebylo ošetření nijak obtížné. Po 3 dny toleroval aplikaci oční masti do postiženého oka. V letních měsících se u **sloní samice** Shanti objevila kolika. Byla velmi intenzivní a podařilo se ji plně zažehnat až po pěti dnech. Chovatelům se podařilo prakticky přesně za rok ukončit trénink odběru krve z ušní vény u **sloního samce** Mekonga. Mekong se ukázal být velmi učenlivým a odběr krve mu nečiní žádné obtíže, plně toleruje přítomnost veterinárního lékaře. Tuto schopnost jsme taktéž využili při ošetřování dermatitidy na koncích obou uší. Dermatitida se objevila během podzimních měsíců a až po každodenní aplikaci antibiotické masti se kůže plně vyhojila. Během roku 2010 jsme u **lachtanů jihoafrických** pozorovali různé formy kožních lézí na hrudních i pánevních ploutvích. Stěry kůže jsme prokázali podmíněně patogenní mikroorganismy. Myslíme si, že primárním problémem je prostředí, v němž lachtani žijí, a mikroorganismy zjištěné na kůži jsou až sekundární. Samice **tamarína žlutorukého** porodila 4 mláďata, z nichž 1 uhynulo. I tak to byla pro samici velká zátěž. Několikrát jsme ji museli odchytit a aplikovat kalcium a další podpůrné preparáty. Počátkem srpna si zlomila **kočka rybářská** pravou hrudní končetinu. Jednalo se velmi komplikovanou zlomeninu humeru. Náročnou osteosyntézu provedli kolegové z veterinární kliniky v Kolmé ulici. Momentálně je kočka v karanténě a čeká na kontrolní rentgenologické vyšetření končetiny. Závěr roku se nesl ve znamení průjmů. U mladého **žirafího samce** jsme museli dokonce přistoupit k infúzní terapii.**Antilopy** ze stáje A pak prodělaly několikadenní intenzivní terapii, než se podařilo průjmy zastavit. Některým antilopám jsme léky injikovali distančně, jiné bylo možno odchytit a aplikovat jim léky přímo do tlamy či do svalu. Těm neplašším jsme museli medikamenty předložit v potravě nebo ve vodě. Nebylo to vůbec jednoduché. Ve skupině**lemurů kata** se v trusu objevil prvok *Gardia sp*. Dvěma jedincům jsme po dobu deseti dnů podávali per os metronidazol. Jinak by nebylo možno uskutečnit jejich transport do jiné zoologické zahrady. Samice **makaka vepřího**porodila mrtvé mládě. Nedokázala však vypudit placentu, proto jsme ji museli

anestezovat a placentu odstranit. Předchozí aplikace oxytocinu nepomohla. Samec **makiho** se začal obtížněji pohybovat. Problém vycházel z pravé pánevní končetiny. Ohledáním jsme zjistili 3 novotvary v podkoží kaudální plochy stehna. Maki byl uspán a novotvary odstraněny. Dle charakteru se jednalo o lipomy. Samec **levharta obláčkového** si ukousal skoro polovinu ocasu. Zároveň si intenzivně lízal kůži pánevních končetin. V celkové anestézii byl ocas zarovnán a odebrány vzorky. Pravděpodobně se jedná o nějakou kombinaci psychosomatického problému s nestandardní imunitní odezvou. Posledním zajímavým případem roku 2010 byla samice **orangutana** Upita. Již několik měsíců jsme u samice pozorovali zvětšující se břicho. Samice měla být odeslána do jiné zoologické zahrady, a proto jsme využili anestézie pro předtransportní odběry vzorků k jejímu vyšetření. Ve spolupráci s humánními kolegy se vyloučila přítomnost tekutiny v dutině břišní, ale zároveň se zjistil 5 x 6 cm velký útvar na pravém vaječníku, který bude podroben ještě dalšímu vyšetření.

MVDr. Roman Vodička, Ph.D., veterinární lékař

PLAZI, OBOJŽIVELNÍCI, RYBY

Rok 2010 byl pro nás pracovně velmi náročný, protože jsme byli zatížení dlouhodobou nemocností. Tři čtvrtě roku jsme museli pracovat v oslabení, což při omezeném počtu chovatelů našeho úseku vytvářelo velké nároky na organizaci práce i na každého chovatele. Tento fakt se spolu s určitou nucenou stagnací z roku 2009 negativně projevil na počtu odchovaných druhů. Snížení však v žádném případě nepostihlo kvalitu odchovů. Naopak, několik cenných prvoodchovů a bezchybné rozmnožení varanů komodských ještě dále posílilo prestiž Zoo Praha v oblasti chovu plazů.
Celkem se v roce 2010 vylíhlo 319 mláďat 23 druhů plazů. Nejvýznamnějším odchovem bylo 20 mláďat**varanů komodských** (*Varanus komodoensis*). Zoo Praha se stala druhou světovou zoo mimo Indonésii, které se podařilo rozmnožit varany komodské třikrát. Chov varanů komodských je velmi dynamický a stále se v něm něco děje. Letos jsme byli postiženi ztrátou chovného samce, který ve věku 8 let uhynul následkem srdečního selhání. Proto jsme se domluvili s plzeňskými kolegy na pokusu o připuštění jejich šestnáctiletého, tedy dosti starého, ale pro evropský chov geneticky velmi cenného samce Leonarda k naší velmi úspěšné matce Arance. Aranka na jeho přítomnost reagovala netypickým vytvořením druhé snůšky v jedné sezoně. Snůška obsahovala mimo 14 neoplozených vajec i tři vejce, která se vyvíjejí v inkubátoru. Otcovství případných mláďat bude muset stanovit test DNA. Expozici pro odrůstající mláďata varanů komodských v pavilonu velkých želv letos opustila první mláďata z roku 2007. Samec putoval do Zoo Colchester a jedna samice do nové expozice v Zoo Barcelona. Třetí samice čeká v zázemí na potřebné úpravy expozice ve francouzském Thoiry. Expozice v pavilonu želv však nezůstala prázdná. Zabydlelo ji 5 ročních mláďat. Zbylá dvě mláďata z odchovu v roce 2009 zajistila kontinuitu chovu varanů komodských v Zoo Plzeň.

Velmi cenným odchovem bylo rovněž 15 mláďat **želv texaských *neboli* Berlandierových** (*Gopherus berlandieri*). Tuto severoamerickou pouštní želvu ještě žádná zoo v Evropě nerozmnožila a chov se nedaří ani u soukromých chovatelů. Úspěch v chovu je o to cennější, že jsme si naši chovnou skupinu (samce a 3 samice), která obývá expozici Sonora v pavilonu šelem, odchovali od mláďat, dovezených v roce 2006 z farmy z Mexika. Dalším cenným úspěchem bylo vylíhnutí čtyř mláďat **želvy egyptské** (*Testudo kleinmanni*). Kriticky ohrožená a velmi choulostivá želva egyptská je nejvzácnější želvou Středomoří a o zvládnutí metodiky odchovu se pokoušíme již několik let. Velkou radost jsme měli z prvního odchovu dvou mláďat **kajmanky supí** (*Macrochelys temminckii*). Tento druh je v Zoo Praha tradiční (v expozici od roku 1955) a jeho rozmnožení ilustruje posun v chovatelském přístupu od držení a vystavování jedinců ke snaze o vytvoření plnohodnotných životních podmínek, končící přirozeně odchovem. Rozmnožení této největší dravé sladkovodní želvy na světě není jednouché, podmínkou je simulace

přirozeného ročního cyklu včetně zimování. Samec tohoto druhu je velmi agresivní a musí se chovat odděleně od samic. Samice, které za běžných okolností vůbec nevylézají na souš, v okamžiku kladení vyžadují přístup na břeh s vysokou vrstvu prohřátého písku. Řešením bylo vybudování bazénu s prostorným kladištěm v zázemí. V něm se samec a samice podle potřeby střídají. Dalším úspěšným pokračováním chovatelské tradice je chov **leguánů kubánských** (*Cyclura nubila*). Letos se vylíhlo 13 mláďat a mezi nimi sté mládě v naší zoo. Leguány kubánské jsme v roce 1993 rozmnožili jako první zoo v Evropě a druhá na světě. Jeden ze zakladatelů chovu, samec Pepino, stále žije v atriu pavilonu šelem vedle chovné skupiny, složené z jeho potomků a prapotomků. Pro leguány kubánské vedeme evropskou plemennou knihu stejně jako u dalšího úspěšně rozmnoženého druhu, **želvy černavé** (*Heosemys grandis*). Její čtyři mláďata byla i letos potvrzením úspěšné chovatelské série, mláďata z roku 2006 již dospívají a letos jsme je představili veřejnosti v expozici mladých varanů komodských v pavilonu velkých želv. Velmi zajímavým prvním odchovem pro nás bylo vylíhnutí 10 mláďat**teju červenavých** (**Tupinambis rufescens**). Chovné trio těchto dravých jihoamerických ještěrů zahájilo svoji evropskou kariéru jako mláďata v zásilce bez adresáta na České poště v roce 2008. Letos tejové dospěli, přestěhovali se ze zázemí do expozice v teráriu v Pavilonu velkých savců a za přijetí a péči v zoo Praha se odvděčili vyprodukováním vajec. Mezi plazy nejpočetněji se v roce 2010 již tradičně rozmnožovali **leguánci ostnití** (*Sceloporus magister*) z expozice Sonora − 87 vylíhlých mláďat, následovaly **ještěrky obecné** (*Lacerta agilis*), kterých se vylíhlo 58, a **mabuje perleťové** (*Trachylepis margaritifer*), jejichž počet se zastavil na rovných 30 mláďatech.
Rok 2010 byl velmi významný pro naši skupinu mladých **batagurů tuntong** (*Batagur affinis*), ačkoli jsme tuto kriticky ohroženou velkou říční želvu nerozmnožili. Podařilo se totiž pomocí záložního bazénku v pavilonu gaviálů vyléčit 6 želv z pavilonu Indonéská džungle, postižených závažnou a v předešlém roce fatální infekcí Aeromonas hydrophila. Vyléčení želv bylo následováno sérií úprav bazénu v pavilonu, které by měly onemocnění v budoucnu zabránit. Ve snaze o odstranění stresových faktorů jsme rovněž omezili přítomnost dalších želvích druhů v domovské nádrži batagurů. Další velké druhy želv se v rámci pavilonu Indonéská džungle stěhovaly jinam – **batagur kalagur** (*Batagur borneoensis*) do akvária ve vstupním rondelu a gigantický samec **orlície bornejské** (*Orlitia borneensis*) do bazénu k varanům komodským.

Nejvýznamnější příchody a odchody roku se týkají výše zmíněných varanů komodských – odchody mláďat do Colchesteru, Barcelony a Plzně a příchod samce Leonarda. K třem samcům **varanů moluckých** (*Varanus melinus*) se podařilo sehnat dvě samičky ze Zoo Kolín nad Rýnem, ale vzhledem k jejich útlému věku se do chovu hned tak nezapojí. Mimo ně stojí za zmínku příchod 20 **ropuch tří druhů** (*Bufo marinus, melanosticus a regularis*), určených především k hubení švábů v expozicích, a páru **leguánů zelených** (*Iguana iguana*), kteří jako kontaktní zvířata

obohatili víkendová povídání u želv. Expozici kajmanek jsme se pokusili zpestřit 30 **rosničkami karolinskými** (*Hyla cinera*). Na konci roku se nám podařilo kompenzovat úhyny dlouhodobě chovaných expozičních jedinců pořízením samce**baziliška zeleného** (*Basiliscus plumifrons*) a samce **bojgy ularburong** (*Boiga dendrophila*) ze Zoo Lipsko a skupinu**kruhochvostů nížinných** (*Cordylus tropidosternum*) ze Zoo Ostrava. Chovné záměry jsme v případě bazilišků podpořili pořízením skupiny mláďat od soukromého chovatele.

V roce 2010 nepřibyla v Zoo Praha žádná plazí expozice, pouze terárium s mladými leguány kubánskými jsme přestavěli na expozici teju červenavých. Intenzivně jsme však připravovali projekty pavilonu velemloků, záložní ubikace varanů komodských a přestavby interiéru pavilonu šelem.

Plazí část CITES centra zaznamenala v roce 2010 v porovnání s minulými roky mírnou, nikoli však zanedbatelnou aktivitu. Takřka uzavřena byla velká akce **trnorepů skalních** (*Uromastyx acanthinura*), zabavených v roce 2007. V letošním roce vydalo MŽP různým chovatelům 18 trnorepů z našeho centra, takže na konci roku zde zbývá posledních 7 jedinců. Naopak do CITES centra přišly tyto zabavené nebo nalezené želvy: 1 **želva ostruhatá** (*Centrochelys sulcata*), 1 **želva žlutočelá** (*Cuora galbinifrons*), 2 **želvy hranaté** (*Cuora mouhotii*), 4 **želvy paprsčité** (*Astrochelys radiata*), 1 **želva hvězdnatá** (*Geochelone elegans*), 2 **želvy kloubnaté** (*Kinixys belliana*), 3 **želvy pavoukovité**(*Pyxis arachnoides*), 1 **želva pardálí** (*Stigmochelys pardalis*), 9 **želv zelenavých** (*Testudo h. hermanni*), 4 **želvy čtyřprsté** (*Testudo horsfieldii kazachstanica*), pár **felzum Standingových** (*Phelsuma standingi*) a 1 **želva vroubená** (*Testudo marginata*) v beznadějném stavu, která vzápětí uhynula.

Velkou pozornost jsme v roce 2010 v souladu s intencemi vedení zoo věnovali společenským a komunikačním aktivitám. Rušno bylo kolem varanů komodských. Pozornost médií se podařilo přitáhnout na různé aspekty varaního života. Úspěšný byl zejména přímý přenos líhnutí mláďat, zprostředkovaný na internetu tn.cz. Internetový přenos ve vysoké kvalitě byl velmi pozitivně hodnocený i kolegy v zahraničí a doma byl následován besedou s diváky i založením facebookového profilu „Komodští draci“ zaměřeného na sbírání prostředků pro in-situ projekt na ostrově Flores. Mimo to absolvovali kurátor nebo vrchní chovatelka Nataša Velenská řadu natáčení do televize a rozhlasu, například rozhovor o želvách egyptských pro ČT 24, pořady „Chcete mě?“ a „Přidej se“, „Afterparty“ Evropy2 nebo „host do domu“ ČRo. Plazi se výrazně uplatnili při křtech. Karel Gott s rodinou křtili mladé želvy obrovské, indonéský velvyslanec a herci divadla Ypsilon 7 mláďat varanů komodských, Marta Kubišová stého leguána kubánského, Adéla Gondíková želvu kubánskou, Komerční banka chameleona obrovského, Bonduelle čukvalu zavalitou. Pokřtěn byl v rámci Trojského dne i leguánek ostnitý. Velké želvy jsou pravidelně hostiteli významných návštěv zoo. V roce 2010 je navštívili například ministři končící

úřednické vlády, hokejisté Slávie, miliontá návštěvnice s dcerou, herci ze seriálů Ulice a Vyprávěj, Ewa Farna a TV Óčko, Ivan Trojan, mladí novináři v rámci kurzu Junioroom. Fotila zde i Yveta Hlaváčová. Třikrát pod pokličku plazí sekce nahlédly děti: dvakrát v rámci akce Děti vládnou zoo a jednou v rámci natáčení pořadu pro televizi Minimax.

Věnovali jsme se i odborným návštěvám. Chov varanů a velkých želv obdivovali končící i nastupující předseda správní rady Zoo San Diego, v rámci postkonferenční cesty nás navštívili účastníci mezinárodního želvího symposia v Münsteru (například známý americký herpetolog Bill McCord), dále ředitel Zoo Romaneche, účastníci mezinárodního setkání chovatelů krokodýlů, William Oliver z Nadace na záchranu filipínské fauny a řada kolegů kurátorů i chovatelů z evropských zahrad.

V roce 2010 pokračovala spolupráce s Přírodovědeckou fakultou UK. Probíhala zde celodenní exkurze studentů v rámci přednášky herpetologie a batrachologie. S týmy doc. Frynty a dr. Reháka pokračují práce na **varanech mangrovových** (*Varanus indicus*), **leguánech kubánských** (*Cyclura nubila*), **želvách annámských** (*Mauremys annamensis*), **orlíciích bornejských** (*Orlitia borneensis*) a dalších, těsně před nebo po dokončení jsou články o fylogenezi leguánů kubánských, sexuálním dimorfismu, rozdílech v růstu a investicích do růstu a rozmnožování u varanů mangrovových.

Nataša Velenská, koordinátorka komise pro plazy a obojživelníky UCSZ, i letos pořádala hojně navštívené dvoudenní jednání komise v Zoo Praha. Naše zoo byla na jednání zastoupena třemi přednáškami autorů Velenský, Velenská a Kymla.

Aktivní roli jsme v roce 2010 hráli na konferencích plazí skupiny EAZA. Na meziročním jednání v Barceloně přednesl kurátor dva příspěvky (o in-situ projektu na ochranu **užovky podplamaté**, *Natrix tessellata* v Zoo Praha a o doporučeních v chovu **dracén krokodýlovitých**, *Dracaena guianensis*), na výroční konferenci ve Veroně přednesl prestižní příspěvek na jednání EEP varanů komodských o jejich chovu a rozmnožování a souhrn z chovu leguánů kubánských, vedoucím k odchovu stého mláděte v Zoo Praha.

Projekt průzkumu a ochrany **užovky podplamaté** (*Natrix tessellata*) pokračoval i v letošním roce monitoringem populace, velmi důležitá v něm však byla publikační aktivita. Mimo již zmíněných přednášek na jednání Komise pro plazy a plazí skupiny EAZA proběhla i přednáška pro pracovníky AOPK, představující náš projekt jako vzorový příklad monitoringu a ochrany populace ohroženého druhu. Ve spolupráci s Konradem Mebertem jsme dokončovali článek pro sborník mezinárodních prací o užovce podplamaté „Mertensiella“.
V roce 2010 jsme se bohužel nemohli zúčastnit vyhlášení výsledků soutěže o odchov roku nadace „Česká zoo“, ale s povděkem jsme přijali zprávu o umístění na druhém

a třetím místě s odchovy **želv Smithových** (*Pangshura smithii*) a**orlícií bornejských** (*Orlitia borneensis*).

Pro návštěvníky zoologické zahrady jsme v roce 2010 zintenzivnili přednáškovou činnost a setkávání se zvířaty. Mimo pravidelných víkendových povídání o velkých želvách a seznamování s plazy (pouze v zimě) jsme zavedli celoroční sobotní komentované krmení mladých varanů komodských a seznámení s obyvateli atria v pavilonu šelem. Přednášky a ukázky našich chovanců pro veřejnost probíhaly i v rámci schůzek Klubu chovatelů želv, dne hmyzožravců, prázdnin na ostrovech a podobných akcích.

Petr Velenský, kurátor

Savci (kopytníci)

Na úseku chovu kopytníků bylo v průběhu roku 2010 chováno celkem 36 druhů savců a 16 druhů ptáků, početní stav k 31. 12. 2010 činil 190 jedinci savců a 46 kusů ptáků. Mezi nejvýznamnější odchovy bezpochyby patří dvě mláďata**žiraf Rothschildových** (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), tři mláďata **jelenů lyrorohých** (*Cervus eldii thamin*), tři mláďata **soba polárního** (*Rangifer tarandus*) a čtyři mláďata **buvolců běločelých** (*Damalicus pygargus phillipsi*). Po jednom přírůstku jsme se dočkali u **antilopy vrané** (*Hippotragus niger*), **wapiti manitobského** (*Cervus elaphus manitobensis*) a **vodušky abok** (*Kobus megaceros*). V kategorii příchodů patří mezi nejvýznamnější události roku příchod nového chovného samce **hrabáče** (*Orycteropus afer*), dlouho očekávaného samce **vodušky červené** (*Kobus leche kafuensis*), samice **takina indického** (*Budorcas taxicolor taxicolor*) a mladého samce **losa evropského** (*Alces alces alces*).

V chovu koňovitých (Equidae) došlo k poměrně velkým změnám. Náš úsek tradičně choval dva druhy zeber a tři druhy koní a oslů. Letos v únoru jsme však po 59 letech ukončili chov asijských oslů **kulanů** (*Equus hemionus kulan*) a naše dvě staré samice Jessicu a Kláru jsme odvezli do nových výběhů v Zoo Plzeň. Ve skupině **kiangů východních** (*Equus kiang holdereri*) došlo také ke změnám a přesunům. V polovině dubna jsme tři z našich pěti samic přestěhovali do prostor chovné stanice v Dolním Dobřejově a zde je bez větších komplikací začlenili do společného výběhu se stádem klisen koní Převalského. Zbylé dvě samice jsme spojili s naším devatenáctiletým samcem, který byl od skupiny oddělen. Hned prvního dne bylo několikrát pozorováno páření s oběma samicemi, a proto doufáme, že se po několikaleté přestávce dočkáme u tohoto druhu přírůstků. Po úspěšném spojení jsme stádečko přepustili do menšího výběhu, protže jejich stávající výběh a ubikace měly již od září sloužit skupině čtyř samic přímorožců šavlorohých a bylo nutno pro ně tyto prostory nejdříve upravit a zateplit. Stádo **koní Převalského** (*Equus przewalskii*) je již od loňského roku tvořeno třemi klisnami a jedním hřebcem. Jedná se o osmiletého samce Lena (původem z ukrajinské chovné stanice Askania Nova), devítiletou uměle odchovanou samici Gaju ze stanice v Dolním Dobřejově, pětiletou samici Jessicu, která se v roce 2005 v Praze narodila jako 211. hříbě koně Převalského, a stejně starou Haru, narozenou v Zoo Chemnitz. Po loňském sestavení nové chovné skupiny jsme v letošním roce u koní netrpělivě očekávali nové přírůstky, avšak hned na začátku jara nás čekalo veliké zklamání. Samice Hara a Jessica v rozmezí asi čtrnácti dnů nenadále potratily. Naše naděje se proto upnuly na klisnu Gaju, u níž jsme také pozorovali páření s Lenem, ale jak se bohužel ukázalo, nebylo úspěšné a Gaja vůbec nezabřezla. Jedinou změnou u tohoto druhu tedy bylo obohacení skupiny hřebců, chované v Dolním Dobřejově, do které na podzim přišel mladý hřebeček Nepomuk, který se v roce 2009 narodil ve Slatiňanech. Vzhledem k jeho stáří, či

spíše mládí, bylo jeho zapojení do skupiny naprosto bezproblémové a počet hřebců ve stádě se tímto rozrostl na sedm jedinců.

Tříčlenná samičí skupinka **zeber Böhmových** (*Equus quagga boehmi*), byla několik let součástí velkého afrického výběhu, avšak po opakovaných špatných zkušenostech s tímto druhem ve společných výbězích (atakování antilopích mláďat) jsme se letos rozhodli vyměnit je za snášenlivější druh − **zebry Grévyho** (*Equus grévyi*). Ty již léta chováme v horní části zoo a stádečko je složeno ze tří klisen, osmileté Hattie, její tříleté dcery Ájy a nyní již třináctileté neplodné klisny Zary. Na začátku června jsme tedy oba druhy zeber prohodili, a jak se brzy ukázalo, splnila tato výměna všechna naše očekávání. Nejenže se zebry Grévyho bez jakýchkoliv problémů začlenily do afrického výběhu, ale i jejich chování vůči ostatním obyvatelům této expozice bylo daleko snášenlivější a nebyly pozorovány žádné projevy agresivity k mláďatům jiných druhů. Také skupinka zeber Böhmových se v nových prostorách dobře adaptovala a celkově zklidnila.

Stádo **velbloudů dvouhrbých** (*Camelus bactrianus*) se rozrostlo o dvě mláďata. Naprosto bezproblémovým byl odchov prvního z nich, a to samečka, který přišel na svět v polovině května. Mládě sice bylo drobnějšího vzrůstu, ale jinak bylo velmi čilé a jeho matka Rona se o něj pečlivě starala. To se bohužel nedalo říct o druhém mláděti, které na konci srpna porodila samice Andy. Tato samice již v předchozích letech měla s odchovem problémy a několik jejích potomků nepřežilo první týden života. Důvodem bylo abnormální nalití vemena po porodu a tím pádem i zvýšená citlivost a bolestivost struků. Jakmile se mládě k matce přiblížilo a chtělo se napít, samice ho odháněla. Bohužel ani letos tomu nebylo jinak, a proto jsme byli nuceni přistoupit k umělému odchovu. Ze začátku jsme ve velký úspěch nedoufali. Mladá samička měla velké zdravotní problémy a umělou stravu nepřijímala příliš dobře. Avšak po několikatýdenní veterinární péči se naštěstí její stav výrazně zlepšil a v současné době je z ní již zdravé, silné a dobře rostoucí mládě, které na začátku příštího roku budeme postupně začleňovat do stáda. Rok byl úspěšný i pro další druh ze skupiny velbloudovitých. Ve skupině **lam guanako** (*Lama guanicoe*) se podařilo odchovat dvě mláďata, starší sameček se narodil ještě do třeskutých mrazů v lednu a mladší samička přišla na svět na konci září. S chovem dalšího druhu **lam alpak** (*Vicugna pacos*) jsme naopak na našem úseku skončili. Na začátku sezony jsme celou naši skupinku přesunuli na krmivářské oddělení do Dětské zoo a do jejich výběhu umístili stádo antilop vraných, jejichž ubikace jsme museli vyklidit kvůli výstavbě nového hrošince a slonince.

Jeleni jsou dlouhodobě zastoupeni šesti druhy, od těch nejmenších až po ty největší. V chovu **muntžaka malého**(*Muntjacus reevesi*) se podařilo zopakovat úspěch roku 2009. Mládě samičího pohlaví se narodilo na konci května a od začátku bylo čilé a v dobré kondici. Tolik štěstí jsme však bohužel neměli u dospělých jedinců. Počátkem jara uhynul stářím náš chovný samec a ani jeho mladý nástupce, který k nám na

podzim přišel ze Zoo Opole, v expozici dlouho nepobyl. Po týdnu uhynul v důsledku trávicích problémů, které si přivezl z mateřské zoo. Mezi nejvýraznější úspěchy roku 2010, a to nejen v chovu jelenovitých, ale všech kopytníků v Zoo Praha, bylo opětovné rozmnožení **jelenů lyrorohých** (*Cervus eldii thamin*). V průběhu září se narodili čtyři samečci, z nichž tři se ve zdraví dožili konce roku.
Přírůstku jsme se bohužel nedočkali u asijských **jelenů milu** (*Elaphurus davidianus*). Počátkem roku jsme tříčlennou skupinu přestěhovali do prostor po již zmiňovaných kulanech, protože na místě jejich původních ubikací již v této době probíhá výstavba výběhu pro sloního samce. Bohužel brzy po tomto přesunu jsme přišli o jednu z našich chovných samic, která náhle podlehla silné střevní infekci. Proto jsme ještě na podzim přivezli novou samici ze Zoo Norimberk, ale smůla jakoby nás nechtěla opustit. V závěru roku uhynula i naše druhá původní samice, a to na problémy se zažívacím traktem. V současné době máme rozjednaný příchod nové samice ze zoo Wuppertal a pevně doufáme, že se v příštím roce chov stabilizuje a dočkáme se i mláďat.

Ve výběhu severoamerických **wapiti manitobských** (*Cervus elaphus manitobensis*) se narodilo jedno mládě na začátku července. Je to první potomek našeho nového mladého samce, který byl v loňském roce do stáda zařazen. Zdaleka ne tak úspěšný byl chov severoamerických **ovcí tlustorohých** (*Ovis canadensis*), které obývají s wapiti expozici Severský les. V loňském roce se nám tento nový druh podařilo dobře adaptovat do společného výběhu a dokonce byly viděny i pokusy o páření, ač se jednalo o relativně mladá zvířata. Letos se v průběhu července sice opravdu mládě narodilo, ale bylo neživotaschopné a nepřežilo první týden. Daleko větší rána nás však čekala na konci tohoto roku, kdy nám uhynuly dvě z našich tří samic. Tento druh je velice citlivý na parazity a to se také stalo příčinou úhynu obou zvířat. Nicméně stávající zbytek stáda chceme doplnit o nové jedince a v chovu těchto vzácných zvířat i nadále pokračovat. Ve skupině **ovcí aljaških** (*Ovis dalii*) nedošlo k žádným změnám.

Ve stádu **sobů polárních** (*Rangifer tarandus*) jsme se konečně po dlouhé době dočkali většího počtu přírůstků. Všechny naše nově příchozí samice, o které samec v předešlých letech nejevil příliš velký zájem, porodily mláďata − dva samce a dvě samičky. První týden nepřežil pouze jeden ze samečků, ale zbylá mláďata velmi dobře prosperovala. Na konci podzimu bohužel uhynula jedna ze samic. Došlo k neprůchodnosti trávicího traktu, a třebaže jsme se jí pokoušeli všemi dostupnými prostředky pomoci, nepodařilo se nám ji zachránit. **Los evropský** (*Alces alces*) se zařadil mezi druhy, u kterých jsme se v tomto roce rozmnožení nedočkali. V průběhu roku v důsledku stáří uhynula dvě zvířata, a to náš dlouholetý chovný samec Koloděj, který se dožil na losa úctyhodných 12 let, a o rok starší samice Tina, která již dlouhodobě měla problémy s opotřebením chrupu. U druhé skupinky losů v chovné stanici v Dolním Dobřejově se mládě sice narodilo, nicméně nepřežilo první tři dny života. Na konci října pak v našem pražském stádě zaujal místo po Kolodějovi nový

mladý samec, který přicestoval ze švédského Kolmardenu.

Ve znamení nepříjemných událostí proběhl rok ve stádě **takinů indických** (*Budorcas taxicolor taxicolor*). Na začátku roku se skupina skládala ze tří samic (dvě z pražského chovu) a pětiletého samce. Již zjara samec napadl a smrtelně zranil naši nejstarší samici Kurti, která bodným zraněním v břišní dutině podlehla. Stále jsme však doufali, že se jednalo pouze o nešťastnou náhodu při řešení hierarchických potyček ve stádě, ale jak se ukázalo, samec po půlroce relativního klidu napadl i zbylé dvě samičky a ty po způsobených zraněních také uhynuly. V současné době sice máme novou samici ze Zoo Norimberk, ale samec je od ní oddělen a uvažujeme o jeho výměně za jiného, neagresivního jedince.
Ani ve skupině **zubrů** (*Bison bonasus*) se nám tento rok bohužel příliš nedařilo. Po loňském odchovu tří mláďat se sice letos dvě mláďata narodila, ale ani jedno z nich nepřežilo déle než dva měsíce. Další nepříjemnou událostí bylo utracení nejstarší členky stáda, dvaadvacetileté Silície. Po pádu na zledovatělém povrchu výběhu si poranila pánevní končetinu takovým způsobem, že již nebylo možné přistoupit k jakékoliv léčbě.

Ve stádě **bizonů** (*Bison bison*) byla tato sezona o dost úspěšnější. Nejenže odešla tři z loňských telat, ale i dvě nová mláďata přibyla. Prvním byl na jaře býček a druhým v listopadu kravička. Ke konci roku tak činil počet těchto severoamerických turovitých 12 kusů. Tradičním doplněním expozice bizonů jsou severoamerické **bernešky velké**(*Branta canadensis*), jejichž hejno letos opustilo sedm z osmi loňských odchovaných mláďat.
V chovu nejmenších turovitých na světě **anoa nížinných** (*Bubalus depressicornis*) byla první polovina roku ve znamení spojování nové samice Goy z Antwerp a našeho původního samce Henryho. Vše proběhlo bez problémů a hned od prvních okamžiků byly pozorovány jasné pokusy o páření. Podle všeho by nyní měla být samice březí a pevně doufáme, že se na začátku příštího roku budeme těšit z mláděte.

U **adaxů** (*Addax nasomaculatus*), jsme se letos bohužel nedočkali žádných mláďat. Velkou naději jsme vkládali do geneticky cenného samce, který k nám v roce 2009 přišel z portugalského Lisabonu. Samec se úspěšně zapojil do skupiny našich čtyř samic a záhy se o ně začal zajímat tak, jak se od chovného samce čeká. Jak se však nakonec ukázalo, nebyl ve svých pokusech úspěšný, a tak ani jedna ze samic nezabřezla. Novou nadějí je mladý samec z Hannoveru, který dorazil letos na podzim, a dvojice nových samic, které přicestují na začátku roku 2011.
U obou druhů přímorožců – **přímorožců šavlorohých** (*Oryx dammah*) a **přímorožců beis** (*Oryx gazella beisa*) − došlo k řadě změn. Obě skupiny bylo nutno přestěhovat, neboť jejich ubikace se nacházely v prostorách vymezených pro novou stavbu pavilonu slonů a pavilonu hrochů. Naši přímorožci šavlorozí patří ke genetické linii, která je v evropských zahradách nadprůměrně zastoupena, a proto trvá doporučení evropského koordinátora chovu tato zvířata nerozmnožovat. Na jaře

roku 2010 však tři nejmladší samice odletěly do daleké Indonésie, kde se zapojí do chovu. Zbylé čtyři samice jsme pak přesunuli do nově upravené expozice po skupině kiangů východních. U přímorožců beis jsme dvě mladší samice odvezli do francouzské zoo Parc de Reynou a zbylé čtyři kusy se přesunuly do smíšeného afrického výběhu, kde se bez větších obtíží začlenily.

Stejně tak ve stádě **antilop vraných** (*Hippotragus niger*) se tento rok odehrálo mnoho změn. Nejdříve jsme na jaře odeslali samce Elvise do Zoo Bojnice a zakrátko na to odletěli dva mladí samci do Indonésie. Zbylá zvířata, tedy tři samice a jednoho samce, jsme přesunuli do upravených stájí a výběhu po alpakách. Zde potom v půli července porodila jedna ze samic mládě − samičku.

Vodušky abok (*Kobus megaceros*) jsme také z důvodu stavby nových pavilonů museli hned na jaře přesunout, a to do zbrusu nových výběhů pod lávkou k Africkému domu. U tohoto druhu jsme se sice dočkali tří porodů, ale bohužel první dva nedopadly úspěšně a mláďata se narodila již mrtvá nebo zemřela v průběhu porodu. Jediným mládětem pro rok 2010 tedy zůstává sameček narozený na sklonku října. **Buvolci běločelí** (*Damaliscus pygargus phillipsi*) jsou dlouhodobě drženi ve dvou oddělených skupinkách. První, která obývala až do letošního jara antilopí výběh ve společnosti vodušek abok a přímorožců beis, jsme také museli přesunout společně s aboky do nového výběhu pod africkou lávkou. Druhá skupina obývá africký výběh ve společnosti žiraf. U obou skupin jsme letos zaznamenali chovatelský úspěch v podobě čtyř mláďat − dvou samců a dvou samiček.

Ve stádě **sitatung západoafrických** (*Tragelaphus spekei gratus*) se odehrály čtyři porody. Bohužel se podařilo odchovat pouze jedinou samičku. Na podzim náš chov posílily tři samice z polské Lodže a na začátku příštího roku očekáváme příchod nového chovného samce z Francie. Ten nahradí původního samce, který na začátku prosince uhynul stářím. Tak jako v minulých letech sdílel v letní sezoně travnatý výběh se sitatungami pár **zoborožců kaferských**(*Bucorvus leadbeateri*). Ze samčí skupiny sitatung v areálu Vodního světa odešli dva mladí samci do polské zoo v Opole a do německého Kolínna n. Rýnem.

Pro chov **bong pralesních** (*Tragelaphus euryceros isaaci*) byl tento rok také ve znamení změn. Opět jsme museli přesunout všechna zvířata do nových expozic, neboť jejich stávající stáj měla být již v průběhu léta demontována. Tři loňská mláďata jsme přestěhovali do společné expozice se stádem sitatung, kde se s naprostou samozřejmostí zapojila mezi ostatní. Chovného samce Paola jsme až na konci léta přesunuli do ubikace jelenů lyrorohých a anoa.
Ve skupině **žiraf Rothschildových** (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) proběhly dle očekávání dva porody. Prvním letošním mládětem byl samec Jakub, který se narodil samici Noře na konci července. Druhý porod proběhl pod dohledem kamer s přímým přenosem na internet a hlavní aktérkou byla stejně jako loni samice Eliška, která

porodila samce. Jméno Joel mu vybrali sami diváci webové stránky tn.cz. V tomto roce jsme u žiraf také zaznamenali odchody – tři z našich loňských samců odcestovali do Zoo Plzeň, kde pro ně otevírali nový pavilon.

Tradičními obyvateli smíšeného afrického výběhu jsou kromě žiraf, přímorožců beis, buvolců běločelých a zeber Grévyho také dvě samice **antilop losích** (*Taurotragus oryx*), stádo **vodušek červených** (*Kobus leche kafuensis*), skupinka čtyř kastrovaných samců přímorožců šavlorohých a dvě samice **pštrosů afrických** (*Struthio camelus*). Koncem zimy k nám také dorazil dlouho očekávaný samec vodušky červené.Ten bude na jaře spojen se samicemi ve velkém výběhu a doufáme, že se po něm v zimě příštího roku dočkáme nových mláďat.

Žádná změna nenastala u **štětkounů kamerunských** (*Potamochoerus porcus pictus*). Naši expozici stále obývají pouze dva tříletí samci ze zoo v Colchestru – Mickey a Morris. Naopak ve vedlejší expozici **hrabáčů** (*Orycteropus afer*) jsme se dočkali nového přírůstku v podobě dvouletého samce Draca, který k nám přicestoval z Anglie. S našimi samicemi Kvídou a Pietou se velice rychle seznámil a nyní tvoří velmi spokojenou skupinu. Vzdušný prostor nad expozicí štětkounů a hrabáčů tradičně obývá smíšená skupina několika druhů **snovačů** (*Ploceidae*), **vrabců hnědohřbetých**(*Passer luteus*) a **bulbulů zahradních** (*Pycnonotus barbatus*).

Do péče chovatelského úseku III. patří kromě kopytníků dlouhodobě i další druhy zvířat. Z ptáků se jedná o **emu hnědé** (*Dromaius novaehollandiae*) – samec Taťulda oslavil 35. narozeniny, pár **kasuárů přilbových** (*Cassuarius cassuarius*), **pštrosy dvouprsté** (*Struthio camelus*) a již zmíněné **zoborožce kaferské** (*Bucorvus laedbateri*). Vcelku úspěšný je chov **klokanů rudokrkých** (*Macropus rufogriseus*), dalšího z „nekopytních“ druhů na chovu III. V roce 2010 jsme odchovali jedno mládě.

Ze **stavebních činností** na poli třetího chovatelského úseku stojí za zmínku rekonstrukce ubikací a výběhů pro přímorožce, antilopy vrané a jiné druhy antilop, které jsme museli přesunout v důsledku zahájení výstavby nového pavilonu slonů a pavilonu hrochů.

Pod správu chovu III. patří i **pracoviště karantény**, které kromě standardní předepsané karanténní péče o nově příchozí zvířata plní funkci též jako dočasné útočiště pro zvířata v zahradě se již nacházející. Příčinou pobytu na karanténě je nejčastěji zhoršený zdravotní stav, který si žádá pravidelnou veterinární péči, či vynucený azyl z důvodu přestavby stávajících expozic. V neposlední řadě plní karanténní pracoviště funkci záchytného centra pro CITES zvířata zabavená Českou inspekcí životního prostředí. **Celkem v roce 2010 pracovníci karantény poskytli péči 357 jedincům 129 druhů zvířat** (plazi: 33 kusy ve 4 druzích; ptáci: 206 jedinců v 84 druzích; savci: 118 jedinců v 41 druzích).

Jan Marek, kurátor

SAVCI (kromě kopytníků)

V roce 2010 jsme na chovatelském úseku II. nadále usilovali o vylepšování druhové skladby a pokračovali ve snaze o úspěšné odchovy. Rozmnožovalo se celkem 59 druhů zvířat. Nově jsme získali 4 druhy zvířat – **damana stromového**(*Dendrohyrax arboreus*), **klokana novoguinejského** (*Dorcopsis muellerii*), **krysu největší** (*Phloeomys cumingi*) a zejména **tapíra čabrakového** (*Tapirus indicus*). U prvních tří druhů se jedná o vůbec první historické jedince v naší zoo. U dalších tří druhů – **tarbíka velkého** (*Jaculus orientalis*), *myši pruhované* (*Rhabdomys dilectus* – dříve v našem chovu jako *Rhabdomys pumilio*) a **myšky Mattheyovy** (*Mus mattheyi* – dříve v našem chovu jako *Mus minutoides*) − jsme obnovili chov. Ukončili jsme chov **damanů skalních** (*Procavia capensis*) a **komb Garnettových** (*Otolemur garnettii*). Na konci roku bylo na úseku chováno celkem 108 taxonů savců.

V pavilonu Indonéská džungle již nebyla těžištěm reprodukce výhradně noční sekce. Jedno mládě odchovali **kusu liščí**(*Trichosurus vulpecula*). Znovu se rozmnožovali také **kuskusové pozemní** (*Strigocuscus gymnotis*), odchovali dvě mláďata. Odchovu jsme dosáhli i ve skupině **vakoveverek létavých** (*Petaurus breviceps*). Množství porodů proběhlo i v kolonii **kaloňů egyptských** (*Rousettus aegyptiacus*), která v polovině roku čítala 51 jedinců včetně mláďat. U**klokánků králíkovitých** (*Bettongia penicillata*) došlo k hromadnému úhynu, po kterém zbyla jediná samice, ke které byl na konci roku připojen nový samec. Spolupráce se soukromým chovatelem přinesla úspěch v chovu **outloňů váhavých** (*Nycticebus coucang*) – samici, jež se pářila s „putovním“ chovným samcem, se podařilo odchovat mládě, první od roku 2004. Pár **ovíječů filipínských** (*Paradoxurus philippinensis*) se poprvé rozmnožoval, mláďata z prvního vrhu – zřejmě prvního v Evropě – však samec zabil. Před porodem druhého vrhu se nám podařilo samce včas oddělit, samice odchovala dvě mláďata. Novým druhem v noční expozici je **klokan novoguinejský** (*Dorcopsis muellerii*). Samici tohoto velmi zřídka chovaného pralesního druhu jsme získali ze soukromého zdroje, jde o jediný exemplář v evropských zoo. Samec by měl následovat v roce 2011. Kompatibilní pár **binturongů** (*Arctictis binturong*), sestavený v roce 2007, se rozmnožoval již potřetí a podařilo se odchovat jednu samičku. Pošesté se rozmnožovaly **vydry malé**(*Aonyx cinerea*) – odchovali jsme celkem čtyři mláďata. Poprvé v pražské zoo se rozmnožovala skupina **makaků vepřích** (*Macaca nemestrina*). Jednak přestaly působit hormonální implantáty, se kterými přišly samice do Prahy, jednak se zřejmě začal pářit některý z mladších samců. Všechny tři porody však byly komplikované a neúspěšné. Rokem změn by se dala nazvat situace u **orangutanů sumaterských** (*Pongo pygmaeus abelii*). Nejprve odešli oba mladí odchovaní samci Pagy a Filip do bratislavské zoo. Starému Kamovi jsme vybudovali „vejminek“ na dosavadním expozičním ostrově gibonů. U samice Upity se vyskytly kondiční problémy nejasného původu, a proto byla podrobena předběžným testům, které ale neukázaly na konkrétní příčinu. Podrobnější vyšetření je plánováno na

začátek roku 2011. Proto jsme již bohužel nestačili provést výměnu samic se zoo na Jersey, k té by mohlo dojít v roce 2011. Ke konci roku pak naši skupinu posílil mladý dvanáctiletý samec Padang ze zoo v anglickém Chesteru – budoucí chovný samec pro nově formovanou skupinu. V novém prostředí záhy zdomácněl a projevuje silný charakter.

Největší novinkou v pavilonu Afrika zblízka je pár **damanů stromových** (*Dendrohyrax arboreus*). Stromové damany rodu Dendrohyrax chovají na světě pouze tři instituce, vesměs v ČR. Damani stromoví nahradili damany skalní a expozice byla uzpůsobena tak, aby lépe odpovídala lesnímu prostředí. Kromě damanů jsme do ní umístili i jeden pár**osináků afrických** (*Atherurus africanus*). V roce 2010 se rozmnožovalo mnoho „tradičních" druhů. Ve skupině **komb ušatých** (*Galago senegalensis*) jsme odchovali dosud nejvyšší počet mláďat v jednom roce – čtyři. Odrazem našich schopností v chovu komb ušatých je i to, že jsme byli pověřeni vedením evropské plemenné knihy pro komby rodu Galago. Počtvrté se rozmnožovali **psi ušatí** (*Otocyon megalotis*) − pár odchoval v přirozené noře pět mláďat. Přestože jsme k chovné samici **fenků** (*Vulpes zerda*) připouštěli zcela nového samce, odchovali jsme další vrh − čtyři štěňata. Odchov **mangust jižních** (*Helogale parvula*) bohužel skončil neúspěchem – již odrostlé mládě si poranilo páteř a uhynulo. Reprodukce **medojedů** (*Mellivora capensis*) byla po roční přestávce opět úspěšná, mladý samec byl na konci léta odeslán do Tierparku Berlín. Bohužel jsme následně přišli o jedinou chovnou samici – okolnosti nebyly objasněny, samice zmizela z expozice, kde byla umístěna spolu se samcem i s mláďaty mnoho let, aniž by se zvířata pokusila výběh opustit. Podle jednoho spolehlivějšího pozorování se jí zřejmě podařilo vylézt z výběhu, nicméně další lokalizace se již nezdařila a samice zůstala nezvěstná. Důležitým odchovem v pavilonu bylo už třetí mládě **talapoina severního**(*Miopithecus ogouensis*). Po roční přestávce se nám podařilo odchovat již osmé mládě ohroženého **křečka velkého**(*Hypogeomys antimena*) z Madagaskaru. **Krysy velké** (*Cricetomys emini*) odchovaly sedm mláďat. **Gundiové saharští** (*Ctenodactylus gundi*), dovezení v roce 2008 kolegy z Přírodovědecké fakulty UK z expedice do Tunisu, pokračovali v úspěšné reprodukci a celkem jsme ve společné expozici se severoafrickými plazy odchovali 6 mláďat. Mohli jsme tak poskytnout mladé jedince zpět na PřF UK a do Zoo Plzeň. Novinkou byl odchov prvního čistokrevného mláděte **dikobraza jihoafrického** (*Hystrix africaeaustralis*). Uhynulou samici **ježka ušatého** (*Hemiechinus auritus*) nahradil nový pár z Egypta. Počet **hlodounů krtkovitých** (*Tachyoryctes daemon*) jsme doplnili na dva páry dovozem z Tanzanie. Nezdařilo se dopárování **bércouna skvrnitého** (*Rhynchocyon cirnei macrurus*). Nový samec bohužel uhynul po spolknutí vlákna dřevité vlny, a tak naše samice zůstává (kromě chovu soukromého chovatele v Německu) jediným zástupcem v lidské péči na světě. Rozmnožovali se i drobní hlodavci v řadě expozic, nicméně těžiště odchovů probíhalo v chovatelském zázemí. Úspěšně se rozmnožovali: **bodlinatka zlatá** (*Acomys russatus*),**bodlinatka turecká** (*Acomys cilicicus*), **bodlinatka egyptská tmavá** (*Acomys cahirinus*

cahirinus), **bodlinatka keňská tmavá** (*Acomys sp*.), **myš nejrychlejší** (*Arvicanthis neumanii*), **myš nilská** (*Arvicanthis niloticus*), **myš pruhovaná** (*Rhabdomys dilectus*), **myška Mattheyova** (*Mus mattheyi*), **myš páskovaná** (*Lemniscomys striatus*),**krysa akáciová** (*Thallomys sp*.), **pískomil hedvábný** (*Meriones crassus*), **pískomil veverkoocasý** (*Sekeetamys calurus*, včetně jedinců poddruhu *makrami*), **pískomil nejmenší** (*Gerbillus nanus*) a **plch savanový** (*Graphiurus parvus*). V zázemí na „stáji C“, kde jsou chovány větší druhy z pavilonu, se opakovaně rozmnožili **vari bělopásí**(*Varecia variegata subcincta*). Samice tentokrát konečně byla schopna o mládě pečovat, to však bohužel uhynulo ve čtvrtém měsíci života krátce před odstavem na akutní bakteriální infekci. Úspěšné zde byly ale jiné druhy lemurů − u**lemurů černých** (*Eulemur macaco macaco*) jsme odchovali dvojčata, zatímco **lemuři bělohlaví** (*Eulemur albifrons*) odchovali samečka, po loňské samičce druhý pražský odchov.

U **krys obláčkových** (*Phloeomys pallidus*), jsme zaznamenali opět velmi úspěšný rok – rozmnožovaly se obě samice, odchovali jsme celkem čtyři mláďata z pěti narozených. Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií potvrdila pro naši zoo pozici vedoucího plemenné knihy nejen pro tento druh, ale i pro ohroženou **krysu největší** (*Phloeomys cumingi*). Jeden mladý pár tohoto druhu obohatil i naši kolekci.

Na rajonu medvědů proběhl po 28 letech porod **pandy červené** (*Ailurus fulgens*). Přestože jsme nepozorovali u mladého páru vzájemný zájem, narodilo se na začátku června mládě, které se vyvíjelo úspěšně nejméně do třetího týdne života. V předpokládaném pátém týdnu věku jsme ho bohužel našli v boudě mrtvé a mumifikované. Přesto je porod příslibem do budoucnosti, po letech máme opět kompatibilní a chovný pár. Opakovaně se nezdařil odchov**ocelotů stromových** (*Leopardus tigrinus*), samice je nespolehlivá matka, kterou jsme se rozhodli přesunout v příštím roce do jiných podmínek ve francouzském Nesles. Po dvouletém úsilí se zdařilo dovézt nepříbuzného samce **psa pralesního** (*Speothos venaticus*) z Japonska. Sestavený pár vrhnul koncem roku dvě štěňata, která však mladí nezkušení rodiče nedokázali odchovat. Z ostatních druhů šelem v horní části zoo se již tradičně rozmnožovali **nosáli červení** (*Nasua nasua* – jedno mládě), samice znovu rodila v nečekaně pozdním termínu. Evropským prvoodchovem jsou tři mláďata **promyky červené** (*Galerella sanguinea*). Samice porodila deset dní po termínu udávaném literaturou, pozitivní roli v odchovu sehrálo nepochybně to, že byla oddělená od samce, který obývá vylepšenou expozici nad bazénem lachtanů. U **hyen čabrakových** (*Parahyaena brunnea*) se potvrdila možnost příchodu nové samice z anglického Port Lympne, měl by proběhnout na jaře 2011. Do prázdného výběhu hyen jsme umístili **vlky hřivnaté**(*Chrysocyon brachyurus*). Opět se v horní části zoo rozmnožovaly v rámci chovatelského úseku dva druhy vačnatců –**klokan rudý** a **klokan parma** (*Macropus rufus* a *Macropus parma* – dvě, resp. jedno odchované mládě). Menší počet mláďat (dvě) měly **mary stepní** (*Dolichotis patagonum*), kolonii jsme udržovali v redukovaném stavu. Skupina **hutií**

stromových (*Capromys pilorides*) dovezených z Kuby zaznamenala historicky nejlepší rok s devíti odchovanými mláďaty. V roce 2009 se předpokládaný kolaps kolonie **sysla obecného** (*Spermophilus citellus*) na stráni pod budovou Sklenářky nakonec nepotvrdil – zvířata nejenže se objevila po zimování, ale rozmnožovala se a v červenci se na pastvě nad povrchem země objevovala v dosud největším zaznamenaném počtu za celou dobu trvání kolonie.

Na úseku horských kopytníků jsme odchovali 12 mláďat **paovcí hřivnatých** (*Ammotragus lervia*). Znovu některé samice rodily v roce 2010 dvakrát – sezona skončila porodem 2. listopadu. O paovce byl opět velký zájem, takže všechna mláďata jsme snadno umístili do soukromých chovů. Pět mláďat odchovali **kozorožci kavkazští** (*Capra caucasica*), poprvé jsme z nové skupiny uvolnili samice do dalších chovů, protože skupina již přesahovala kapacitu krmných míst. **Tahři himálajští** (*Hemitragus jemlahicus*) odchovali dvě mláďata, dosud se do reprodukce nezapojil nový chovný samec ze Zoo Dortmund.

V Pavilonu kočkovitých šelem se znovu úspěšně rozmnožovali **levharti obláčkoví** (*Neofelis nebulosa*) a **karakali**(*Caracal caracal*) – oba druhy odchovaly po jednom mláděti. U **koček rybářských** (*Prionailurus viverrinus*) jsme po dlouhém úsilí zharmonizovali pár, ve kterém je zejména samec s historií „zabijáka samic“ velmi problematickým prvkem. Je to však zvíře dovezené přímo ze Srí Lanky, a tudíž geneticky nesmírně cenné. Proto nás zklamalo, když jsme ho museli dlouhodobě oddělit kvůli poranění přední končetiny, které si způsobil ve venkovní expozici. Celé spojování páru tak bude nutno absolvovat znovu. Dále jsme se pokoušeli o obnovu chovu velkých koček a nové sestavení párů. Vypůjčili jsme si chovného samce **lva indického** (*Panthera leo persica*) ze Zoo Magdeburg, se lvicí Aishou vytvořili poměrně nestabilní dvojici bez prokazatelně dokončeného páření. Naopak v závěru roku se po prvotním neúspěchu bouřlivě pářil nově sestavený pár **tygrů sumaterských** (*Panthera tigris sumatrae*). Samici Surami jsme dovezli z francouzského Doue la Fontaine. Také u **levhartů mandžuských** (*Panthera pardus orientalis*) jsme začali vytvářet nový mladý pár. Z Ústí nad Labem dorazil mladý samec Kirin, v roce 2011 by ho měla následovat roční samice z Tallinu. Katastrofou pro chov kočkovitých šelem se stalo odhalení FIP pozitivity u koťat gepardů narozených v roce 2009. Všechna mláďata virové infekci postupně podlehla a následně bylo nutné testovat všechny kočkovité šelmy v zoo. Pozitivní byli naštěstí „pouze“ gepardi, na ostatní kočky se nákaza nepřenesla. Gepardi však byli pozitivní do jednoho, navíc infekci aktivně vylučovali. Proto byli všichni okamžitě přemístěni do zázemí, které připadlo provozně ke karanténním prostorám. Expoziční výběh byl poskytnut úseku chovu ptáků. Pražský chov gepardů je tak dočasně přerušen, po vyřešení umístění pozitivních přenašečů jej však chceme obnovit.

V pavilonu velkých savců probíhala další útlumová sezona, neboť objekt je odsouzen během několika let k dožití. Ve skutečnosti se ale odehrála řada pozoruhodných

událostí. U **slonů indických** (*Elephas maximus*) jsme instalovali dvě nové brány, které nám umožňují lepší manipulaci se samicemi. Během měsíčního pobytu Dana Koehla, specialisty na trénink slonů, došlo k výraznému upevnění sebevědomí a dovedností mladých nastupujících chovatelů slonů a vytvořilo se jádro nového týmu pro budoucnost. Sloní samec Mekong během roku zvládl trénink v chráněném kontaktu do té míry, že je možné mu pravidelně odebírat krev – trpělivá práce slonařů jistě zasluhuje ocenění. Po několika letech snažení se nám podařilo odvézt z pavilonu mladého samce **hrocha obojživelného** (*Hippopotamus amphibius*) Tomíka a mohli jsme díky tomu vysadit antikoncepci samici Marušce – k páření se Slávkem pak došlo v druhé půli roku. Jediným úspěšným odchovem bylo sedm mláďat **kapybar** (*Hydrochoerus hydrochaeris*). Nápadnou novinkou roku ve stavu zvířat byl příchod mladého páru **tapírů čabrakových** (*Tapirus indicus*). Tři a půl roku starý samec Vasan a dvouletá samice Indah se narodili v Edinburgu, do pražské zoo přicestovali z Rare Species Conservation Centre v Anglii. Celkem je v evropských zoo v současnosti necelá padesátka tohoto mimořádně ohroženého druhu – volně žijící populace dosahuje početnosti maximálně 5 000 kusů, některé odhady jsou však ani ne poloviční. Oba jedinci jsou pro nás jakousi „vstupenkou“ do jinak uzavřeného chovného programu. Zcela zásadní událostí pro velké savce pak bylo zahájení stavby nových prostor pro slony, hrochy a antilopy v horní části zoo. Oba druhy se tak po deseti letech od ničivé povodně v roce 2002 dočkají nového moderního zařízení, které zejména v případě slonů vytvoří předpoklad pro první možnou reprodukci v podmínkách pražské zoo. Jde o největší investiční akci v dějinách zoo, první možný termín zkušebního provozu je odhadován na rok 2012.

V expozicích primátů v dolní části zoo jsme dosáhli odchovu pěti mláďat **tamarínů žlutorukých** (*Saguinus midas*). V expozici s tamaríny žijící **pásovci kulovití** (*Tolypeutes matacus*) se rozmnožovali podruhé, úspěšně odchované mládě jsme předali do Zoo Plzeň. V téže expozici jsme také odchovali před šesti lety poslední mládě u **akuči zelených**(*Myoprocta acouchy*). Nyní se podařilo reprodukci zopakovat po umístění páru do atria Pavilonu kočkovitých šelem – odchována byla dvě mláďata. Vyplatila se nám loňská výměna samců u dvou skupin primátů. Po novém samci jsme odchovali čtyři **kotuly veverovité** (*Saimiri sciureus*), dosud maximální počet v jedné sezoně. Ve skupině **gueréz pláštíkových** (*Colobus guereza*) došlo k první úspěšné reprodukci od založení expozice ve Vodním světě. Odchována byla obě narozená mláďata, 24 let po posledním úspěšném pražském odchovu. Ve skupině **goril nížinných** (*Gorilla gorila gorilla*), proběhly další nové události. Nejprve se 24. dubna narodilo samici Kijivu třetí mládě – tentokrát samec, pojmenovaný Kiburi. Na konci listopadu pak došlo k dlouho plánovanému doplnění skupiny o další potenciálně chovnou samici Bikiru z irského Belfastu. Zapojení patnáctileté samice do skupiny probíhalo od počátku prosince s řadou šarvátek, které zejména v počátcích vyvolávala malá Moja. Ta však byla zároveň prvním jedincem, který s Bikirou navázal pozitivní kontakt, po kterém si začaly vzájemně hrát. Symbolicky 31. prosince, na samý závěr roku, pak proběhlo první páření Richarda a

Bikiry. I přes první páření však Bikira zůstává na okraji skupiny a její další integrace si vyžádá ještě dlouhodobý proces.

Rok 2010 byl z chovatelského hlediska velmi kontrastní, až rozporuplný. Velké úspěchy, ať už to byla mláďata (levhart obláčkový, binturong, gorila, guerézy, talapoin, outloň, krysy obláčkové, křeček velký, gundi, pásovec, prvoodchov ovíječů filipínských a promyk červených, obnovení reprodukce pand, psů pralesních a první úspěšné mateřské chování samice vari bělopásého), nebo zásadní příchody (zejména pár tapírů čabrakových, dále velké kočkovité šelmy, gorila, orangutan), střídaly i stejně citelné nezdary – zmizení chovné samice medojeda, FIP infekce u gepardů. Vysoký počet druhů, který se nám podařilo rozmnožit a odchovat, je však stále v evropském měřítku ojedinělý a nově získaní jedinci jsou příslibem pro příští chovnou sezonu.

Pavel Brandl, Ph.D., kurátor

PTÁCI

Bezesporu nejvýznamnější událostí roku 2010 bylo otevření expozice pro pár **člunozobců afrických** (*Balaeniceps rex*). Byli tak po 6 letech chovu v zázemí představeni veřejnosti jako vůbec první v České Republice. Rekonstrukcí prošly také expoziční voliéry 17 let starého zimoviště vodních ptáků, kde vznikla nová expozice **Ptačí mokřady**, kterou tvoří kromě člunozobců 4 geografické celky obsazené ptáky vázanými na vodu. Na začátku roku byly zprovozněny i nové expoziční **voliéry pro vzácné teplomilné sovy ketupy malajské** (*Ketupa ketupu*) **a puštíky brýlaté** (*Pulsatrix perspicillata*). V areálu chovného zázemí byla dokončena univerzální odchovna ptáků se 14 voliérami. Ke konci roku pak byla otevřena **Velká voliéra dravců** po časově náročné rekonstrukci.

Z chovatelského hlediska byl rok 2010 opět poměrně úspěšný, ačkoli zejména zmíněná rekonstrukce areálu Ptačí mokřady zasáhla do hnízdního období některých druhů, převážně brodivých ptáků. Celkem se podařilo rozmnožit 93 druhů, z čehož **83 druhy byly úspěšně odchovány**. Počet ptačích druhů se navýšil z 265 v roce 2009 na 285, a to jednak v důsledku příchodu nových druhů do Ptačích mokřadů, jednak příjmem několika druhů papoušků zadržených Českou inspekcí životního prostředí a jejich předáním do Cites centra. Z 11 prvoodchovů dosažených v loňském roce v pražské zoo bylo několik odchovů velmi významných i z celoevropského chovatelského a ochranářského hlediska. Nejvýznamnějším úspěchem je odchov ohroženého **sojkovce dvoubarvého** (*Garrulax bicolor*) − první přirozený odchov v Evropě. Tento druh doznal velkého úbytku ve své domovině na indonéské Sumatře, a proto jsme velmi rádi, že se můžeme podílet na záchranném projektu ve spolupráci se ZGAP. Od října 2010 působí chovatel pražské zoo v Indonésii ve stanici Cikananga, kde pomáhá se zakládáním chovu sojkovců v lidské péči. Potomstvo této záložní populace bude moci posílit stavy tohoto ohroženého druhu ve vybraných lokalitách v přírodě. Chovatelsky významné jsou i prvoodchovy převážně endemitních druhů, konkrétně jamajského **amazoňana šedohlavého** (*Amazona agilis*),**majny žlutolící** (*Mino dumontii*) z Papuy-Nové Guiney, rekordní přirozený odchov pěti mláďat **toka žlutozobého**(*Tockus flavirostris*) a první evropský odchov **holuba podkovního** (*Ducula c. carola*) z Filipín.

Ze 4 chovaných druhů běžců k odchovu nedošlo ani u jednoho. Chovný pár **kasuárů přilbových** (*Casuarius casuarius*) zůstal oddělen, protože samec obýval ubikaci s loňským mládětem, a mladý pár **nanduů Darwinových**(*Pterocnemia p.pennata*) ještě není ve snůšce.

Ve skupině **tučňáků Humboldtových** (**Spheniscus humbodtii**) sneslo 7 samic celkem 31 vejce, avšak většinu vajec jsme neinkubovali na základě doporučení k omezení chovu. Vzhledem k tomu, že se nám zdá, že regulovaný odchov příliš

nesvědčí zdravotnímu stavu samic, které začínají mít hormonální problémy, rozhodli jsme podzimní hnízdění ponechat přirozenému průběhu. Ke konci roku bylo odchováno jedno mládě.
Podařilo se sice dopárovat lichého samce **potápky malé** (*Tachybaptus ruficollis*) ze Zoo Drážďany, avšak samice krátce po vypuštění do pavilonu Sečuán uhynula.
Ze dvou zástupců veslonohých jsme rozmnožili oba chované druhy. **Pelikáni kadeřaví** (*Pelecanus cripsus*) odchovali ve venkovní expozici přirozenou cestou 3 mladé samičky. Odchováni byli i **pelikáni bílí** (*Pelecanus onocrotalus*), kteří byli spojeni se skupinou pelikánů kadeřavých z důvodu rekonstrukce Ptačích mokřadů. Odchované samičky odešly do Zoo Plzeň a Zoo Drážďany.

Početnou kolekci brodivých ptáků jsme rozšířili o 2 páry staronového druhu **kladivouše afrického** (*Scopus umbretta*); 1 pár jsme získali ze Zoo Kolín nad Rýnem a 1 pár z holandské Wisbroek Breeding farm. Z příchodů je velmi významný i mladý pár **zejozobů afrických** (*Anastomus lamelligerus*) získaný z Weltvogelparku Walsrode. Po 3 letech se podařilo odchovat **volavčíky člunozobé** (*Cochlearius c. cochlearius*), i když pouze ručním odchovem. Stále nás trápí jako v posledních letech vysoká mortalita přirozených odchovů. Potěšením bylo jistě zopakování loňského prvoodchovu**bukáčka malého** (*Ixobrychus minutus*), ačkoli ze třech vylíhlých mláďat bylo odchováno pouze jedno. K dalším úspěšným hnízděním došlo jen ve velkých voliérách. Ve voliéře Africké skály jsme odchovali **ibisy skalní** (*Geronticus eremita*) s odchovem 8 mláďat, která posílila chov v Zoo Tabernas; **nesyty africké** (*Mycteria ibis*), u kterých letos prokazatelně poprvé zahnízdily oba páry a vyvedly 4 mláďata; poprvé jsme také odchovali 1 mládě **ibise hagedaše**(*Bostrychia hagedash*). Ve voliéře Delta, která velmi věrně imituje přirozený biotop, bylo odchováno 9 **kolpíků bílých**(*Platalea leucorodia*) a 23 **ibisů hnědých** (*Plegadis falcinelus*). Z důvodu rekonstrukce pavilonu vodních ptáků a několika přesunů skupin kolpíků růžových, ibisů bílých a rudých, čápů simbilů a zejozobů nedošlo u těchto druhů k úspěšnému hnízdění. Odchovem 5 mláďat posunuje zkušený pár **čápů černých** (*Ciconia nigra*) hranici v počtu vylíhnutých mláďat. Samice přivedla na svět za posledních 15 let neuvěřitelný počet 54 mláďat. Bohužel v letošním roce uhynula poslední samice **marabu afrického** (*Leptoptilos crumeniferus*) Máňa na žloutkovou peritonitidu, což nás staví na samý začátek chovu tohoto druhu a někdejší unikátní přirozené a kombinované odchovy i 7 mláďat od dvou párů ročně se stávají historií. Velký přesun zažily oba páry **člunozobců afrických** (*Balaeniceps rex*). Jeden pár byl poprvé představen návštěvníkům v nové celoroční expozici a druhý pár se zabydlel v prostoru chovného zázemí, kde jsme vytvořili skleníkový komplex s ohledem na potřeby tohoto vzácného druhu. Oba páry jsou pod častější kontrolou chovatelů, a proto můžeme intenzivněji pracovat na spojování jednotlivých kusů, abychom se pokusili vytvořit harmonický, chovu schopný pár. Ani u jedné skupiny plameňáků nedošlo k úspěšnému hnízdění. Hnízdní sezona**plameňáků chilských** (*Phoenicopterus chilensis*) a **plameňáků kubánských** (*Phoenicopterus ruber ruber*) byla narušena zvýšeným stavebním ruchem v okolí a ve

skupině **plameňáků růžových** (*Phoenicopterus ruber roseus*) panuje stále neklid, pramenící možná z jejich delšího soužití s čápy černými, kteří byli rušivým prvkem. Došlo ke snůšce 28 vajec, ale všechna musela být odebrána, protože páry přestaly sedět na hnízdech. Oplozená vejce jsme distribuovali do ostatní českých zoo pod pěstounské páry. Koncem roku jsme přijali 5 párů plameňáků chilských, nejcennějšího z námi chovaných druhů, ze Zoo Zlín, kde dočasně zrušili chov tohoto druhu.

Do pražské zoo se vrátila impozantní **čája obojková** (*Chauna torquata*), druh který byl u nás odchován poprvé v roce 1984. Nyní mohou návštěvníci vidět tohoto zajímavého zástupce vrubozobých znovu po 10 letech. Mladý samec přišel z odchovu v Zoo Olomouc. Mezi druhy, u nichž jsme ukončili chov, patří **ostralka štíhlá** (*Anas acuta*) a **lžičák pestrý**(*Anas clypeata*), uhynula též poslední samice jihoamerické formy **pižmovky hřebenaté** (*Sarkidiornis melanotos sylvicola*). Z odchovaných druhů patří mezi nejvýznamnější 7 přirozeně odchovaných mláďat **husovců stračích**(*Anseranas semipalmata*), 3 **morčáci prostřední** (*Mergus serrator*) a 1 **berneška rudokrká** (*Branta ruficollis*). Podařilo se dopárovat **kachny temné** (*Anas sparsa*) ze soukromého chovu a od stejného chovatele přišel druhý pár nejohroženějších evropských kachen, **kachnic bělohlavých** (*Oxyura leucocephala*). Bohužel původní samec uhynul v závěru roku. Již pomalu dosluhující pár **hus kuřích** (*Cereopsis novaehollandiae*) odchoval přirozeným způsobem jedno house. První vylíhnutá **husička stromová** (*Dendrocygna arborea*) uhynula ve stáří jednoho týdne, stejně jako přirozeně odchovávané **čírky obecné** (*Anas crecca*).

V chovu dravců byli, jako již téměř pravidelně, úspěšní **orli východní** (*Haliaeetus pelagicus*) s jedním mládětem, kteří zahnízdili již v měsíci lednu; 2 mláďata odchovali **orli bělohlaví** (*Haliaeetus leucocephalus*). Do zrekonstruované Velké voliéry dravců jsme získali další pár **luňáků červených** (*Milvus milvus*) ze soukromého chovu. Tato rekonstrukce má ovšem za následek i významnou ztrátu, a to jedince pilotního druhu **supa hnědého** (*Aegypius monachus*). Mladý samec uhynul v karanténních prostorách, kde musel strávit neúměrně dlouhou dobu. Přestože 4 samice supů hnědých snesly vejce v improvizovaných podmínkách, nevylíhlo se žádné mládě. Starý chovný pár **orlosupů bradatých**(*Gypaetus barbatus*) již pravděpodobně končí s reprodukcí, v příštím roce bude v pražské zoo úctyhodných 30 let. Letos samice nesnesla žádné vejce, a proto jsme se rozhodli zkusit podložit podkladek pouze pod samce a samici jsme přesunuli do jiné voliéry. Po dohodě s evropským koordinátorem chovu jsme pod samce podložili mládě, vylíhlé v Zoo Ostrava. Toto mládě pak bylo vypuštěno do volné přírody ve švýcarských Alpách.

Chov hrabavých je v posledních letech v útlumu jednak s ohledem na plánovanou rekonstrukci Bažantnice, jednak z důvodu chovu jiných druhů pozemních ptáků, např. holubů. Přesto se podařil přirozený odchov dvou **argusů okatých**(*Argusianus argus*)

a odchovali jsme 10 mláďat **frankolínů žlutokrkých** (*Francolinus leucoscepus*). Dvě vylíhnutá mláďata **křepelek madagaskarských** (*Margaroperdix madagascariensis*) nebyla úspěšně odchována. Neoplozenými snůškami skončilo hnízdění **bažantů malajských** (*Polyplectron malacense*), **bažantů tibetských** (*Crossoptilon crossoptilon*), **bažantů bornejských** (*Lophura ignita*), **bažantů Edwardsových** (*Lophura edwardsii*), **křepelek korunkatých** (*Roulus rouloul*) či **perliček supích** (*Acryllium vulturinum*). Samice perličky supí poté uhynula na parazitózu.

Jedním z nejcennějších nových druhů je dospělý pár **jeřábů laločnatých** (*Burgeranus carunculatus*) získaný z holandského Wisbroek Breeding farm. Ze Zoo Zlín se vrátila samice **jeřába mandžuského** (*Grus japonensis*), která byla spojena se samcem pocházejícím z Koreje. Odchovu jednoho mláděte jsme se dočkali jen u **jeřábů bělošíjích**(*Grus vipio*). **Jeřábi rajští** (*Anthropoides paradisea*) i **jeřábi panenští** (*Anthropoides virgo*) měli snůšku neoplozenou. Zvýšením oplocení mezi jednotlivými výběhy jeřábů se stávají naše expozice bezpečnější pro chované druhy jeřábů, aniž by se narušil dojem bezbariérové expozice. Výrazný úbytek zaznamenali **perepelové černokřídlí** (*Turnix suscitator*), kteří snesli pouze 9 neoplozených vajec, avšak vymřeli nám všichni zakladatelé chovu a zbyl pouhý jeden pár. Díky Zoo Zlín se nám podařilo dopárovat **slípky modré** (*Porphyrio p. porphyrio*) vzácnějšího nominátního poddruhu. Jedno vylíhlé mládě **seriemy rudozobé** (*Cariama cristata*) se nedožilo ani jednoho týdne.
Největší nárůst počtu druhů jsme zaznamenali u dlouhokřídlých. Doposud chované 4 druhy se rozrostly o 7 nových. Do Ptačích mokřadů jsme přivezli staronové druhy, konkrétně **vodouše rudonohého** (*Tringa totanus*), **jespáka bojovného** (*Philomachus pugnax*), **tenkozobce opačného** (*Recurvirostra avocetta*) a **pisilu čáponohou**(*Himantopus himantopus*) ze Zoo Rheine, dále **dytíky skvrnité** (*Burhinus capensis*) ze Zoo Plzeň a Zoo Wupertal. Po dlouhé době přivítala zoo také zástupce racků, a to 3 páry **racků šedohlavých** (*Larus cirreocephalus*) z Weltvogelparku Walsrode. Nově sestavený pár **ústřičníků velkých** (*Haematopus ostralegus*) poprvé odchoval 2 mláďata, která putovala do Zoo Brno. Umělým odchovem 10 mláďat jsme opět rozmnožili v chovech vzácné **čejky žlutonohé**(*Vanellus s. senegallus*).

Kolekce měkkozobých dosáhla na konci roku 24 druhů. Zrušili jsme chov **hrdliček jihoasijských** (*Streptopelia tranquebarica humilis*) v pavilonu Sečuán, kde se stále držely v nejvyšším patře, a nebyly tedy pro návštěvníky příliš patrné. Navíc bylo velmi obtížné odchytat početné odchovy. Nahradili je pestře zbarvení pozemní **holubi zelenokřídlí**(*Phaps chalcoptera*) ze Zoo Ostrava. Dalšími novými druhy jsou australský **holub wonga** (*Leucorcia melanoleuca*) od soukromého chovatele a druhý zástupce pozemního druhu rodu Gallicolumba, **holub zlatoprsý** (*Gallicolumba rufigula*). Evropský prvoodchov se zdařil **holubům podkovním** (*Ducula c. carola*), které jsme importovali teprve v prosinci 2009. Samice z prvního páru snesla celkem

13 vajec, z kterých se vylíhlo 7 mláďat, avšak pouze 2 samci a 1 samice se dožili konce roku. Všechna mláďata byla odchovávána pod pěstounskými páry hrdliček chechtavých. V samém závěru roku snesl první neoplozené vejce i druhý pár, který ale na nich sám seděl, což dává příslib do následující chovné sezony. Z dalších zástupců rodu Ducula odchovali mláďata již tradičně **holubi dvoubarví** (*Ducula bicolor*) − 2 mláďata, potěšující byl zvláště odchov 1 mláděte párem obývajícím pavilon Indonéská džungle, který může být pro menší druhy plný nástrah. Hnízdění **holubů bronzových** (*Ducula aenea paullina*) skončilo 6 neoplozenými vejci, stejně tak jako snesení 2 vajec stárnoucích párů **holubů růžových** (*Nesoenas mayeri*). Velmi dobrý je výsledek u **holubů nikobarských** (*Caloenas nicobarica*), kteří odchovali ve společném chovu 4 mláďata. Hnízdění druhů, které jsou spíše geografickým doplňkem expozice, skončilo pouze snůškou. Jsou to **holubi chocholatí** (*Ocyphaps lophoptes*), **holubi bronzovokřídlí** (*Phaps chalcoptera*) a **holoubci vrabčí** (*Columbina passerina*). Nevylíhlo se mládě ani z jediného letošního vejce **korunáčů šedomodrých** (*Goura cristata*). Od dvou párů **holubů černotemenných** (*Ptilinopus melanospila*) se vylíhlo celkem 6 mláďat, z čehož 4 byla úspěšně odchována. Jarní dopárováni liché samice **hrdličky madagaskarské** (*Streptopelia picturata*) skončilo odchovem 3 mláďat. I další druhy hrdliček odchovaly mláďata,**hrdličky čínské** (*Streptopelia chinensis*) celkem 9 a **hrdličky divoké** (*Streptopelia turtur*) ve voliéře Příroda kolem nás 3 mláďata. Zde byla odchována i 2 mláďata **holubů doupňáků** (*Columba oenas*). Velmi potěšujícím byl i odchov**holuba bažantího** (*Otidiphaps n. nobilis*) ve venkovní voliéře Bažantnice. Ztráta samice velmi vzácného **holuba břidlicového** (*Trugon terrestris*) dává tušit, že tento druh brzy vymizí nejen z chovu pražské zoo, ale i z ostatních evropských chovů.

Ke konci roku se druhým nejpočetněji zastoupeným ptačím řádem stali papoušci s počtem 32 druhů. Velký podíl na tom mají ovšem druhy držené v záchranném centru, celkem to bylo 7 druhů. Změn doznala i významná kolekce loriovitých. Nejcennějším je příchod endemitního druhu z filipínského Mindanaa, páru **loriů vlnkovaných** (*Trichoglossus johnstonie*). Po delší odmlce se vrátili do kolekce **charmozíni papuánští** (*Charmosyna papou goliathina*) a novým druhem do australské průchozí voliéry je **lori žlutoskvrnný** (*Trichoglossus chlorolepidotus*) ve třech párech. V chovu chovatelsky náročnějších „fíkových“ papoušků **loríčků rudobradých** (*Psitaculirostris edwardsii*) došlo ke snesení 9 vajec, z čehož 6 bylo oplozeno. Po úhynech zárodků pod rodiči jsme inkubací v líhni vylíhli 1 mládě, které rodiče přijali a krmili 1 týden. Poté jsme byli nuceni mládě odebrat k ručnímu odchovu, bohužel ve věku 3 týdnů uhynulo. Radostnější a rekordní byla sezona u **lorikulů modrobadých** (*Loriculs vernalis*). Čtyři samice v osvědčeném společném chovu snesly neuvěřitelných 111 vajec, z kterých bylo odchováno celkem 23 mláďat přirozeným nebo kombinovaným způsobem. Dlouhodobě chovaní **kakaduové bílí** (*Cacatua alba*) odchovali 2 mláďata, letos s dopomocí. V chovu vzácných jamajských endemitních druhů amazoňanů jsme letos dosáhli výjimečných výsledků,

poprvé úspěšně zahnízdili **amazoňani šedohlaví** (*Amazona agilis*) a odchovali 1 mládě přirozeně a 1 mládě v kombinovaném odchovu. Chovný pár **amazoňanů jamajských** (*Amazona collaria*) vyvedl 2 mláďata přirozeně a 1 mládě od toho páru bylo odchováno uměle. Avšak velkým překvapením bylo zahnízdění F1 samice z roku 2008 s adultním samcem, kterým se vylíhla 2 mláďata, z čehož bylo kombinovaným odchovem bohužel odchováno jen jedno mládě handicapované po frakturách končetin. Tento výsledek nás řadí na přední místo v chovu těchto vzácných druhů amazoňanů. Potomstvo odchovali i pravidelně hnízdící **papoušci mniší** s celkovým počtem 16 mláďat. V letošním roce uhynul poslední žijící pár **papoušků krátkoocasých** (*Psittinus cyanurus*) v České republice, pocházející z importu. V závěru roku nám byli Ministerstvem životního prostředí ČR předáni do správy 3 samci **arů Learových**(*Anodorhynchus leari*), pocházející z nelegálního obchodu, a naší snahou bude zapojit tyto papoušky, patřící mezi jedny z nejvzácnějších na světě, do celosvětového chovného programu.

V chovu turaků nevypadal začátek roku nijak výjimečně. Ve stavu jsme měli jednoho chovného samce vzácného**turaka bělobřichého** (*Corythaixoides leucogaster*) a jednoho mladého samce stejného druhu, odchovaného v roce 2006. Příchod samice ze Zoo Plzeň a spojení s chovným samcem vedlo k neočekávanému výsledku. Pár odchoval 4 mláďata ve dvou hnízdech, přičemž při druhém hnízdění starší mláďata pomáhala nejen při krmení, ale také se střídala při inkubaci vajec, dokonce častěji než samotní rodiče. Novým druhem je pár běžnějších **turaků bělolících** (*Tauraco leucotis*).

Ze 14 chovaných druhů sov se podařily odchovy u poloviny. Nejcennějším rozmnoženým druhem je **ketupa malajská** (*Ketupa ketupu*). Snažili jsme se imitovat situaci předcházející snesení prvního vejce v roce 2008, což se zdařilo a samice snesla v listopadu 1 vejce. Na konci roku je mládě již okroužkované těsně před vylétnutím z dutiny. Dalším důležitým odchovem byla 3 mláďata **puštíků bělavých středoevropských** (*Strix uralensis macroura*), která byla opět vypuštěna do volné přírody v NP Šumava. Čtyři mláďata **sov pálených** (*Tyto alba*) budou připravena k vypuštění v jarním období prostřednictvím záchranné stanice AVES Brandýsek. Odchov **puštíků bradatých** (*Strix nebulosa*) přesunutých do nové voliéry v Severském lese byl příjemným překvapením, ptáci ukázali svou značnou adaptabilitu a odchovali 4 mláďata. Další odchovy 3 **sýců rousných** (*Aegolius funereus*), 4 **sýčků obecných** (*Athene noctua*) a 4 **výrečků malých** (*Otus scops*) trochu vyvažují neúspěch v neoplozené snůšce **kulíšků nejmenších**(*Glaucidium passerinum*) a úhynu zasloužilých samců **výrečka bělolícího** (*Ptilopsis leucotis*) a **sovice krahujové**(*Surnia ulula*). Protože Zoo Praha podporuje již druhých rokem filipínskou faunu v podobě vzácného **výra filipínského**(*Bubo philippensis*), poctil svou návštěvou Zoo Praha William L. R. Oliver z Philippines Biodiversity Conservation Programme, který zde strávil 3 dny naplněné přednáškou o filipínských záchranných programech, prohlídkou zoo a diskuzemi nad možnou spoluprací v

oblasti chovu dalších druhů jedinečné filipínské fauny.
Po třech letech odchovali mláďata i **myšáci hnědokřídlí** (*Colius striatus*). Ze tří párů byl úspěšný pouze jeden, ale 7 odchovaných mláďat je slušným výsledkem.

Zástupci řádu srostloprstých se rozrostli o nový druh − pár **dudkovců stromových** (*Phoeniculus purpureus*), bohužel samička uhynula v průběhu karantény. Ze tří hnízdících párů **mandelíků hajních** (*Coracias caudata*) bylo odchováno 7 mláďat. Ačkoli se páry stávají v průběhu hnízdění vzájemně agresívnější, což s sebou nese nutnost oddělovat partnery a více s tímto druhem pracovat, stále se jedná o velmi slušný výsledek. Hnízdění dalšího zástupce evropské fauny,**dudka chocholatého** (*Upupa epops*), skončilo bohužel jen neoplozenou snůškou a poté dudka usmrtil samec žluvy hajní. Samici se podařilo dopárovat a získat další nový pár ze Zoo Kolín nad Rýnem a ze Zoo Drážďany. Ve skupině 4 samců a 2 samic odchovali již pravidelně hnízdící **ledňáci modrokřídlí** (*Dacelo leachi*) 2 mláďata; mladí samci nejen pomáhají s krmením mladých, ale navíc obě samice snesly vejce do jednoho hnízda a na sezení se střídaly. Ze 4 druhů zoborožců jsme skončili s polovičním úspěchem. Rekordního prvoodchovu jsme dosáhli u stále vzácnějších **tok žlutozobých** (*Tockus flavirostris*) − při dvou hnízděních odchovali přirozeně 5 mláďat! Po třech letech se podařil odchov u **zoborožců kaferských** (*Bucorvus leadbeateri*). V novém páru, ale bylo hnízdění úspěšné jen částečně. Mládě muselo být odebráno a dokrmeno ručně, v sousedství starého chovného samce. U zástupců rodu Buceros nedošlo letos ke snůšce.

Nejpočetnější a chovatelsky náročný řád pěvců se ustálil na 79 druzích. V pavilonu Sečuán bylo z 11 druhů rozmnoženo šest. Nejvýznamnější jsou pravidelné odchovy zářivých **iren tyrkysových** (*Irena puella*) a **timálií sečuánských**(*Liocichla omeiensis*) . Tři mláďata iren tyrkysových odešla do Weltvogelparku Walsrode a Zoo Dvůr Králové nad Labem a 2 mláďata timálií sečuánských do Tierparku Berlín. Početný byl i odchov 5 **drozdů oranžovohlavých** (*Zoothera citrina melli*). Bohužel 3 vylétlá mláďata chovatelsky velmi cenných **sýkořic šedohlavých** (*Paradoxornis gularis*) uhynula po odstavu. V pavilonu Indonéská džungle již tradičně zahnízdili **bulbulové červenouší** (*Pycnonotus jocosus*) − odchovali 5 mláďat, a **špačci rudoocí** (*Aplonis panayensis*) − letos vychovali jedno mládě. Bažantnice se svými 35 expozičními voliérami zůstává baštou chovu pěvců. Prvoodchov se podařil u **majn žlutolících** (*Mino dumontii*) a u nového druhu **tkalčíků bělohlavých** (*Dinemellia dinemelli*). Rekordním byl přirozený odchov 8 mláďat nominátní formy **loskutáků posvátných** (*Gracula r. religiosa*) od jednoho páru. Dalšími rozmnoženými druhy jsou **špaček pagodový** (*Temenuchus pagodarum*) se 2 mláďaty, **hýl mexický** (*Carpodacus mexicanus*) se 2 mláďaty nebo**kardinál dominikánský** s jedním mládětem. Prvoodchov se podařil u **vrabců zlatohřbetých** (*Passer luteus*)a **vid dlouhoocasých** (*Euplectes m. macrourus*). Odchovem 5 mláďat **majn Rothschildových** (*Leucopsar rothschildi*) jsme se mohli

zapojit do záchranného reintrodukčního programu na indonéském ostrově Nusa Penida. Tři mláďata byla odeslána do Zoo Kolín nad Rýnem, která je držitelem evropské plemenné knihy tohoto druhu a spolukoordinuje reintrodukci. Odtud odletí majny na Nusa Penidu, kde úspěšně přežívá reintrodukovaná populace. Díky, hinduistické víře místního obyvatelstva je zde majna uctívána a chráněna.

Doménou pražské zoo v chovu pěvců je ovšem kolekce čeledi timáliovitých. Z celkového počtu 22 druhů je 20 druhů chováno v párech, z čehož se 13 druhů rozmnožilo. Mezi odchované druhy patří v chovech výjimeční 2 **sojkovci šedohnědí** (*Garrulax palliatus*), 2 **sojkovci chocholatí** (*Garrulax leucolophus diardi*), 4 **sojkovci rezavokřídlí**(*Dryonastes berthemyi*), 1 **sojkovec nádherný** (*Trochalopteron formosus*) nebo 1 **timálie rudolící** (*Liocichla ripponi*). Poprvé vylíhnutý **sojkovec stříbrouchý** (*Trochalopteron melanostigma*) odchován nebyl, ale prvoodchov 3 mláďat**sojkovce lesního** (*Ianthocincla ocellata artemisiae*) se již zdařil. Získání nového páru **sojkovců zrcadlových**(*Rhinocichla mitrata*) ze Zoo Dvůr Králové, tria **sojkovců popelavých** (*Ianthocincla cineracea cinereiceps*) z německého soukromého chovu a zejména páru kriticky ohroženého druhu **sojkovce modrotemenného** (*Dryonastes courtoisi*), v rámci evropského programu, řadí naši kolekci mezi nejpočetnější v evropských zoo. Nejcennějšího odchovu jsme dosáhli u ohroženého indonéského druhu **sojkovce dvoubarvého** (*Garrulax bicolor*). První ze tří vylíhlých mláďat jsme podsadili pod pěstounský pár sojkovců chocholatých, kteří ovšem ještě nebyli úspěšní. Z dalších dvou rodiče úspěšně odchovali jedno mládě do úplné samostatnosti. U mláděte bylo endoskopicky zjištěno, že se jedná o samce, a tak mohl být spárován s lichou samicí. Na základě výsledků v našem chovu jsme byli osloveni přední ochranářskou mezinárodní společností ZGAP (The Zoological Society for the Conservation of Species and Populations), sídlící v Mnichově a zastoupenou Rolandem Wirthem, prezidentem společnosti, a požádáni o spolupráci na záchranném programu sojkovce dvoubarvého. Spočívá v budování chovu v Cikananga Wild Animal Rescue Center na západní Jávě v Indonésii. Zoo Praha vyslala v říjnu 2010 jednoho chovatele na 6 měsíců do Cikanangy, aby názorně školil domorodé obyvatele v dovednosti chovu ptáků, zejména sojkovců.

Z dalších nových druhů se velmi vzácně vyskytuje v evropských chovech **kystráček indonéský** (*Philemon buceroides*), jehož pár jsme získali z německého soukromého chovu. Méně chovaným a v pražské zoo novým druhem je pár **flétnáků australských** (*Gymnorhina tibicen*), získaný díky spolupráci se Zoo Zlín. Úhyn posledního jedince**lemčíka plavého** (*Chlamydera cerviniventris*) znamená ukončení chovu tohoto druhu. Zrušili jsme chov **zebřiček timorských** (*Phoephila g.guttata*) a **kruhooček východoafrických** (*Zoosterops poliogastrus*), a to hlavně z důvodu nedostatku prostoru. V průběhu roku se ze soukromého chovu podařilo dopárovat lichého chovného samce **krkavce bělokrkého** (*Corvus albicollis*) , který osiřel po úhynu samice před hnízdní sezonou.

Antonín Vaidl, kurátor

PR, marketing

Procesy v oblasti propagace, reklamy a marketingu jsou nedílnou součástí práce v pražské zoo a mají přímou souvislost s úspěšnými výsledky hospodaření. Poznatky posledních let jednoznačně ukazují, že prostředky do této oblasti vložené se významně zhodnocují nejen v udržení návštěvnosti na světové úrovni, ale i ve sponzorských příspěvcích, darech a věcném plnění, to vše navzdory ekonomické krizi.

Publikační činnost

V roce 2010 vydala Zoo Praha tyto publikace:
časopis Trojský koník 1/2010
časopis Trojský koník 2/2010
časopis Trojský koník – speciál (žirafy)
letáky Pomáháme jim přežít – 6 titulů, upravená reedice s QR kódem
letáky: Gorily v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Želvy v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Sloni v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Žirafy v Zoo Praha (česky), Drak z Komoda (česky), Světová rarita – člunozobec africký (česky)
programový leták Prázdniny na ostrovech (česky, anglicky), programový leták Zvířata v akci, marketingový leták Chovatelem v Zoo Praha na jeden den
upravený Orientační plán Zoo Praha (česky, anglicky, rusky)
kalendář 2011 – 80 let Zoo Praha (česky, anglicky), Seznamte se (česky)
PF 2011 – 80 let Zoo Praha (2 tituly, česky, anglicky), Seznamte se (1 titul, česky)
Dále byla zpracována elektronická verze výroční zprávy Zoo Praha 2009.

Výrazné úspěchy v roce 2010:

První místo v soutěži Zlatý středník za nejlepší výroční zprávu. Ve velké konkurenci celkově 130 firemních časopisů a tisků obsadila pražská zoo skvělé první místo v kategorii Výroční zpráva, konkrétně se jednalo o dvojčíslo z let 2007−2008. Vladimír Veselý, autor grafické úpravy díla, získal rovněž zvláštní cenu za nejlepší grafiku. Je to velký úspěch a potvrzení vysoké kvality firemních tiskovin pražské zoo. Podařilo se navázat na první místo z roku 2009 v kategorii Firemní časopis, kdy byl oceněn Trojský koník.
Kalendář Made in Nature 2010 − pražská zoo získala druhé místo v desátém ročníku prestižní soutěže o nejlepší kalendář roku, vyhlašované společnostmi Typografia a M.I.P. Group, a to v kategorii „Propagační účinek a hlavní idea“. Pohlednicový kalendář s odvážným tématem zvířecího trusu tak zaznamenal úspěch nejenom u návštěvníků pražské zoo, ale též u odborné veřejnosti z oblasti polygrafie a reklamy. Kromě určité nadsázky měl i svůj vzdělávací přesah – každý měsíc byl věnován jednomu druhu, na přední straně bylo kalendárium s výtvarně pojatým obrázkem trusu na bílém pozadí, na zadní pak foto zvířete s informací o něm, pochopitelně zaměřenou na danou oblast – oblíbená strava, trávicí proces, vyměšování a popis

exkrementu. Autorkou textu je dr. Iva Vilhumová, dlouholetá pracovnice pražské zoo, fotografie trusu pořídil Robert Halamíček, grafickou úpravu zajistil Vladimír Veselý.
Zlatý certifikát za kampaň EAZA Nechme šelmy žít, kterou se Zoo Praha přihlásila k European Carnivore Campaign „Living Together“, vyhlášené Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Významné mezinárodní ocenění – Gold Award neboli zlatý certifikát za shromáždění více než 10 000 eur.
Úspěchy reklamních kampaní – pozitivní ohlas široké veřejnosti; venkovní reklama pražské zoo získávala pravidelně nejvyšší ocenění v hodnocení venkovní reklamy (billboardy, citylighty) odbornými médii – jedná se například o časopisy Strategie a Marketing&Média:
duben 2010 1. místo/Strategie, 2. místo/Marketing&Média
květen 2010 1. místo/Strategie
červenec 2010 1. místo/Strategie, 1. místo/Marketing&Média
listopad 2010 1. místo/Strategie
Udržení roční návštěvnosti opět vysoko nad hranicí 1 milionu návštěvníků – i přes nepříznivé počasí především v první polovině roku jsme dosáhli hranice bezmála 1,2 mil. osob.

Důležité marketingové akce a události 2010
První významnou událostí roku byl křest Oldřicha a Boženy – páru želv obrovských 14. 2. 2010 za účasti rodiny Karla Gotta – jeho dcery se staly kmotrami a patronkami chovu. Akce byla předmětem zájmu všech médií.
Nejdůležitější událostí prvního pololetí a i celého roku 2010 bylo slavnostní zahájení výstavby nového prostoru pro slony, hrochy a antilopy v horní části areálu zoo. Tato akce roku, připravovaná oddělením marketingu a PR téměř dva měsíce, měla velký společenský i mediální význam. Zúčastnily se jí známé osobnosti z politiky i kultury. Kromě emotivního filmu o nedávné historii Zoo Praha návštěvníci mohli poprvé shlédnout unikátní 3D vizualizaci nového prostoru na obří obrazovce. Na akci byli též pozváni dárci, kteří od roku 2003 přispívají na stavbu nového slonince – více než 23 000 osob přispěly již částkou přesahující 30 mil. Kč. Pozvání 23 tisíc dárců představovalo samostatný projekt – se společností Fundraising jsme rozeslali pozvánku, v níž jsme nabídli kromě 16. 5. 2010 ještě další tři termíny, z nichž si mohli donátoři vybrat. Postupně jsme pak administrativně plnili jednotlivé termíny tak, abychom věděli kapacitu toho kterého dne, a abychom zamezili situaci, kdy by přišli všichni zájemci v jeden den, což by bylo samozřejmě provozně nezvládnutelné.

Setkání sponzorů 4. 12. je již tradiční happening pro všechny adoptivní rodiče a sponzory pražské zoo, při kterém se vyhlašují sponzoři roku a předají se jim ceny – tzv. Richardi – ve třech kategoriích: Velký Richard (T-Systems), Malý Richard (ZŠ Generála Klapálka z Kralup n. Vlt.) a Divoký Richard (Rema Systém). Zároveň byly vyhlášeny výsledky fotografické soutěže, která proběhla v září v rámci Happy Mondays, a byly předány hodnotné ceny od společnosti Canon, partnera soutěže. Program hudebně ozdobila dívčí vokální skupina Yellow Sisters.

Reklamní kampaně 2010

Pokračovala spolupráce s výtvarníkem Vladimírem Veselým, který zpracoval výrazné fotografické portréty zvířat ze Zoo Praha. Kampaň s ústředním sloganem SEZNAMTE SE!, propagující zvířecí osobnosti pražské zoo, zaznamenává úspěch u odborného i laického publika.

Komunikace a reklama Zoo Praha se v r. 2010 zaměřila na několik hlavních cílů:

propagaci zvířecích osobností (SEZNAMTE SE!)

propagaci zahájení nové sezony (od dubna)

propagaci narození třetího gorilího mláděte v Zoo Praha

zahájení výstavby nového prostoru pro slony, hrochy a antilopy

propagaci in-situ projektů Zoo Praha s názvem Pomáháme jim přežít

propagaci nové expozice Ptačí mokřady s unikátními členozobci africkými

propagaci adopčního programu (ADOPTUJTE ZVÍŘE!)

Všechny tyto aktivity směřují k neustálé podpoře dobrého jména a nezaměnitelné image Zoo Praha.

Reklamní kampaň **ADOPTUJTE ZVÍŘE**, konaná v listopadu a prosinci 2010, překonala všechny předešlé. Zaměřena byla na propagování adopce zvířat, která neměla dosud žádného mecenáše nebo o něj v průběhu roku přišla. Kampaň se setkala s velkým úspěchem: celkem bylo vybráno **3 291 118 Kč** (tj. o 318 742 Kč více než v roce 2009). Na chov zvířat v pražské zoo přispělo v rámci kampaně **1 486 adoptivních rodičů a sponzorů**, z toho 792 nových a 694 stávajících, kteří prodloužili smlouvu o další rok.Z pěti motivů, které se objevily na billboardech a citylightech, byl jednoznačně nejúspěšnější šváb harlekýn s 19 příspěvky, na druhém volavčík členozobý s 12 (viz tabulka níže).

Počet SP a AR u propagovaných zvířat

Stav k 20. 1. 2011

Zvíře	AR	SP	Celkem
Bércoun skvrnitý	4	1	5
Pelikán kadeřavý	2	0	2
Přímorožec beisa	1	1	2
Šváb harlekýn	16	3	19

Volavčík člunozobý	9	3	12

Kampaň zaznamenala mnoho ohlasů na Facebooku Zoo Praha a vzbudila velký zájem veřejnosti. Potěšující rovněž je, že obsadila první místo v hodnocení venkovní reklamy týdeníku Strategie za listopad 2010.

Mediální partneři Zoo Praha:
Zoo jako příspěvková organizace nemůže plně hradit intenzivní a nákladné mediální kampaně, které potřebuje pro svoji prezentaci. Pro média je ovšem zajímavá svými aktivitami, novinkami a příběhy. Zoo Praha si tedy plánovitě vytvořila skupinu mediálních partnerů, se kterými systematicky spolupracuje. Skladba těchto partnerů je vhodně složena tak, aby její komunikace obsáhla všechny typy sdělovacích prostředků včetně internetu a různé typy reklamních nástrojů:
rozhlas – **ČRo** – upoutávky na in-situ projekty;
periodika − vydavatelství **MAFRA**, dětské časopisy z nakladatelství **EGMONT** – inzerce Seznamte se! a Adoptujte zvíře;
billboardy a plakáty citylight − **euroAWK**; jedná se o extrémně výhodnou smlouvu založenou na poskytnutí neprodaných ploch za partnerskou cenu 1 000 Kč/měsíc; v rámci smlouvy je i skladování plakátů, na což by zoo neměla kapacity;
reklamní spoty v kinech před dětskými filmy − **Palace Cinemas**; internetové kampaně − portál **Seznam.cz**;

Kontakt s veřejností:
Pro širokou veřejnost jsme realizovali především tyto komunikační a sbírkové projekty:
Pomáháme jim přežít – 6 významných in-situ projektů pražské zoo na záchranu ohrožených druhů v oblastech jejich původního výskytu:
kůň Převalského v Mongolsku
gorila nížinná v Africe
gaviál indický v Indii
varan komodský na ostrově Flores
adax v Tunisu
výr filipínský na Filipínách
Za tímto účelem byla zřízena veřejná sbírka a uzavřena smlouva s Fórem dárců na sponzorování všech 6 projektů prostřednictvím DMS.

Pomáháme gorilám – přímý přenos z pavilonu goril, součást sbírky Pomáháme jim přežít. Ve spolupráci s **www.idnes.cz**, mediálním partnerem MAFRA, měla veřejnost možnost sledovat on-line na stránkách iDnes dění v gorilí skupině, jehož bylo v roce 2010 dost a dost – narození mláděte Kiburiho, příchod nové samice Bikiry a mnoho

akcí a reakcí ve skupině s tím souvisejících… Přenos zaznamenal široký a živý ohlas. Ve spolupráci s MHMP se uskutečnila zajímavá akce – Běh pro gorily, jejíž výtěžek byl věnován pro účely sbírky. Do programu Pomáháme gorilám spadá také projekt se společností Rema Systém, založený na sběru starých mobilů – u vchodu do zoo jsou sběrné tubusy, za každý vybraný mobil vyplácí Rema Systém pro účely sbírky 10 Kč. Prostředky byly použity pro konkrétní materiálovou podporu strážců biosférické rezervace Dja na jihovýchodě Kamerunu.

Happy Mondays – v pondělí do zoo za korunu
V roce 2010 jsme pokračovali v úspěšné pobídkové akci pro veřejnost v nejméně navštěvovaný den. Každé pondělí jsme umožnili vybrané skupině návštěvníků vstup za 1 Kč, v srpnu např. dětem z dětských domovů, v listopadu maminkám s kočárky, v jiných měsících různým skupinám našich adoptivních rodičů zvířat. V září fotografům, kteří se zúčastní soutěže a) o nejhezčí aktuální snímek zvířete ze Zoo Praha, b) o nejzajímavější snímek z pražské zoo z rodinného archivu (od třicátých do sedmdesátých let 20. st.). Projekt vyvrcholil v prosinci, kdy byl pondělní vstup za korunu umožněn všem návštěvníkům (pouze do Vánoc). Nabídka Happy Mondays vyvolává stovky pozitivních ohlasů na FB.

Nechme šelmy žít – kampaň na záchranu evropských šelem – pokračování kampaně z r. 2009

Kulaté narozeniny a křtiny významných zvířecích osobnosti

Zoobus zdarma o víkendech a svátcích − také v uplynulém roce pokračovala vstřícná nabídka dopravy do zoo.

Akce podporující návštěvnost a vztah k Zoo Praha
Zoo Praha pamatovala také na akce, které umožňují a podporují přímý kontakt s návštěvníky a motivují lidi k návštěvě zoo. Důraz je položen na osvětu a hravost sdělení, např. Den šprtů 30. 6., kdy mají vstup za korunu jedničkáři z přírodovědných předmětů, a následný Den unavených učitelů 1. 7., který není třeba dále rozvádět. Na celý rok byl pečlivě připravený kalendář těchto aktivit, které svojí pestrostí přilákají jak děti, tak dospělé. Jde o komponované dny a měsíce, večerní prohlídky, komentovaná krmení vybraných druhů zvířat, přednášky, koncerty, divadelní dětská představení, akce pro školy, křtiny zvířat a slavnostní otevření nových expozic za účasti mediálně známých osobností. To zároveň zajišťuje téměř každodenní publicitu ve sdělovacích prostředcích. O všech akcích se veřejnost může dozvědět na internetu **www.zoopraha.cz** i na Facebooku. A nejenom to. Je zde možné absolvovat virtuální prohlídky, pozorovat zvířata nebo si ověřit, kterému zvířeti ještě chybějí adoptivní rodiče.

Adopce a sponzoring jsou dalšími možnostmi, jak zoo nejenom pomoci, ale udržovat s ní i pravidelný kontakt – např. při slavnostních společenských akcích.

Akce v Zoo Praha 2010 z marketingového hlediska

		počet
29. 1	Za jedničku z přírodověd. předmětu do zoo za **1,- Kč**	22
22. 3.	Mezinárodní den vody −- Vodnáři vstup za **1,- Kč**	76
1. 4.	Zahájení sezony − vstup na pozvánky	3 475
květen	Happy Mondays − adoptivní rodiče šelem a dravců − vstup za **1,- Kč**	0
16. 5.	Základní kámen pro slony − Fundraising − na pozvánky	1 264
22. 5.	Běh pro gorily − pro účastníky rozdány jednorázové vstupenky za **1,- Kč**	700
30. 5.	Křtiny gorilky + Druhá vlna pozvaných − Fundraising − na pozvánky	2 405
červen	Happy Mondays −- adoptivní rodiče lidoopů − vstup za **1,- Kč**	0
1. 5.	Den dětí − děti od 3 do 15 let vstup za **1,- Kč**	1852
30. 6.	Den šprtů (za jedničku z přírodověd. předmětu − vstup za **1,- Kč)**	208
červenec	Happy Mondays − adoptivní rodiče ptáků, plazů a bezobratlých − vstup za **1,- Kč**	29
1. 7.	Den unavených učitelů - pedagogové vstup za **1,- Kč**	39
6. 7.	Orangutaní den −- další vlna pozvaných – Fundraising	1 030
srpen	Happy Mondays − dětské domovy − vstup za **1,- Kč**	397
2. 8.	Den otců − s přilbou a na kole vstupné za **1,- Kč**	23

31. 8.	Den s HC Slavia Praha − ve slávistickém (dres, šála, čepice) − vstup za**1,- Kč**	176
1. 9.	Den prvňáčků − prvňáčci mají vstup za **1,-Kč**	21
5. 9.	Den supů + třetí vlna pozvaných − Fundraising – na pozvánky	1 114
11. 9.	Otevření Ptačích mokřadů −- na pozvánky	386
12. 9.	DDM parníkem do Zoo (tradiční akce MHMP)	757
28. 9.	Výroční slavnost − na pozvánky	1 828
září	Happy Mondays − fotografové soutěž− vstup za **1,- Kč**	191
3. 10.	Karneval v maskách − děti v masce zvířete − vstup za **1,- Kč**	41
18.-22. 10	Setkání školních sponzorů − vstup za **1,- Kč**	2 086
říjen	Happy Mondays − AR a SP savců (bez šelem a lidoopů) −vstup za **1,- Kč**	34
listopad	Happy Mondays − maminky s kočárkem − vstup za **1,- Kč**	204
28. 11.	Rozsvícení vánočního stromu − vstup za **1,- Kč**	246
4. 12.	Setkání sponzorů a AR − na pozvánky	1 048
12. 12.	Moja slaví 6. narozeniny _-- na pozvánky	78
12. 12.	Soutěž pro týmy − za mobily do zoo − za **1,- Kč**	4
prosinec	Happy Mondays − všichni za **1,- Kč** - do 20. 12.	1 304
24. 12.	Děti vstup do zoo za **1,- Kč**	767

Marketing

Rozvíjeli jsme nové vztahy a pečovali o partnery stávající. Tak jako v mediální oblasti, snažíme se i v oblasti hlavních partnerů o jejich zajímavou skladbu, výhodnou pro zoo. Naplňovala se smlouva o partnerské spolupráci se společností Mercedes-Benz, jež je doposud nejštědřejším vyjádřením reklamního plnění zoo vůči svému partnerovi s ročním objemem 2,5 mil. Kč v podobě přímé platby, dále v podobě věcného plnění na základě barteru za zapůjčení 3 služebních osobních automobilů této značky. Tato smlouva je důkazem vysoké marketingové hodnoty současné Zoo Praha. Se společností T-Systems došlo rovněž k naplnění smlouvy – zdokonalením vnitřní optické sítě zoo a zajištěním velkokapacitní konektivity potřebné pro další rozvoj multimediálních projektů. Mezi gastronomickými partnery zůstávají společnosti Nowaco se svou značkou mražených výrobků Prima, dále sem patří Plzeňský Prazdroj (Velkopopovický Kozel) a tradiční partner Coca-cola.

V listopadu 2010 jsme zorganizovali tendr na hlavního partnera v oblasti nealko, protože společnosti Coca-cola skončí 31. 1. 2011 smlouva. Nabídky od zástupců všech 4 hlavních značek působících v ČR (kromě zmíněné značky dále: Kofola, Pepsi-cola a Karlovarské minerální vody) byly vysoce kvalitní a vyhodnocení nejlepší z nich velmi obtížné. Nakonec zvítězila velmi těsně opět Coca-cola, která nabídla o více než 1 mil. Kč více, nežli představovalo současné plnění (zvýšení z 1,5 mil. Kč na 2,6 mil. Kč).

Upevnila a rozvinula se spolupráce se společností Kraft (Opavia, Jacobs, plus na rok 2011: Milka).

Rozvíjeli jsme a upevňovali vzájemně výhodné partnerství s Komerční bankou, která se stala partnerem provozu zoobusu (přispěla částkou 200 000 Kč na provoz busu v rámci reklamního plnění nad rámec stávající partnerské smlouvy) a její reklama byla umístěna na zadní straně busu a promítána na LCD monitorech uvnitř vozu.

S každým z těchto hlavních partnerů jsme uspořádali návštěvnicky atraktivní prezentační dny – např. Dětský den s KB, a na závěr roku zorganizovali tradiční VIP večeři pro tyto partnery, opět v pavilonu Africký dům.

Kontinuálně jsme zdokonalovali komunikaci vůči zahraničním i tuzemským turistům distribucí marketingového letáku pro turisty se stručnou informací o zoo, s mapkou a instrukcí, jak se do zoo dostat – to vše v 6 jazykových mutacích ve všech důležitých hotelích a ubytovacích zařízeních v Praze a v distribuční síti informačních stojanů společnosti Adjust art.

Přehled hlavních partnerů Zoo Praha v roce 2010 (údaje v Kč bez DPH)

Komerční banka	1 700000

Coca- Cola	1 375 858,70
Coca- Cola	61 868,40
Velkopopovický Kozel	933 465
Velkopopovický Kozel	200 000
Nowaco	1 500 000
Kraft	1 500 000
Mercedes-Benz	2 500 000
Mercedes-Benz	767 533
T-Systems	1 368 677
Celkem	11 907 402,10

Přehled mediálních partnerů Zoo Praha v roce 2010 (údaje v Kč bez DPH)

MAFRA	1 071 738
Palace Cinemas	100 000
Egmont ČR	1 500 000
Seznam cz	129 412
euroAWK	Plnění jinou

	formou
ČRo	Plnění jinou formou
Celkem	2 801 150

Přehled marketingových akcí, pronájmů a souvisejících příjmů v roce 2010

Nájmy, služby, vstupenky (ceny v Kč uvedeny včetně DPH)

Městská divadla pr.	14 400,00	1 700,00	50 000,00	66 100,00
Milk & Honey	1 032,00			1 032,00
Servodata	14 400,00	9 600,00		24 000,00
Fleisman-Hillard	21 600,00			21 600,00
MVP agency	72 000,00			72 000,00
FI Konsult	34 560,00	5 685,00		40 245,00
Cinema City	23 100,00			23 100,00
CHello Central Europe	50 400,00			50 400,00
Brothers	39 000,00	10 854,00		49 854,00
M-ocean	72 000,00			72 000,00
Atoll CTS	21 600,00			21 600,00

Bontonfilm	72 000,00			72 000,00
Sanoma Magazines Pr.	120 000,00			120 000,00
Klinické centrum Iscare	36 000,00			36 000,00
Oriflame CR	10 800,00			10 800,00
Quix	50 400,00			50 400,00
IN FILM Praha	14 400,00			14 400,00
ČT Brno	3 600,00			3 600,00
Chovatelem na 1 den	12 000,00			12 000,00
ČT	14 400,00			14 400,00
Art Production	300 000,00			300 000,00
Chovatelem na 1 den	12 000,00			12 000,00
Chovatelem na 1 den	12 000,00			12 000,00
Chovatelem na 1 den	12 000,00			12 000,00
Chovatelem na 1 den	20 000,00			20 000,00
CELKEM	1 053 692,00	27 839,00	50 000,00	1 131 531,00

Internet 2010
Denně aktualizované internetové stránky **www.zoopraha.cz** a Facebook se svými 80 000 příznivci staly jedněmi z nejzajímavěji pojatých webů mezi evropskými zoo. Patří zároveň i k těm nejnavštěvovanějším.
Pokračovali jsme ve spolupráci se společností Google ČR s nímž hodláme do budoucna rozvíjet zajímavé projekty na YouTube, v oblasti mobilních aplikací i v rámci Google Street View.
Po celý rok jsme zdokonalovali komunikační kanál, který se stal v poslední době fenoménem – **Facebook**. Jako doplněk k oficiálnímu webu se ukázal jako výborný nástroj pro každodenní komunikaci s příznivci i kritiky zoo, jeho formát umožňuje rozvoj celé řady dalších mediálních výstupů (fotogalerie, videa, hry, puzzle, ankety a hlasování, apod.).

Média
Zájem na posílení publicity zoo byl vyjádřen organizační změnou na počátku roku 2010, kdy byla vyčleněna samostatná pozice tiskové mluvčí podřízené přímo řediteli. Větší důraz byl položen na informování o událostech zoologického charakteru. Cílem bylo přiblížit nejen chovatelské úspěchy pražské zoologické zahrady, ale i životní příběhy jednotlivých zvířecích osobností ze Zoo Praha. Ve větší míře jsme pak komunikovali ochranářské aktivity Zoo Praha a snahy vedoucí k záchraně živočišných druhů ve volné přírodě.

V rámci medializace jsme se věnovali také roli pražské zoologické zahrady v životě hlavního města a Pražanů a zkvalitnění či rozšíření nabízených služeb v areálu.
V přehledu tisku vzbudily největší mediální zájem tyto události:
narození třetího gorilího mláděte samice Kijivu a samce Richarda;
zahájení sběru mobilů v Zoo Praha, jejichž recyklací získáváme prostředky na ochranu goril ve volné přírodě (k tomuto projektu se od 1. června připojily téměř všechny české zoologické zahrady; v červenci se k iniciativě přidal T-Mobile, na konce srpna Agentura ochrany přírody a krajiny ČR);
události odehrávající se kolem chovného páru varanů komodských (kladení vajec samice Aranky, úmrtí samce Draka, příchod nového samce Leonarda, online přenos z líhně, úspěšné vylíhnutí 20 mláďat z 20 vajec);
zmizení samice medojeda;
porody u žiraf Rothschildových – samice Elišky a Nory;
příjezd tapírů čabrakových;
příchod nových lidoopů − orangutana Padanga a gorilí samice Bikiry;
reintrodukce mláděte orlosupa bradatého do švýcarských Alp;
otevření nové expozice Ptačí mokřady včetně expozice pro člunozobce africké;
zprovoznění mobilní aplikace Seznamte se!, která návštěvníky seznamuje s příběhy zvířecích celebrit v Zoo Praha, a zároveň jim poskytuje informace o programu v

areálu a schematickou mapu.
V tiskových zprávách byly dále ve velké míře − stejně jako v předchozích letech − reflektovány zprávy související s programovou nabídkou v Zoo Praha (speciální akce, přednášky a výstavy ve Vzdělávacím centru) a s marketingovými nabídkami (zvýhodněné vstupné pro určité skupiny návštěvníků ve vybraných , ale také informace o návštěvnosti).
Nejdůležitějšími medializovanými událostmi byly tyto akce:
Zahájení 79. sezony Zoo Praha
Položení základního kamene nového prostoru pro slony, hrochy a antilopy
Křest želv obrovských
Křest gorilího mláděte
Běh pro gorily
Zahájení marketingové kampaně Seznamte se! a prázdninová programová nabídka v Zoo Praha související s touto kampaní
Děti vládnou zoo – završení soutěže pro žáky základních škol, kteří se zapojili do sběru mobilních telefonů v Zoo Praha.
Výroční slavnost a otevření expozice Ptačí mokřady
Dokončení revitalizace Gočárových domů
Vánoční program v zoo a zavedení nové tradice – rozsvěcení vánočního stromu
Za rok 2010 vydala Zoo Praha 115 tiskových zpráv. Ohlas pouze v hlavních denících, televizních a rozhlasových stanicích a zpravodajských portálech představoval více než 3 200 příspěvků. Zvláště v některých denících jsme posílili spolupráci (Mladá fronta DNES – 291 příspěvků o zoo za rok 2010, Právo – 102, Pražský deník – 153, Blesk – 189, Aha! – 88, Sedmička – 126).
Navázali jsme pravidelnou spolupráci se zpravodajskými redakcemi všech hlavních českých televizí i s fotografy zahraničních agentur (AP, EPA, Reuters).
V říjnu 2010 jsme zahájili obsáhlejší spolupráci s kanálem Minimax na pořadu Zooality, v rámci kterého se děti ve věku 6−-11 let staly chovateli a jinými zaměstnanci Zoo Praha. Cyklus 10 pořadů se vysílal v několika reprízách v průběhu prosince 2010 a ledna 2011.

Novinkou v medializaci Zoo Praha bylo zavedení pravidelných „Snídaní s novináři“, v rámci kterých nabízíme médiím možnost účastnit se neformálního setkání s vedením zahrady a dalšími jejími odborníky. Zároveň zde zveřejňujeme aktuální záměry, plánované novinky a speciální program v Zoo Praha. Od začátku roku se uskutečnilo 6 snídaní, z nichž jedna speciálně zaměřená na ruská média.
Z multimediálních projektů a spoluprací je vhodné jmenovat nově partnerství s největším zpravodajským portálem iDNES.cz, se kterým v letošním roce realizujeme projekt Pomáháme gorilám. Jeho cílem je informovat o životě goril v pražské zoo a zároveň přispět na ochranu goril ve volné přírodě. Dále jsme získali pravidelný prostor v rubrice hobby.idnes.cz, kde zveřejňujeme videa ze života zvířat v Zoo Praha.
S portálem tn.cz a s televizí Nova jsme intenzivně spolupracovali na medializaci dvou

významných událostí – na webu tn.cz jsme zrealizovali online přenos z líhnutí varanů komodských a z porodu žirafí samice Elišky. K oběma událostem vznikaly články a videa, která byla odvysílána v hlavním zpravodajství televize Nova.

Speciální „multimediální" spolupráci jsme navázali s partnerskými organizacemi v Africe, se kterými spolupracujeme na in situ projektech, resp. v rámci ochrany goril v Kamerunu. Od organizace LAGA Cameroon a od jednotky strážců biosférické rezervace Dja dostáváme pravidelné reporty, fotografie a videa přímo z terénu (ze zásahu proti ilegálnímu pytláctví). Tyto materiály nám pomáhají budovat informační kampaň o potřebě ochrany ohrožených druhů.
Podobné partnerství rozvíjíme nyní i s dalšími organizacemi, se kterými se podílíme na záchraně ohrožených druhů nejen v Africe, ale i v Asii.

Web a Facebook
V průběhu celého roku 2010 byla medializace Zoo Praha mj. podpořena pravidelnými novinkami publikovanými na webu Zoo Praha (nově jsme tiskové zprávy začali umísťovat i do anglické verze webu), ale i atraktivní informační kampaní v rámci profilu Zoo Praha v sociální síti Facebook. Ta se setkala s mimořádným zájmem – od začátku roku 2011 došlo k 15násobnému nárůstu počtu fanoušků (k 31. 12. 2010 jich bylo 76 867).

Fundraising, sponzoři a donátoři
Korespondenční akce na výstavbu nového pavilonu slonů se společností Fundraising:
Se společností Fundraising jsme připravili další kolo tzv. prospect mailingu, tj. oslovení nových adres z veřejně dostupných databází (telef. seznam) – adres, které nebyly dosud obeslány žádostí o podporu výstavby slonince. Tato nákladná akce se realizovala v červnu, bylo obesláno 100 000 adres s osobním dopisem ředitele zoo, popisem projektu a malým dárkem v podobě přívěsku se slonem. Cílem akce je získání nových dárců, kteří by pak byli spolu se stávajícími obesláni tradičně tzv. house mailingem koncem XI. 2010.

Celkové výsledky za obě kola v roce 2010:
Celkový příjem: 5 036 117 Kč
Celkové náklady: 2 921 686 Kč
Celkový zisk: 2 114 249 Kč
S příjmy za celý rok 2010 jsme získali zpět na každou investovanou korunu 1,70 Kč zpět, tedy 170 %. V prospect mailingu jsme získali 4 500 nových dárců.
Celkový počet dárců v tomto projektu je 26 443 subjektů.
Výsledky nejsou konečné, sbírka stále probíhá.
Celkové výsledky za dobu trvání projektu 2003−2010:
Od roku 2003 jsme vybrali finanční prostředky ve výši 37 717 865 Kč.
Celkové výdaje na akce dosáhly 14 745 765 Kč.

Čistý zisk pro Zoo Praha od roku 2003 představuje 22 972 100 Kč.
Celkem se realizovalo 7 prospect mailingových a 11 house mailingových akcí.
Odeslalo se 880 880 dopisů. Obdrželi jsme 117 238 finančních příspěvků.
Průměrná návratnost investic je až 2,55. To znamená, že na každou investovanou korunu získala Zoo Praha až 2,55 Kč.

Darovací smlouvy, adoptivní rodiče a sponzoři zvířat:
V roce 2010 získala zoo finanční dary v celkové hodnotě 8 530 296 Kč, což je o 136 469 Kč více než v roce 2009 (8 393 827 Kč) od 3 356 dárců, firem a institucí.
Více než polovinu – 5 791 342 Kč − tvoří příspěvky od soukromých dárců.
Dále se na celkové částce podílely firmy, které darovaly celkem 1 565 048 Kč.
Pokračuje i dobrá spolupráce se školami, zejména z oblasti Prahy a Středočeského kraje. Celkem 239 škol v roce 2010 darovalo zoo částku 792 268 Kč.
Počet dárců, jak je vidět z níže uvedené tabulky, je obdobný jako v posledních třech letech. Pohybuje se kolem 3,5 tisíce sponzorů, což je jistě velmi příznivý doklad obliby pražské zoo u veřejnosti, a to i v době ekonomické krize.
Počty dárců v období 2001–2010

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet dárců	736	1 191	1 992	2 299	2 039	2 350	2 856	3 418	3 454	3 356

Návštěvnost

Zahradu navštívilo celkem **1 185 320 návštěvníků**. V zimním období 2010 se kvůli špatnému počasí návštěvnost pohybovala v průměrných až podprůměrných hodnotách. Celková pololetní návštěvnost 544 565 osob byla v porovnání s předchozími pěti lety na předposledním místě, nicméně ztráta se díky červnovému výsledku výrazně stáhla – branami pražské zoo prošlo 153 930 návštěvníků, což je nový rekord za tento měsíc. Lví podíl na tomto výsledku mělo především zlepšené počasí a tradiční hromadné návštěvy školních skupin.
Z letních měsíců byl opět tradičně nejlepší srpen téměř s 200 tisíci návštěvníky. Slunné září i říjen nalákaly do pražské zoo vždy více než sto tisících osob. Říjnová čísla jsou meziročním srovnání od roku 2005, kdy celková návštěvnost vždy překonala milion osob, dokonce druhá nejlepší − 103 546 osob!
Celkově se dá konstatovat, že návštěvnost roku 2010 se navzdory špatnému průběhu v 1. pololetí, způsobeném klimatickými podmínkami, vyšplhala na velmi slušnou úroveň blížící se hranici 1,2 mil. osob, což představuje vysoký evropský i světový standard.

Srovnání návštěvnosti v uplynulých letech:
2005 … 1 214 927
2006 … 1 112 830
2007 … 1 266 944
2008 … 1 196 954
2009 … 1 296 579
2010 … 1 185 320

Přehled návštěvnosti v roce 2010:
leden ……19 600
únor ……28 786
březen …… 83 470
duben ……133 345
květen ……..125 344
červen ….....153 930
červenec …. 165 440
srpen ……196 757
září ……112 726
říjen ……..103 546
listopad ……..40 851
prosinec …….21 435

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

V roce 2010 pokračoval stabilní zájem pražských i mimopražských škol o programy nabízené Zoo Praha. Ke zkvalitnění a zefektivnění nabídky těchto služeb došlo především spuštěním elektronického objednávacího systému na stránkách zoo na začátku školního roku 2010/2011.

Výukové programy
V roce 2010 jsme navýšili počet nabízených témat výukových programů na 20 ve třech kategoriích. Nové programy vznikly především ve spolupráci s Oddělením tréninku zvířat a tematicky se vztahovaly k aktuální kampani EAZA „Nechme šelmy a dravce žít". Jednalo se o programy „Dravci aneb na ptáky jsme krátký", jehož aktérem byla káně Harrisova Pedro, a „Není šelma jako šelma", ve kterém vystupovali skunkové pruhovaní a fretky.

Prohlídky s průvodcem
V roce 2010 jsme školám nabízeli 12 témat prohlídek s průvodcem, další témata jsme uskutečnili podle individuálních požadavků škol.

Typ	**Počet akcí**	**Počet účastníků**
Výukové programy	208	7 651
Prohlídky s průvodcem	331	4 648
Celkem	**539**	**12 299**

Zdarma zasíláme školám v elektronické podobě 14 témat pracovních listů pro samostatnou práci v areálu zoo.

Školní permanentka
Přestože školy měly v roce 2010 vzhledem k úsporným opatřením menší možnosti využívání nabídky zoo, o zvýhodněnou školní permanentku na období od 1. 10. 2010 do 31. 3. 2011 byl opět velký zájem. Z námi nabízené maximální kapacity 100 kusů projevily školy zájem o 98 kusů, což je ještě o 3 kusy více než v roce 2009.

Další spolupráce se školami
Spolupráce se školami nezahrnovala jen vzdělávací programy, ale i soutěže a účast na ochranářských aktivitách zoo. Aktivity škol při kampani EAZA 2010 Nechme šelmy a dravce žít jsou popsány v samostatné kapitole.
Nejvýraznější novinka byla spojená se zahájením sběru starých mobilů podl heslem **„Přineste starý mobil, podpoříte strážce pralesa!"** Pro žáky prvních a

druhých stupňů ZŠ jsme připravili dva soutěžní dny 29. dubna a 12. října. Zápisným pro účast na soutěžním dni byly staré mobily, kterých se za oba dva dny sebralo přes 3600! Třídy, které vyšly z obou soutěžních dnů vítězně absolvovaly v zoo zážitkový den „Děti vládnou zoo“, kdy si vyzkoušeli různé profese od krmiváře po ředitele zoo.

V červnu proběhl 8. ročník **Zoopiškvorek,** zábavně-vědomostní soutěže pro žáky pražských škol. Letošního turnaje se zúčastnily týmy pěti pražských škol, které se utkaly ve speciální disciplíně vycházející ze známé hry piškvorky. Při zoopiškvorkách není důležitá jen taktika, ale také znalosti zoologie. V silné konkurenci se podařilo potřetí v řadě obhájit prvenství a získat putovní pohár žákům ze ZŠ a MŠ Hanspaulka.

Jako novinku roku 2010 jsme pro školní týmy připravili **soutěž o nejhezčí vánoční stromek v zoo**. Jediným omezením bylo použití ozdob z přírodních materiálů a částečně „jedlé“ ozdoby pro ptáky. V předvánoční atmosféře zasněžené zoo se tohoto úkolu zhostilo 7 školních tříd tak, že chceme v této tradici pokračovat i v dalších letech.

Příznivci zoo z řad školních kolektivů se v zoo sešli na **Dnech dětských sponzorů** 18.–22. října a za dlouholetou podporu ochranářských aktivit Zoo Praha jsme v roce 2010 ocenili ZŠ Generála Klapálka z Kralup nad Vltavou cenou Malý Richard.

Další průvodcovská činnost

Večerní prohlídky

V roce 2010 byly pro veřejnost realizovány pravidelné večerní prohlídky s průvodcem v měsících lednu, srpnu, září a prosinci a mimořádné večerní prohlídky za vlky 25. – 27. června. Celkem se jednalo o 122 skupin s průvodcem o celkové návštěvnosti 2 050 platících návštěvníků.

Komerční průvodcovské služby

Z nabídky průvodcovských služeb pro veřejnost bylo v roce 2010 realizováno 23 komerčních večerních prohlídek s průvodcem (590 osob) v českém i anglickém jazyce, 1 soukromá prohlídka zoo, 9 setkání se zvířetem, 4 kvízové trasy a 24 dětských narozeninových oslav.

KAMPAŇ EAZA

Téma kampaně Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) bylo poprvé v historii prodlouženo na dvouleté období. V roce 2010 tedy pokračovala kampaň zaměřená na evropské šelmy rozšířená a čtyři druhy dravých ptáků a také o jeden druh kytovce. V Zoo Praha proběhla pod názvem EAZA 2010 Nechme dravce žít.

Kampaň jsme zahájili v **Den Země** v neděli 21. března a žezlo vlajkového druhu kampaně v Zoo Praha převzal po vlkovi orlosup bradatý. Výběr to nebyl náhodný – v

roce 2010 bylo v pražské zoo vychováno mládě orlosupa vylíhlé v Zoo Ostrava, které stejně jako dřívější mláďata odešlo k vypuštění do volné přírody.
Po celou hlavní sezonu seznamovalo návštěvníky s kampaní stanoviště u Vzdělávacího centra zoo, kde si děti mohli odlít stopu šelmy ze sádry, naučit se poznávat dravce podle siluet v letu nebo zakoupením kampaňových předmětů přispět na konto kampaně.
V rámci kampaně jsme pokračovali v úspěšné spolupráci se školami, pro které jsme vyhlásili tradiční soutěž školních projektů na podporu evropských šelem a dravců. Školní projekty děti v zoo prezentovaly 1. a 8. května, tyto dny nazýváme jako **MayDay**. Během obou dní žáci získali svými projekty rekordní částku 47 486 Kč.
Nově jsme pro žáky druhých stupňů ZŠ a odpovídajících tříd víceletých gymnázií uspořádali soutěž „Dětská konference“. Formou vícekolové soutěže, jejímž vyvrcholením byly prezentace připravených projektů v Zoo Praha, se žáci a studenti seznámili s problematikou, o které kampaň pojednávala. Konference proběhla za hojné účasti školních kolektivů 1. června 2010.
Dále jsme pokračovali v **mezinárodním projektu českých a senegalských škol**. V tomto roce se projektu, vzhledem k vypršení grantu pro senegalskou část, zúčastnily jen české děti, které pro své senegalské vrstevníky vytvořily naučné panely o problematice ohrožených šelem. Výsledná díla byla vystavena ve Vzdělávacím centru Zoo Praha po celý měsíc červen a následně byla předána organizátorům z ČZU k předání v Senegalu.
Po úspěšném prvním ročníku jsme i v roce 2010 uspořádali v červnu za úplňku speciální **večerní prohlídky Za vlčím vytím**. Výtěžek ze vstupného jsme poukázali na konto kampaně.
Dne 5. září jsme se připojili k **Mezinárodnímu dni supů** (International Vulture Awareness Day), kdy jsme připravili pro speciální komentované krmení supů a hry pro děti seznamující se životem supů.
Kampaň EAZA Nechme dravce žít, jsme oficiálně ukončili na Výroční slavnosti 28. září. S pomocí našich návštěvníků jsme vybrali sumu přesahující 10 000 euro, které jsme poslali na konto kampaně a které budou použity na podporu vybraných projektů.

Mimoškolní vzdělávání
Od roku 1975 je pražská zoo jedním z hlavních partnerů biologické olympiády, soutěže vyhlašované Ministerstvem školství a mládeže ČR. Pracovníci zoo jsou členy předsednictva BiO a spolupracují s koordinační komisí mezinárodní BiO, jejíž zasedání se již dvakrát konalo na území zoo.
Další spolupráce spočívá v metodickém vedení celostátní pracovní skupiny pro kategorie C a D, a autorské tvorbě zadání školního, okresního a krajského kola pro školní rok 2010/2011.
Zoo Praha je rovněž dlouhodobě partnerem Středoškolské odborné činnosti (SOČ), a to v oblasti konzultací a oponentur studentských prací a jako člen etické komise.

Výchovně vzdělávací činnost - programy pro veřejnost

Programové akce se stejně jako v minulých letech soustřeďovaly na víkendy, významné dny a výročí a svátky. Ty nejúspěšnější jsou uvedeny níže.

Programové akce pro veřejnost
Želvy vítejte! (14. 2. 2010)
V pavilonu velkých želv byly poprvé veřejnosti představeny dvě nové želvy obrovské a zároveň proběhl jejich křest. Kmotrami páru želv se staly nejmladší dcery Karla Gotta - Nelly Sofie a Charlotte Ella.

Zahájení 79. sezony zoo (3. 4. 2010)
Zahájení sezony zoo za účasti primátora hlavního města Prahy MUDr. Pavla Béma. Během slavnosti jsme návštěvníkům představili novinky, které je i zoo v nadcházející sezoně čekají. V první řadě zahájení stavby nového areálu pro slony, hrochy a antilopy nebo očekávané narození třetího gorilího mláděte. S patronkou chovu goril Lucií Bílou jsme zahájili sběr starých mobilů na podporu strážců biosférické rezervace Dja v Kamerunu. V odpoledních hodinách pak proběhlo za účasti ministra pro evropské záležitosti PhDr. Juraje Chmiela slavnostní otevření nových voliér Tropické sovy a křtiny mláděte ketupy malajské. Po celý den jsme také návštěvníkům prostřednictvím hrátek představovali naše in-situ projekty na záchranu koně Převalského, gaviála, adaxe a výra filipínského.

Položení základního kamene budoucího areálu pro slony, hrochy a antilopy (16. 5. 2010)
Dlouho očekávaný den položení základního kamene areálu pro slony, hrochy a antilopy nadešel dne 16. května 2010. V místě budoucího pavilonu jsme za účasti primátora hl. m. Prahy Pavla Béma a patronů chovu slonů v Zoo Praha Tomáše Töpfera, Barbory Hrzánové a prof. Josefa Kouteckého slavnostně poklepali na základní kámen v podobě indické sochy slona. V rámci programu mohli návštěvníci Zoo Praha poprvé shlédnout 3D vizualizaci budoucích prostor areálu. Po skončení slavnostního aktu proběhl pokus o překonání světového rekordu o nejdelší řetěz lidí a plyšových slonů. Návštěvníci nám také pomohli vyzdobit interiér stávajícího pavilonu a zkušení „sprejeři“ vylepšili jeho exteriér.

Křtiny mláděte gorily nížinné Kiburiho (30. 5. 2010)
Dne 24. dubna jsme se dočkali narození dalšího mláděte gorily nížinné. Role kmotra malé gorily se zhostil Karel Gott. Gorilí sameček dostal jméno Kiburi, což v překladu ze svahilštiny znamená hrdý. Zároveň jsme oslavili třetí narozeniny gorilího samečka Tatua, kterému přišla popřát Lucie Bílá.

Den hmyzožravců (14. 8. 2010)
Na hmyzu si pochutnávají nejen zvířata, ale mnohdy i lidé! U příležitosti představení hrabáče Kvídy, osobnosti kampaně Seznamte se, ale i dalších hmyzožravců v zoo, jsme našim návštěvníkům umožnili ochutnat, co mají rádi. Doc. Marie Borkovcová z Mendelovy univerzity v Brně seznámila návštěvníky s entomofágií (konzumací hmyzu) při své přednášce a připravila i ochutnávku. Po moučných červech s chilli nebo cvrčcích na másle se jen zaprášilo…

Otevření Ptačích mokřadů (11. 9. 2010)
S otevřením nové expozice Ptačí mokřady, kterou obývají ptáci čtyř kontinentů, a expozice člunozobců afrických nám pomohl zpěvák Daniel Nekonečný. Ten předvedl svou pestrou show a stal se kmotrem člunozobců. Jejich jména jsou stejně exotická jako jejich vzhled – Okomo a Korongo.

Jubilejní slavnost (28. 9. 2010)
Na slavnosti k 79. výročí otevření zoo jsme se mohli návštěvníkům pochlubit chovatelskými úspěchy stávající sezony. Podařilo se nám například získat pár tapírů čabrakových a odchovali jsme 20 mláďat varanů komodských. K úspěchům patří i odchov žiraf − herec Ivan Trojan se stal kmotrem jednoho z mláďat, kterému dal jméno Jakub. Slavnost svým vystoupením okrášlila i operní pěvkyně Andrea Kalivodová. Témat slavnosti znělo: překvapivá Evropa a její zvířata.

Rozsvěcení vánočního stromu (28. 11. 2010)
První adventní neděli se Dětská zoo proměnila na Betlém v podobě venkovského statku. Potkat jste tu mohli pasáčka vepřů, porybného s rybami i přadlenu s kolovrátkem. Když se začalo šeřit, vydal se průvod, tvořený obyvateli statku, návštěvníky a členy dětského folklórního souboru Modřenec, k netradičně vánočně ozdobenému stromu u pavilonu Sečuán. Herečka Mahulena Bočanová s dcerou Márinkou nám pomohla rozsvítit strom a současně zahájit novou předvánoční tradici.

Křtiny mláďat
V roce 2010 proběhly křtiny želv obrovských, ketupy malajské, varanů komodských, gorily nížinné, čukvaly zavalité, leguánka ostnitého, tamarínů žlutorukých, kuskuse pozemního, leguánů kubánských, levharta obláčkového, žiraf Rothschildových aj.

Další programové akce pro návštěvníky v roce 2010
3. 1. Tři králové v zoo
30. 1. Den kuriózních zvířat
6. 2. Ornitologická vycházka za zimními obyvateli Vltavy.
28. 2. Zvířecí olympiáda
1. 3.–14. 3. Jarní prázdniny – přírodovědná otázková stezka

7. 3. Samice tapíra jihoamerického Ivana slaví 10. narozeniny.
21. 3. První jarní den – zahájení kampaně EAZA
1. 4. Volejte Hrochovi
10. 4. Den s Českou astronomickou společností
24. 4. Den Země
25. 4. Varaní den
1. 5. Den šelem – May Day I
2. 5. Mezinárodní den ptačího zpěvu – Ornitologická procházka za hlasy našich ptáků
8. 5. Den šelem – May Day II
29. 5. Dětský den s KB.
1. 6. Den dětí
25., 26. a 27. 6. Večerní procházka za vlky
26. 6. Den mláďat
19. –25. 7.; 16.–22. 8. – Komentované jízdy vláčkem.
6. 7. Orangutaní den − Seznamte se s Kamou!
24. 7. Tygří den − Seznamte se Kawim!
2. 8. Den otců
22. 8. Křtiny mláděte kuskuse pozemního
31. 8. Narozeniny lva Maxe a autogramiáda HC Slávia Praha
4. 9. Dětský den s KB
5. 9. Den supů a křtiny levharta obláčkového
7. 9. Představení 20 vylíhnutých mláďat varanů komodských
12. 9. Parníkem do zoo
18. 9. Den s nakladatelstvím Egmont
25. 9. Jarmark pro šikovné ručičky
1. 10. Den seniorů
3. 10. Ples zvířat
16. 10. Den velbloudů aneb život v extrémech
31. 10. Den vyhynulých zvířat
6. 11. Den spáčů
20. 11. Lední medvědi slaví narozeniny.
21. a 28. 11. Adventní dílny
4. 12. Setkání sponzorů
5. 12. Mikuláš v zoo
11. 12. Ornitologická vycházka za zimními obyvateli Vltavy
12.12. Moja slaví 6. narozeniny.
18. a 19. 12. Pohodové Vánoce
24. 12. Štědrý den v zoo
27. – 30. 12. Vánoční divadelní představení

Večerní komentované procházky

V roce 2010 byly pro veřejnost realizovány pravidelné večerní prohlídky s průvodcem

v měsících lednu, srpnu, září a prosinci a mimořádné večerní prohlídky za vlky 25.–27. června. Celkem se jednalo o 122 skupin s průvodcem o celkové návštěvnosti 2 050 platících návštěvníků.

Komerční služby

Z nabídky průvodcovských služeb pro veřejnost byly v roce 2010 realizovány 23 komerční večerní prohlídky s průvodcem (590 osob) v českém i anglickém jazyce, 1 soukromá prohlídka zoo, 9 setkání se zvířetem, 4 kvízové trasy a 24 dětské narozeninové oslavy.

Nový produkt „Chovatelem Zoo Praha na jeden den“ využili 2 zájemci.

Přednášky a besedy

V rámci cyklu cestovatelských setkání v zoo jsme v lednu až březnu uspořádali 12 cestovatelských přednášek:

7. 1. Peru a Bolívie - Darja Milošová, CK Livingstone

14. 1. Východní Kalimantan aneb putování za méďou šikulkou − R. Nešetřil, CK Livingstone

21. 1. Taje oceánu − Steve Lichtag, CK Livingstone

28. 1. Pralesy a drahokamy Srí Lanky − Jeroným Lešner, geolog

4. 2. Tajemný Kailáš − Rudolf Švaříček, CK Livingstone

11. 2. Bhútán, poslední Šangri-la − Michal Thoma, CK Livingstone

18. 2. Jemen−- Saša Ryvolová, cestovatelka

25. 2. Velryby, aneb co nového na Azorských ostrovech − Roman Vodička, veterinární lékař Zoo Praha

4. 3. Dva měsíce v Serengeti − Václav Šilha, fotograf divoké přírody

11. 3. S nosorožci do Tanzanie − Jiří Bálek, CK Livingstone

18. 3. Národní parky východní Afriky − Petr Hejtmánek, CK Livingstone

25. 3. Projekt Tarsius − za nártouny do filipínské džungle − Milada Petrů, zooložka, Petr Slavík, fotograf divoké přírody

V listopadu 2010 proběhl cyklus 4 přednášek „Na návštěvě v zákulisí“, kdy zaměstnanci zoo představovali svou profesi:

4. 11. Co rád svačí orangutan Kama? − aneb den chovatele lidoopů − Denisa Ryšková

11. 11. Není kniha jako kniha − plemenné a jiné knihy – Evžen Kůs

18. 11. Den chovatele z plazí perspektivy − Nataša Velenská

25. 11. Veterinářem v zoo – Roman Vodička

Z dalších vzdělávacích akcí pro veřejnost proběhla dvě setkání Klubu chovatelů želv s chovatelskou poradnou.

U příležitosti tematických dnů jsme uspořádali přednášky ke křtinám želv obrovských (14. 2.), ke dni s Českou astronomickou společností (10. 4.), k výstavbě nového areálu pro slony, hrochy a antilopy (15. 4.), ke Dni hmyzožravců (14. 8.) nebo k líhnutí varanů komodských (7. 9.) aj.

Komentovaná krmení a setkání se zvířaty

Komentovaná krmení a setkání se zvířaty probíhala v hlavní sezoně na 18 místech, a to v červnu až srpnu denně, v dubnu, v květnu a v září jen o víkendech. Mimo hlavní sezonu probíhalo komentované krmení na 14 místech v zoo, a to pouze o víkendu. Novinkou byla v minulém roce krmení ryb stříkounů v pavilonu Indonéská džungle nebo krmení ptačích obyvatel pavilonu Sečuán.

Noc snů

Již tradičně jsme uspořádali Noc snů. Večerní program pro dlouhodobě nemocné a postižené děti a jejich rodiny, které zveme do zoo po zavírací době. V roce 2010 proběhla 4. června.

Specifické skupiny

Programy pro specifické skupiny:
senioři – 9 přednášek (průměrná návštěvnost 30 lidí)
zrakově postižení – 9 exkurzí (průměrná návštěvnost 6 postižených)
– 3 školní výuka (průměrná návštěvnost 10 dětí)
jinak postižení – 2 exkurze (průměrná návštěvnost 15 lidí)

Programy mimo zoologickou zahradu

Spolu s kontaktními zvířaty z chovů VVO
Kontaktní zvířata z chovů VVO a komentátoři byli využiti při 4 komerčních akcích v zoo. Mimo zoo se účastnila 5 akcí (VFN, Bezpečné prázdniny Prahy 7, Holiday Inn, Indiánské prázdniny ve FN Motol, Trojský den).

Zooškola

V červenci a srpnu proběhly 4 termíny třídenní prázdninové zooškoly, na kterých se děti seznámily s funkcí zoologické zahrady, významem chovu zvířat, vyzkoušely si různá zaměstnání v zoo a naučily se dorozumět se zvířaty. Celkem se prázdninových zooškol zúčastnilo 64 dětí ve věku od 8 do 15 let.
Po úspěchu jednodenních zooškol v roce 2009 byl v roce 2010 jejich počet navýšen na 11 turnusů, které pokrývaly všechny prázdniny v průběhu školního roku. Témata jednodenních zooškol byla: Co nosí zvířata na sobě, Krmení je věda, Zvířata nejsou jen ve výbězích, Plazi a Ptáci. Jednodenních zooškol ze zúčastnilo 150 dětí.

Zookroužek

Od listopadu 2010 byla ve spolupráci se zoologickým útvarem zahájena činnost Přírodovědně chovatelského kroužku Zoo Praha. Počáteční kapacita kroužku ve 4 skupinách je do 50 dětí.

Výstavy

Ve Vzdělávacím centru bylo uspořádáno celkem 5 výstav fotografií a výtvarných děl (Martina Balzarová - Tváře moře, Odhalení – výstava Českého rozhlasu Leonardo k projektu Odhalení, Podvodní svět Aleny Voráčkové, WILDa AFRICA Jana Williama Drnka, Pomáháme gorilám). Na ochozu pavilonu velkých savců byla partnersky

umístěna výstava Giganti s fotografiemi modelů pravěkých zvířat.

Publikační a expoziční činnost

V roce 2010 vydala Zoo Praha tyto publikace:
- časopis Trojský koník 1/2010
- časopis Trojský koník 2/2010
- časopis Trojský koník – speciál (žirafy)
- letáky Pomáháme jim přežít – 6 titulů, upravená reedice s QR kódem
- letáky: Gorily v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Želvy v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Sloni v Zoo Praha (česky, anglicky, rusky), Žirafy v Zoo Praha (česky), Drak z Komoda v Zoo Praha (česky), Světová rarita – člunozobec africký (česky)
- programový leták Prázdniny na ostrovech (česky, anglicky), programový leták Zvířata v akci v Zoo Praha, marketingový leták Chovatelem Zoo Praha na jeden den
- upravený Orientační plán Zoo Praha (česky, anglicky, rusky)
- kalendář 2011 – 80 let Zoo Praha (česky, anglicky), Seznamte se (česky)
- PF 2011 – 80 let Zoo Praha (2 tituly, česky, anglicky), Seznamte se (1 titul, česky)

Expoziční činnost

- technická realizace informačních panelů a krátkodobých výstav (tisk, laminace, lepení, adjustace)
- přetisk a laminace výstavy o gorilách
- realizace výstavních a programových prvků (Slavnostní položení základního kamene pro nový pavilon slonů, informační cedule na oplocení staveniště, aktivizační prvky pro zvířata, drobné herní prvky, výstavy v areálu atd.)
- aktualizace a údržba informačního a orientačního systému

Doplňky informačního systému o zvukové a hmatové prvky

Realizováno 10 nový hmatových prvků (celkový počet je 70 hmatových prvků)
Provedena generální revize a oprava zvukových prvků

Stavební činnost

Ptačí mokřady a člunozobci
V roce 2010 jsme dokončili rekonstrukci expozičních voliér u objektu Zimoviště vodních ptáků. Voliéry mají nyní více než dvojnásobnou půdorysnou plochu a jsou pro návštěvníky částečně průchozí, což umocňuje dojem bezprostředního kontaktu s chovanými ptáky. Expozičně a chovatelsky jsou voliéry věnovány ptačím obyvatelům mokřadů ze čtyř zoogeografických oblastí (Eurasie, Afrika, Austrálie, Jižní Amerika). Na tyto voliéry pak plynule navazuje novostavba expozice člunozobců afrických. Tyto impozantní ptáky jsme návštěvnické veřejnosti představili v září, poté co se v novém prostředí několik týdnů aklimatizovali. Návštěvník má možnost pozorovat člunozobce přes prosklenou čelní stěnu jejich ubikace, na niž v průhledu navazuje venkovní voliéra. Jak vytápěná ubikace o rozměrech 5x16 metrů, tak voliéra s půdorysem 10x16 metrů, jsou upravené tak, aby bylo možné podle potřeby chované ptáky oddělit.

Základní údaje:
Zahájení stavby: říjen 2009
Dokončení stavby: duben 2010
Projektant: akad. arch. Marek Houska a Ateliér ATREA s. r. o.
Zhotovitel: Průmstav a. s.
Náklady na rekonstrukci: 17,5 mil. Kč

Rekonstrukce kolektoru
Část kolektoru inženýrských sítí, která leží v dolní části areálu Zoo Praha, byla zaplavena a poškozena katastrofální povodní v roce 2002. Po povodni byl kolektor zprovozněn, ale negativní vliv zaplavení se projevil na zkrácení životnosti jednotlivých prvků. V zájmu bezpečného a dlouhodobě udržitelného provozu kolektoru jsme přistoupili k jeho celkové rekonstrukci. Kromě výměny elektrorozvodů, armatur pitné i užitkové vody a nosných ocelových konzol byl kolektor nově vybaven prvky požárně bezpečnostní signalizace a zcela novým systémem vzduchotechnickým. Celkové náklady akce, již realizovala společnost Energie – stavební a báňská a. s., činily 13,5 mil. Kč

Rekonstrukce Gočárových domů
O pohnuté historii dvou dřevěných domků, postavených podle projektu světoznámého architekta Josefa Gočára, je pojednáno již v minulé výroční zprávě. V roce 2010 byly oba objekty přeneseny na novou lokalitu v rámci areálu zoologické zahrady do míst, kde nehrozí zaplavení velkou vodou. Jednalo se bezesporu o největší a nejdůležitější investiční akci roku. Vlastní rekonstrukce probíhala za přísného dohledu odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy a místně příslušného pracoviště Národního památkového ústavu. Exteriérem se oba domky

vrátily k původnímu návrhu architekta Gočára, který pro barevné řešení fasády zvolil barvy československé trikolory, což byl počin poplatný době. Interiéry jsou rovněž ztvárněny dle původního projektu, a to včetně nábytku, kopie kachlových kamen či stylových lustrů. Oba domy, z nichž jeden bude sloužit jako stylová restaurace a druhý účelům kulturně výchovným, předáme do užívání našim návštěvníkům na začátku sezony 2011. Podstatnou měrou se na financování akce podílela dotace z fondů Evropské unie, konkrétně z Operačního programu Praha – konkurenceschopnost.

Základní údaje:
Zahájení stavby: říjen 2009
Dokončení stavby: únor 2011
Projektant: ing. Tomáš Novotný – atelier KAVA s.r.o.
Zhotovitel: GEMA ART GROUP a.s.
Náklady na rekonstrukci: 35,8 mil. Kč, z toho 33,8 mil. Kč činí dotace z fondů EU

Další stavební akce
Stejně jako v předešlých letech pokračovala průběžná rekonstrukce, respektive modernizace **rozvodů inženýrských sítí, technického zařízení budov** a **zpevněných ploch a oplocení**.
Úplně novou položkou je akce **modernizace zoo**, která je určena pro rozvoj multimediálních projektů, zaměřených na zkvalitnění prezentace Zoo Praha pomocí nových médií a nástrojů. Jedná se mimo jiné o elektronické systémy, internetové projekty nebo HW vybavení. Zaměřuje se také na finální vybudování IT infrastruktury a stabilizaci provozovaných systémů. V roce 2010 bylo v rámci této akce investováno 3,8 mil. Kč a v následujících letech bude akce pokračovat pod názvem **IT projekty**, který jí oficielně přidělil Magistrát HMP.

Jiří Kotek, stavební oddělení

Hospodaření

HOSPODAŘENÍ ZOO PRAHA V ROCE 2010 (V TISÍCÍCH KČ)

NÁKLADY – HLAVNÍ ČINNOST
Celkem 276 904
- drobný hmotný majetek 1 737
- krmivo a stelivo 18 416
(včetně krmiva hrazeného z dotace MŽP)
- ostatní spotřební materiál 14 620
- spotřeba energie 33 538
- prodané zboží 373
- opravy a údržba 21 434
- cestovné 1 102
- služby spojů 3 196
- ostatní služby 26 814
- osobní náklady 96 165
- odpisy 42 985
- daň z nemovitosti 21
- ostatní daně a poplatky 270
- ostatní náklady 16 233

NÁKLADY – DOPLŇKOVÁ ČINNOST
Celkem 24 234
- spotřeba materiálu 475
- spotřeba energie 1 975
- prodané zboží 7 309
- opravy a údržba 9
- ostatní služby 3 236
- osobní náklady 6 088
- ostatní náklady 48
- daň z příjmů 5 094

VÝNOSY – HLAVNÍ ČINNOST
Tržby celkem 166 591
- vstupné 120 259
- tržby za přepravu 185
- průvodcovské služby 960
- ostatní prodej služeb 959
- prodej zboží 624
- konkrétně určené dary 15 917
- jiné výnosy 27 687

DOTACE – HLAVNÍ ČINNOST
Celkem 110 313
- příspěvek zřizovatele 102 540
- dotace MŽP 7 274
- granty 499

VÝNOSY – DOPLŇKOVÁ ČINNOST
Celkem 46 951
- prodané zboží 13 597
- nájmy 11 927
- parkoviště 6 620
- reklamy 13 804
- ostatní služby 926
- jiné ostatní výnosy 77

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ROKU 2010

Výnosy zoo celkem 323 855
Náklady zoo celkem 301 138
Zlepšený hospodářský výsledek (po zdanění) 22 716

Ekonomická zpráva

1. Hlavní činnost

Tržby

Při plánování podrobného rozpočtu na rok 2010 jsme vycházeli z úspěšné předcházející sezony, přičemž bylo nutné zaujmout konzervativní přístup k plánu tržeb, což se ukázalo jako opodstatněné. **Tržby ze vstupného**, které jsou nejpodstatnější částí příjmu zoologické zahrady, činily 120 259 tis. Kč a ve srovnání s rokem 2009 došlo k poklesu o 10 885 tis. Kč. Důvodem byla nižší návštěvnost, kterou ovlivnilo zejména nepříznivé počasí v prvním pololetí. S časovým zpožděním se částečně projevily i dopady ekonomické krize. Rok 2010 také ve srovnání s minulým obdobím nenabídl dokončení velkých investičních akcí v podobě expozičních novinek. Plán těchto výnosů byl ale konzervativní a s možností takového vývoje počítal. Návštěvnost byla intenzivně podporována marketingovými kampaněmi a velkým zvýšením počtu akcí pro veřejnost. Zřetelně se také zvýšila podpora publicity zoo spojená s mediálními projekty. Pokles tržeb z prodeje **Trojské karty**: 1 425 tis. Kč (rok 2009 − 1 817 tis. Kč, rok 2008 − 1 973 tis. Kč) potvrzuje dlouhodobou stagnaci tohoto produktu, který je nahrazován jinými nabídkami, které uspokojují potřeby cílových skupin především ročními předplatnými vstupenkami pro opakovanou návštěvu zoo. Trojská karta má však stále pro uvedenou skupinu zájemců v nabídce své místo. Výnosy z **průvodcovské činnosti** se udržují stále na vysoké úrovni: 960 tis Kč (rok 2009 − 993 tis. Kč). Potvrzuje se zájem o služby s vyšší přidanou hodnotou, pro které je omezením jen kapacita a podmínky zoologického provozu, protože poptávka převyšuje možnosti nabídky.
Další významnou složkou výnosů jsou **konkrétně určené dary**. V roce 2010 jsme obdrželi částku 15 917 tis. Kč, která byla použita na krytí nákladů provozu zahrady. Ostatní výnosy (použití fondu odměn, tržby za přepravu, úroky, kurzové zisky, ostatní výnosy) pro rok 2010 dosáhly výše 30 415 tis. Kč, což je ve srovnání s rokem 2009 nárůst o 8 758 tis. Kč.
Pro rok 2010 byl schválen **neinvestiční příspěvek zřizovatele** ve výši 102 571,5 tis. Kč, který byl vyčerpán ve výši 102 540 tis. Kč, což bylo ve srovnání s rokem 2009 o 2 882 tis. Kč méně. Taktéž došlo ke snížení **dotace MŽP**, která byla v roce 2010 čerpána ve výši 7 274 tis. Kč (rok 2009 − 8 048 tis. Kč). Dotace nebyla dočerpána ve výši 52 944,80 Kč.
Finanční prostředky poskytnuté na Gočárovy domy tvořily pro letošní rok 499 tis. Kč, což je ve srovnání s rokem 2009 nárůst o 156 tis. Kč.

Náklady

Oproti roku 2009 se celkově náklady zvýšily o 147 tis. Kč. Ve schváleném rozpočtu byly plánovány na 231 508 tis. Kč, v průběhu roku byl plán upraven na celkových 290

709 tis. Kč. Takto upravený plán byl dodržen s minimální úsporou 13 805,31 tis. Kč. V návaznosti na vývoj tržeb byla výše nákladů postupně upravována.

Spotřebované nákupy

Náklady na tuto položku stouply ve srovnání s rokem 2009 o 4 328 tis. Kč na konečných 68 684 tis. Kč. Největší nárůst nastal u položky spotřeba energie, kde došlo k navýšení na 33 538 tis. Kč, což je ve srovnání s rokem 2009 o 7 564 tis. Kč více. Rozhodující měrou se na této skutečnosti podílejí pokračující nárůsty cen energií, plynu, vodného a stočného. Dalším důvodem je zvýšená potřeba jednotlivých médií, která pak souvisí zejména s budováním nových expozic (členozobci, celoroční provoz expozice lachtanů). U elektrické energie došlo k meziročnímu zvýšení o 31,7%, přičemž spotřeba ve fyzických jednotkách (kWH) se zvýšila pouze o 7,2 % (8,33 mil. kWH/7,77 mil. kWH). U plynu a spotřeby tepla byla čerpána částka 1,93 mil. Kč, což je ve srovnání s rokem 2009 o 117 tis. Kč méně. V tomto případě je nárůst spotřeby ve fyzických jednotkách (231 tis. m³/219 tis. m³) kompenzován nižší jednotkovou cenou plynu. Vodné, stočné a náklady na jímání vody z vrtů činí za rozhodné období 6 784 tis. Kč, což je v meziročním srovnání více o 718 tis. Kč. Na tomto zvýšení se podílí mírně zvýšená spotřeba jímavé vody, mírně zvýšená spotřeba pitné vody a zvýšení souhrnné ceny vodného a stočného.
Na výši celé této položky mají podíl i náklady spojené s obnovou a udržováním rozsáhlého informačního a navigačního systému v areálu zoo a v expozicích, který vznikal v relativně krátkém období a nyní vyžaduje obnovu. U položky propagační materiál došlo k navýšení z důvodu potřeby obnovy většiny propagačních materiálů a předmětů v důsledku vynucené změny loga; dalším, neméně významným vlivem byly náklady spojené s oslovením sponzorů pro nové prostory pro slony, hrochy a antilopy. Čerpání položky PHM ve výši 1 306 tis. Kč je proti roku 2009 (1 123 tis. Kč) vyšší o 183 tis. Kč a je dáno zejména vyšší průměrnou cenou PH v roce 2010.

Služby

Ve srovnání s rokem 2009 došlo u této položky k úspoře 10 424 tis. Kč. U položky opravy budov a staveb došlo ve sledovaném období ke značnému nedočerpání upraveného rozpočtu, a to jen na 81,4 %. Ve srovnání s rokem 2009 je čerpání nižší o 10,2 mil. Kč (2,55 mil. Kč/12,76 mil. Kč). Této relativní úspory bylo dosaženo tím, že nejrozsáhlejší akce roku 2010 (oprava a rekonstrukce kolektoru inženýrských sítí) byla hrazena z prostředků IF.

Věcně byly provedeny následující akce (pouze finančně nejnákladnější) :
- oprava střechy seníku Bosna 1 362 tis. Kč
- oprava objektu PVP 238 tis. Kč
- doplatek opravy pláště hlavní budovy 201 tis. Kč
- oprava oken v pavilonu žiraf 65 tis. Kč
- oprava učeben v areálu Bosna 64 tis. Kč
- oprava oplocení a vodovodní přípojky v areálu CHARZA 50 tis. Kč

Náklady na opravy komunikací byly výrazně nižší než v předchozích letech. Věcně byly provedeny pouze nezbytné opravy mlatových cest a ploch v areálu a nezbytné opravy živičných povrchů. Zvýšená péče o technický stav expozic, budov a staveb, oplocení, TZB a další složky majetku se promítla do čerpání nákladů. Čerpání činí k rozhodnému dni 5 680 tis. Kč a je ve srovnání s rokem 2009 nižší o 1 740 tis. Kč. V rámci této položky jsou hrazeny především opravy elektrozařízení a elektroinstalační práce, revize a údržba technických zařízení, stavební, betonářské a zednické práce, zemní práce, úpravy terénů a ploch, instalatérské a topenářské práce, tesařské a truhlářské práce, malířské, lakýrnické a natěračské práce, sklenářské práce, klempířské práce a další práce a opravy. V oblasti oprav strojů a zařízení činí čerpání 2 047 tis. Kč. Poměrně výrazné překročení je dáno zejména opravou klimatizace v pavilonu Indonéská džungle v hodnotě 390 tis. Kč, kterou bylo nezbytné po havárii zařízení provést. Věcně se opravy týkaly především oprav a údržby čistící techniky a čerpadel (365 tis. Kč), el. strojů a zařízení (362 tis. Kč), řídících a kamerových systémů a telekomunikační techniky (344 tis. Kč), automatických dveří, závor a pohonů vrat (39 tis. Kč), vysokonapěťových rozvoden (155 tis. Kč), zdvihacích zařízení a výtahů (48 tis. Kč), kopírovací a reprodukční techniky (83 tis. Kč), chladících a klimatizačních zařízení a kotelen (452 tis. Kč) a kompresorů , tepelných čerpadel a expanzních nádrží (13 tis. Kč). Na údržbu pozemků a porostů bylo vynaloženo 1 460 tis. Kč, což je o 2 420 tis. Kč méně než v roce 2008 a o 1 290 tis. Kč méně než v roce 2009, přičemž z této položky byly hrazeny náklady na odstranění ekologické zátěže a dokončení revitalizace území velké voliéry dravců v objemu 586 tis. Věcně se jednalo o zahradnické práce a materiály zejména pro úpravu expozice členozobců a běžnou údržbu ostatních expozic (500 tis. Kč), terénní úpravy (50 tis. Kč) a arboristické práce, ošetření porostů a dřevin, kácení a likvidaci dřevin (250 tis. Kč) a ostatní práce. Zvýšení nákladů u položky ochrana objektů je zapříčiněno zvýšenými nároky ÚKV na účast ostrahy u vstupů do pavilonů a při různých prezentačních a marketingových akcích. Oproti roku 2009 vzrostly dále náklady na tuto činnost o dalších cca 125 tis. Ke zvyšování nákladů dochází i u položky úklid, a to meziročně v období 2008/2009 o 242 tis. Kč a v období 2009/2010 o dalších 100 tis. Kč. Pro nepříznivý vývoj, zejména v důsledku uvádění nových expozic do provozu, byly přehodnoceny požadavky na tuto externě zajišťovanou činnost a s účinností od 1. 11. 2010 byl rozsah služeb upraven dodatkem ke smlouvě. V rámci odborných služeb byly zajištěny dodavatelsky zejména služby TD staveb na akcích rozsáhlých oprav, služby energetika (66 tis. Kč), vodohospodáře (66 tis. Kč), BOZP a PO (240 tis. Kč) a další odborné služby. Čerpání položky oproti roku 2009 došlo v této oblasti k další úspoře 405 tis. (v roce 2009 došlo k úspoře oproti roku 2008 o 339 tis. Kč). Důvodem těchto úspor je jednak nižší využívání služeb TD, jednak postupné omezování činnosti externího energetika a vodohospodáře, které se plně projeví v roce 2011, neboť z provozních důvodů byla tato činnost dodavatelsky ukončena k 31. 12. 2010 a nadále je zajišťována stálými pracovníky provozního odboru.

Podstatnou část nákladů na položku služby tvoří i poštovné, které bylo u rozsáhlé fundraisingové akce na podporu výstavby nového slonince čerpáno ve dvou vlnách v celkové výši 826 tis. Kč (v roce 2009, při jedné vlně, 490 tis. Kč). S touto akcí úzce souvisí vyšší objem na odborné služby (3 112 tis. Kč), kde byli osloveni noví potencionální dárci, a s tím i spojené náklady na rozvoj a zajištění nových aktivit zoo. Marketingová podpora formou efektivních, většinou barterových reklamních kampaní směřovala k zajištění návštěvnosti, a tedy tržeb ze vstupného. Úspěšná byla také tradiční adopční kampaň k posilování trvalého vztahu návštěvníků k zoo. Náklady na tyto akce činily 6 483 tis. Kč. Náklady na řešení složité dopravní obslužnosti, a to na provozování ekologického zoobusu pro návštěvníky zoo mezi stanicemi Nádraží Holešovice a Zoo Praha v období od dubna do září vždy o víkendech, a také barterové náklady na nájem partnerských vozů užívaných zoo činily pro rok 2010 1 820 tis. Kč. Náklady na reprezentaci v roce 2010 ve výši 744 tis. Kč byly určeny pro zajištění mnoha akcí pro veřejnost, kterých se zúčastnily známé osobnosti, slavnostní zahájení výstavby nového slonince, pro rozvoj mediální podpory formou pravidelných setkání s novináři a také na komunikaci s významnými partnery zoo formou prestižních setkání. Všechny tyto náklady směřovaly k podpoře návštěvnosti a získávání dalších zdrojů pro zoo.

Osobní náklady

Limit prostředků na platy byl pro rok 2010 schválen ve výši 48 572 tis. Kč pro 195 pracovníků. V roce 2009 jsme dosáhli průměrné mzdy 28 150,- Kč. Na základě souhlasu zřizovatele bylo čerpání fondu odměn ve výši 16 846 tis. Kč. Průměrná mzda se oproti roku 2009 zvýšila o 851,- Kč.

OON plánované ve výši 2 635 tis. Kč se v průběhu roku úpravou rozpočtu navýšila na 5 148 tis. Kč a byla vyčerpána z 89% ve výši 4 585 tis. Kč. Čerpání OON bylo využíváno zejména jako náklad na průvodcovskou činnost. Průvodcovská služba byla také důležitou organizační podporou zvýšeného počtu akcí pro veřejnost a školy a zdrojem zajímavých výnosů v této oblasti. Dohody o provedení práce či pracovní činnosti jsou uzavírány na takové činnosti, na které by bylo nevýhodné uzavírat pracovní poměr. Výše zmíněné dohody jsou uzavírány převážně v období prodloužené otevírací doby zoologické zahrady v letních měsících, a to hlavně na činnosti, jako jsou průvodcovské, informační a pokladní služby. Jak jsme měli možnost se v posledních letech přesvědčit, přítomnost těchto pracovníků v pavilonech i venkovních expozicích v mnoha případech zabraňuje vandalismu některých návštěvníků. Z výše tržeb za průvodcovské služby je patrná jejich oblíbenost u návštěvníků.

Ostatní náklady

U této položky došlo ke snížení ve srovnání s rokem 2009 o 461 tis. Kč.

Odpisy

Tyto náklady stouply oproti roku 2009 o 3 841 tis. Kč. Nejmarkantnější navýšení se projevilo u budov a staveb, kde rozdíl činí 3 156 tis. Kč.

Hospodářský výsledek

Zoologická zahrada uzavřela svou činnost k 31. 12. 2010 se zlepšeným hospodářským výsledkem. Nevyčerpaná provozní dotace od zřizovatele ve výši 31 tis.Kč byla v souladu s pokyny k účetní závěrce za rok 2010 přeúčtována na účet 349 80.

2. Doplňková činnost

Tržby

Tržby z parkovišť v objemu 6 620 tis. Kč (2009 − 7 153 tis. Kč) odpovídají nižší návštěvnosti. Zoo se přitom snažila využívat všechny plochy k řešení složité dopravní obslužnosti. Přesto ve špičkách, stejně jako v minulých letech, nemohla uspokojit všechny zájemce o parkování a přicházela o část tržeb.

V roce 2010 znamenaly tržby z reklamní a související marketingové činnosti (prezentační pronájmy a prodej vstupenek související s těmito akcemi) částku 16 mil. Kč, přičemž čistě reklamní příjmy činily 13 804 tis. Kč. Tento získaný objem je potvrzením trvale vysoké marketingové hodnoty Zoo Praha.

Tržby z nájmu se zvýšily na 11 090 tis. Kč (2009 − 9 372 tis. Kč) v důsledku postupného zvyšování nájmů a využívání všech kapacit.

Vysoký je také objem získaných prostředků z pronájmu ploch ve výši 837 tis. Kč.

Tržby za prodané zboží jsou nižší, a to v objemu 13 597 tis. Kč (2009 − 16 151 tis. Kč). Výsledek byl přímo ovlivněn nižším počtem návštěvníků a také nižší ochotou k nákupu pod vlivem hospodářské recese.

Náklady

Nižší náklady na prodané zboží ve výši 7 309 tis. Kč (2009 − 9 119 tis. Kč) přímo souvisí s nižším objem prodejů.

Položka základní materiál ve výši 414 tis. Kč byla výrazně ovlivněna skartací publikace Průvodce Zoo Praha/Lexikon ve výši 355 tis. Kč, kterou zoo nemůže rozšiřovat vzhledem k soudnímu rozhodnutí o nepoužívání loga, jehož autorem je Michal Cihlář.

Vyšší náklady na nájemné ve výši 240 tis. Kč souvisí také s vybavením dislokovaných parkovišť jako podmínkou jejich provozování.

Zvýšené náklady na ochranu objektů 2 196 tis. Kč (2009 − 2 073 tis. Kč) souvisejí s provozováním parkovacích ploch a nově upraveného parkoviště Lávka a celkově náročnější organizací dopravy na dislokovaných parkovištích. Také v důsledku toho byla zvládána dopravní špička v Troji.

Čerpání ostatních osobních nákladů bylo v plánované výši 200 tis. Kč a bylo použito na zabezpečení prodejů v době hlavní sezony.

Hospodářský výsledek

Zisk před zdaněním ve výši 27 806 tis. Kč je sice o 6 154 tis. Kč nižší než v roce 2009, nicméně je přímo úměrný návštěvnosti. Je jasné, že doplňková činnost je

významným zdrojem financování provozu a hlavně mzdových nákladů prostřednictvím fondu odměn.
Do fondu odměn proto navrhujeme přidělit 80 % zisku, tj. 18 173 tis. Kč.

Ing. Šárka Nováková, ekonomicko-provozní náměstkyně

Organizační struktura

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ZOO PRAHA k 31. 12. 2010

ŘEDITEL				
odborný poradce pro zoologii				
tajemník ředitele				
tisková mluvčí				
samostatné pracoviště kontroly a interního auditu				
zoologický útvar	**ekonomicko provozní útvar**		**útvar ředitele personální a správní**	**útvar kontaktu s veřejností**
chovatelské oddělení I	asistentka		oddělení správní a spisové služby	odd. návštěvnického servisu
chovatelské oddělení II	odbor provozu	odd. životního prostředí	sam. prac. personální a zaměstnaneckých záležitostí	odd. výchovně vzdělávací
		odd. údržby		samostatné pracoviště tréninku se zvířaty
		odd. dopravy		samostatné pracoviště rozvojových projektů
		odd. správy budov a MTZ		**doplňková činnost**
		sam. prac. provozně technických činností		odd. prodeje a služeb
				odd. PR a marketingu
chovatelské oddělení III	oddělení stavební			
chovatelské oddělení IV	oddělení hlavní účtárny			
krmivářské oddělení	sam. prac. rozpočtové			
	sam. prac. práce a mzdy			

Zaměstnanci

V roce 2010 došlo k některým významným změnám v organizační struktuře Zoo Praha. Byly zrušeny útvary ekonomický, provozní a investiční a oddělení sekretariátu ředitele. Naopak byly zřízeny útvary provozně ekonomický a personální a správní, dále byl zřízen odbor provozu, oddělení investiční, oddělení spisové služby a dvě samostatná pracoviště – rozpočtové a rozvojových projektů.
Došlo rovněž k některým změnám funkce, z nichž k významným patřilo jmenování dosavadního kurátora chovu kopytníků Jaroslava Šimka, Ph.D. zoologickým náměstkem. Ing. Karel Hasman byl pověřen vedením provozního odboru.

Doba trvání pracovního poměru zaměstnanců k 31. 12. 2010 (s doplň. činností)

Doba trvání	**Počet**	**%**
do 5 let	104	49,76
do 10 let	48	22,7
do 15 let	22	10,53
do 20 let	16	7,66
nad 20 let	19	9,09
celkem	209	100

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví k 31. 12. 2010 (s doplň. činností)
Věk Muži Ženy Celkem %
20 3 3 6 2,87
21−30 11 41 52 24,88
31−40 36 28 64 30,62
41−50 21 16 37 17,70
51−60 24 12 36 17,22
61 a více 7 7 14 6,70
celkem 102 107 209 100,00
% 48,80 51,20 100,00

Věk	Ženy	Muži	Celkem	%
20	3	3	6	2,87
21 - 30	11	41	52	24,88
31 - 40	36	28	64	30,62
41 - 50	21	16	37	17,70
51 - 60	24	12	36	17,22
61 a více	7	7	14	6,70
celkem	102 48,80	107 51,20	209 100,00	100,00

Průměrný přepočtený evidenční počet pracovníků
(počítá se přesně na kalendářní den, zahrnuje nástup, výstup v průběhu měsíce, pracovní úvazek)
přepočtený evidenční počet − hlavní činnost: 193,50
přepočtený evidenční počet s doplňkovou činností: 206,25
průměrný přepočtený evidenční počet − hlavní činnost: 194,38
průměrný přepočtený evidenční počet s doplňkovou činností: 207,26
evidenční počet − hlavní činnost k 31. 12. 2009: 195
evidenční počet s doplňkovou činností k 31. 12. 2009: 208

Pohyb zaměstnanců za rok 2009
nástupy celkem: 52
významné nástupy: Mgr. Miroslav Bobek, ředitel
Mgr. Jana Ptačinská Jirátová, tisková mluvčí
Jiří Malina, odborný referent informačních technologií
Mgr.Marko Didek, podnikový právník
Bc.Martin Munzar, tajemník ředitele
Ing.Alena Chládková, odborná rozpočtářka organizace
Ing.Marie Nováková, odborná pracovnice interního auditu
výstupy celkem: 38
významné výstupy: Ing.Petr Ptáček, ekonomický náměstek
Ing. Alexandr Světnický, investiční náměstek
Zdena Bahníková, asistentka ředitele
Mgr. Miroslava Prachařová, zoologická náměstkyně
Ing. Eva Novotná, odborná pracovnice interního auditu

Josef Stuchlík, vedoucí stavebního oddělení
RNDr. Iva Vilhumová, publikační pracovnice
Marie Knapová, odborná referentka PaM

Pracovní výročí pracovníků v Zoo Praha
20 let
Ing. Tomáš Kapic (vedoucí odd. obchodu a výměny zvířat)
Jindra Kotrbáčková (chovatelka)
Jolana Nová (chovatelka)
35 let (zároveň celková doba zaměstnání)
Romana Anděrová, publikační pracovnice
Jiří Kotek, stavební oddělení

Dana Podzemská, personalistka